MIKE MANSFIELD
„Acest ceva s-a și întîmplat"...

netară de mare amploare, creată în bună măsură de faptul că n-am fost în stare să acționăm cu hotărîre în privința enormelor deficite ale balanței noastre de plăți. Acestea, la rîndul lor, derivă în special din cheltuielile noastre militare în Vietnam, în Europa și în alte locuri din lume".

Aspectul financiar este departe de a fi neglijabil. Pe lîngă cei 300 000 de militari americani, se află în Europa occidentală 225 000 de membri ai familiilor lor. Senatorul republican Charles Percy a calculat la 14 miliarde dolari costul anual al menținerii acestor mai mult de jumătate milion de americani peste Atlantic.

Argumentele hotărîtoare în favoarea proiectului Mansfield sînt însă de ordin politic : menținerea de trupe pe teritorii străine este, în zilele noastre, un fenomen anacronic. „Mike Mansfield — scrie «International Herald Tribune» — este un om înțelept și cu sînge rece. Ca atare, încercarea sa de a reduce forțele militare americane din Europa demonstrează că ceva nu este în ordine. E vorba, în primul rînd, de frustrări acumulate de-a lungul a 20 de ani. Mansfield s-a săturat de război, de cheltuieli militare, de refuzul majorității aliaților europeni de a participa la aceste cheltuieli, de incapacitatea guvernului american de a rezolva vreuna din aceste probleme... Mansfield nu este un izolaționist care acționează din frustrare sau capriciu. El consideră că războiul din Vietnam se va încheia și că se întrevăd la orizont noi reevaluări ale politicii în Asia ca și în Europa". Ideea acestor necesare „reevaluări" a fost sprijinită și de senatorul Fred Harris, fost președinte al Comitetului național al Partidului democrat care alăturîndu-se propunerii lui Mansfield, a declarat — pe baza concluziilor la care a ajuns în urma recentei sale călătorii prin Europa (în nr. 18/1971 am publicat interviul pe care ni l-a acordat cu prilejul vizitei sale în România) : — „Cred că trebuie să reducem trupele din Europa și că putem s-o facem fără a periclita securitatea noastră sau a Europei occidentale. Mai mult, cred că ar trebui să ne alăturăm ideii unei conferințe pentru securitatea europeană care să discute toate aceste probleme".

După cum am arătat, însă, amendamentul Mansfield a determinat o reacție oficială vehementă. Administrația a luat de îndată poziție împotriva lui. Președintele Nixon a declarat că reducerea preconizată de Mansfield ar fi „o greșeală istorică". La 14 mai, el a convocat la Casa Albă pe foștii secretari de stat Dean Acheson și Dean Rusk, precum și pe alți foști miniștri și demnitari din perioada constituirii și a consolidării N.A.T.O., care au semnat o declarație în sprijinul poziției prezidențiale. Ulterior s-au alăturat acestei declarații foștii președinți Johnson și Truman.

Votul din Senat urmează să aibă loc miercuri, 19 mai, la ora 17, ora locală, deci după ce revista noastră va fi intrat la tipar. Sondajele făcute la sfîrșitul săptămînii trecute (18 senatori nu-și precizaseră încă poziția) arătau că opiniile erau împărțite în mod aproape egal. Deși are șanse să fie adoptat de Senat, amendamentul Mansfield va fi respins, se crede, de Camera Rreprezentanților. În ipoteza că el ar trece totuși, președintele Nixon, afirmă observatorii, va face uz de dreptul său de veto și va anula întreaga lege a recrutării — pe care o sprijină — numai pentru a face caducă prevederea privind efectivele N.A.T.O. După cum releva comentatoarea agenției „United Press International", Elizabeth Wharton, „o înfrîngere în legătură cu dimensiunile N.A.T.O., la numai cîteva luni după ce președintele a promis personal că Statele Unite vor rămîne în Europa occidentală cu întreaga forță actuală pînă la 1 iulie 1972, ar micșora creditul lui Nixon atît în țară cît și peste hotare".

Bătălia declanșată de Mansfield implică, așadar, și considerente de prestigiu. De aceea a debutat atît de dur. Dacă, în problema trupelor din Europa, se întrevede perspectiva unei victorii a Administrației, alte două proiecte în dezbaterea Congresului se vor solda, se crede, în această săptămînă, cu repudieri ale poziției guvernamentale : Camera Reprezentanților se pregătește să voteze în favoarea unei legi introduse de democrați care prevede crearea de slujbe de stat pentru 150 000 de persoane din regiunile unde șomajul depășește 4,5 la sută (un proiect similar a fost aprobat de Senat în pofida obiecțiunilor Administrației), iar Senatul va infirma, se presupune, hotărîrea Camerei Reprezentanților de a repune pe rol proiectul avionului supersonic S.S.T.

Felicia ANTIP

BUDAPESTA

ADUNAREA CONSILIULUI MONDIAL AL PĂCII

Corespondență pentru „Lumea"

„Noi, apărători ai păcii, provenind din 124 de țări și reprezentînd peste 30 de organizații internaționale și 200 de organizații naționale, adresăm un apel urgent tuturor națiunilor și popoarelor pentru a-și uni eforturile în lupta pentru pace, pentru independență națională, împotriva imperialismului, războiului". Este primul paragraf din Manifestul adoptat la Budapesta de participanții la Adunarea Consiliului Mondial al Păcii, importantă acțiune a opiniei publice internaționale care, sub egida C.M.P., a dezbătut între 13 și 16 mai o serie de probleme majore ale umanității în eforturile sale spre progres, pace și libertate.

Prezența la lucrări a unor personalități ca doamna Nguyen Thi Binh, ministru de externe al Guvernului Revoluționar Provizoriu din Vietnamul de Sud, Ralph Abernathy, liderul mișcării de culoare din S.U.A., succesorul lui Martin Luther King, pictorul mexican Siqueiros ca și a reprezentanților unor comisii ale O.N.U. (pentru apartheid și decolonizare), a Organizației pentru Unitatea Africană și a altor organizații internaționale au scos și mai puternic în relief larga reprezentativitate a Adunării, la al cărei prestigiu au contribuit de asemenea numeroasele mesaje de salut adresate din partea unor șefi de state sau guverne.

Aplauzele puternice cu care a fost primit mesajul președintelui Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceaușescu, atestă deplinul acord al participanților cu aprecierea conținută în mesaj și anume că „În zilele noastre, lupta împotriva pericolului unui nou război, pentru salvgardarea păcii și securității a devenit cauza scumpă a milioane și milioane de oameni, a popoarelor de pe toate meridianele globului ; tot mai puternic se afirmă în întreaga lume noi și noi forțe sociale ; cercuri largi ale opiniei publice mondiale care, indiferent de convingerile politice, filozofice sau religioase, se ridică cu hotărîre la luptă împotriva imperialismului, pentru apărarea înaltei cauze a păcii".

Reuniunea de la Budapesta s-a desfășurat în ședințe plenare, în comisii de lucru, concluziile acestora din urmă fiind supuse și adoptate apoi de Adunare. În esență, poziția participanților față de problemele supuse dezbaterii este următoarea :

Situația din Indochina. — Adunarea condamnă intensificarea și extinderea agresiunii Statelor Unite în țările pe-

ninsulei indochineze și cere „fixarea unei date limite rezonabile pentru retragerea totală a forțelor nord-americane din Vietnamul de sud" și încetarea tuturor actelor de război violînd suveranitatea și securitatea Republicii Democrate Vietnam ; în ce privește Laosul și Cambodgia, participanții cer încetarea oricărei intervenții nord-americane și crearea condițiilor pentru ca popoarele laoțian și khmer să-și rezolve singure problemele în conformitate cu propriile lor aspirații și năzuințe.

Situația din Orientul Apropiat. — Adunarea apreciază că „o justă reglementare politică este posibilă în interesul tuturor popoarelor din regiune. Este singura soluție la situația actuală, plină de mari primejdii pentru pacea mondială". Documentul adoptat în această problemă afirmă de asemenea că „rezoluția Consiliului de Securitate din 22 noiembrie 1967 oferă baza unei atari reglementări".

Securitatea și cooperarea în Europa. — Constatînd în rezoluția adoptată că „popoarele Europei cer cu insistență ca Europa, leagăn a două războaie mondiale ucigătoare, să se transforme definitiv într-un continent al păcii și securității internaționale", reafirmă din nou necesitatea convocării unei Conferințe europene pentru securitate și cooperare. Într-o rezoluție specială, Adunarea cere popoarelor și guvernelor să recunoască R. D. Germană, act ce „întărește pacea și favorizează cooperarea internațională".

Problemele dezarmării. — Participanții cer o conferință mondială în problemele dezarmării și se declară pentru lichidarea bazelor militare de pe teritorii străine și dizolvarea blocurilor militare. Pronunțîndu-se pentru măsuri complete în domeniul dezarmării nucleare, ei cer interzicerea armelor chimice și bacteriologice.

Colonialism, rasism, dezvoltare. — Numeroase rezoluții și documente condamnă în termeni viguroși regimurile colonialiste existente încă, practicile neocolonialiste și tendințele de aservire economică a tinerelor state în curs de dezvoltare.

Toate rezoluțiile adoptate sînt însoțite de recomandări privind acțiunile concrete ce urmează să fie întreprinse pentru a da maximum de eficiență eforturilor în care se află angajată opinia publică internațională pentru normalizarea relațiilor dintre state, pentru extinderea cooperării, pentru respectarea drepturilor popoarelor de a-și hotărî singure destinele, pentru respectarea normelor internaționale, pentru pace și progres general.

În cadrul lucrărilor Consiliului Mondial al Păcii privind problemele de structură, numeroși vorbitori s-au pronunțat pentru lărgirea continuă a caracterului reprezentativ al mișcării, pentru universalitatea ei, pentru adaptarea ei cît mai realistă la transformările pe care le trăiește societatea contemporană.

În Consiliul Mondial al Păcii și în prezidiul acestuia au fost incluși noi reprezentanți ai unor organizații internaționale și naționale, printre care prof. Tudor Ionescu, președintele Comitetului Național pentru apărarea păcii din România.

George SERAFIN

ANKARA

SCHIMBĂRI ȘI CONTINUITATE

PREMIERUL ERIM
O etapă de rodare

Guvernul format la sfîrșitul lunii martie de Nihat Erim, în intenția de a pune capăt crizei politice prin care trecea țara, părea să însemne, în primul rînd prin compoziție (11 parlamentari și 14 experți dintre care cei mai mulți în economie) și apoi prin programul prezentat la 2 aprilie, nu numai depășirea dificultăților care au dus la căderea grupării guvernamentale anterioare, ci și intrarea — așa cum afirma președintele turc Cevdet Sunay într-un mesaj adresat poporului — într-o „etapă nouă" a vieții statului. Prin urmare, motive suficiente pentru ca desfășurarea evenimentelor din capitala turcă, reacția din rîndurile populației și acțiunile noii echipe guvernamentale să fie observate cu îndreptățită atenție de toți comentatorii politici din Turcia.

Cum era de așteptat, după anunțul constituirii noului guvern, cu majoritate de tehnicieni și experți, programul prezentat a constat mai cu seamă în urmărirea unor reforme economice sau în măsuri strîns legate de situația economică a statului, între care un loc principal îl ocupă reforma agrară. Programul anunța, alături de înfăptuirii reformei prin fixarea unor limite de proprietate, și unele înlesniri financiare (ori de altă natură) acordate țărănimii, al căror scop era, în primul rînd, modernizarea agriculturii, rămasă, în multe regiuni (în est și în sud-est în special), într-un stadiu extrem de înapoiat. „Vrem — declara, de altfel, premierul Nihat Erim — să reformăm agricultura și învățămîntul în scopul de a determina participarea unei mari majorități a populației la procesul de evoluție. Vrem să generalizăm învățămîntul de opt ani, în care primii patru ani să fie consacrați instruirii generale, iar următorii patru dobîndirii unei meserii. În acest fel, cei care nu vor voi să-și continue studiile vor deveni imediat productivi. În regiunile occidentale ale Anatoliei și chiar în Anatolia centrală, satele participă mereu mai mult la dezvoltare. Scopul nostru este, însă, de a lua măsuri pentru ca toți, fără vreo excepție, să poată participa la dezvoltarea țării".

Avînd în vedere imposibilitatea înfăptuirii unui program de dezvoltare prin acțiuni dirijate într-un singur domeniu, se prevedeau totodată naționalizări în industriile petrolieră și extractivă, admiterea capitalului străin în asamblarea unor întreprinderi în care participarea turcă să fie majoritară, măsuri la care se adăugau reforme financiare și juridice. Reforma fiscală, pe lîngă instituirea unor impozite mai echitabile între membrii societății și a unor impozite asupra veniturilor agricole, prevede combaterea fraudei fiscale care, potrivit declarațiilor oficiale, s-a răspîndit mult în întregul stat, în ultimul timp. Se lăsa să se înțeleagă, în același timp, că opoziția față de aplicarea reformelor existente în program — și de acțiunile căreia membrii guvernului sînt conștienți — ar putea fi contracarată prin măsuri excepționale. (Vicepremierul Karaosmanoglu declara : „Reformele destinate majorității poporului și îndeosebi persoanelor care nu pot nici să beneficieze de egalitatea șanselor în învățămînt și în serviciile publice, nici să obțină o remunerație justă pentru ceea ce produc, nici să aibă partea ce li se cuvine în urma dezvoltării economice, vor dezavantaja persoanele și micile grupuri care profită de pe urma actualei situații. Va trebui să înfrîngem rezistența acestora").

În aceste condiții, starea excepțională a fost decretată la 26 aprilie de Consiliul de Miniștri și aprobată două zile mai tîrziu de Parlament, în 11 din cele 67 de departamente ale țării : Istanbul, Kocaeli, Sakarya, Izmir, Eskisehir, Zonguldak, Ankara, Adana, Hatay, Diyarbakir, Siirt. „Cînd am fost invitat să formez guvernul — preciza premierul Nihat Erim într-un interviu — am găsit un vas spart în mii de bucăți. Mi s-a cerut să adun aceste bucăți. Cînd o țară este confruntată cu o criză excepțională, trebuie luate și măsuri excepționale".

Decretarea stării excepționale pentru o perioadă de o lună a fost explicată de ministrul de interne Omeroglu și de justiție, Ismail Arar, prin existența unei „revolte active" și a „unor acțiuni organizate împotriva statului". O parte a observatorilor sînt de părere că măsura este îndreptată împotriva organizațiilor de extremă dreaptă care ar plănui un atac asupra mișcării revendicative și contestatare, în timp ce membrii acestor mișcări consideră că ar avea drept scop jugularea revendicărilor social-economice. „După o acalmie trecătoare — încerca să explice cotidianul «Le Monde» — urmînd demisiei guvernului lui Demirel, actele de terorism au reapărut în întreaga țară. Răpirile pentru obținerea unor răscumpărări, atacurile

armate împotriva băncilor, atentatele cu explozive, înfruntările între grupări extremiste nu numai că au continuat, dar au sporit în număr și intensitate". În aceste condiții, măsurile șefului cabinetului au primit adeziunea aproape unanimă a parlamentarilor turci. Conducătorii militari provizorii din cele 11 departamente au fost investiți cu puteri locale depline, fiind liberi să hotărască instituirea oricăror măsuri de rezolvare a situațiilor neprevăzute, inclusiv judecarea în tribunale militare a persoanelor considerate a fi încălcat legile. În sfîrșit, în aceeași intenție, de „asigurare a ordinii", a fost conceput un proiect de amendament la Constituție, prin care i se îngăduie guvernului să acționeze prin decrete-legi, fără consultarea Medjilisului (parlamentului), esența lor constînd în restrîngerea tuturor legilor referitoare la asociațiile și manifestările de masă.

Deși tensiunea persistentă și dificultățile întîmpinate în rezolvarea frămîntărilor interne au captat cea mai mare parte a activităților noului cabinet, acțiunea sa pe plan extern a atras în egală măsură atenția observatorilor care au putut constata, la acest capitol, o continuare a politicii echipei guvernamentale precedente. Turcia va rămîne un membru al alianței atlantice, își va respecta acordurile deja încheiate cu țările membre ale Pieței comune și se va menține angajată și în cadrul C.E.N.T.O. (De altfel, ultima reuniune a pactului, în care au fost încercate „acțiuni de revitalizare", fără vreun succes, a avut loc la Ankara la 30 aprilie și 1 mai). Pe de altă parte, la politica de destindere și de realism, desfășurată cu o anumită prudență în această fază, se adaugă și angajarea unor negocieri cu R.P. Chineză, în vederea stabilirii de relații diplomatice, angajare anunțată atît de ministrul de externe, Osman Olcay, cît și de premierul Erim. („Studiem cu întreaga grijă pe care o merită din punct de vedere al intereselor noastre naționale problema stabilirii de relații politice și economice cu China").

Etapa de rodare a noului guvern turc, care coincide cu recunoscute dificultăți, este, se pare, departe de a se încheia. Deocamdată, Nihat Erim se bucură de sprijinul unui grup majoritar de politicieni în promovarea programului său de schimbări și continuitate.

Stelian ȚURLEA

FOTOCRONICA

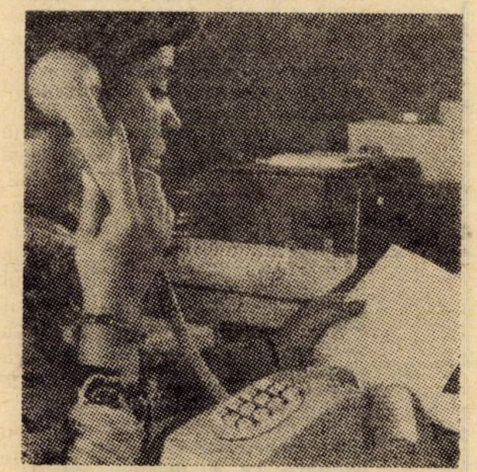

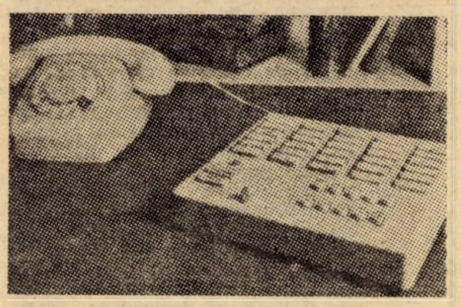

Două recente realizări ale firmei Siemens (R.F.G.) : un „memorizator" pentru efectuarea de comenzi telefonice (sus) și un aparat dotat cu o claviatură, clapele facilitînd formarea numerelor de telefon ale interlocutorilor mai frecvenți

LONDRA

21 — 11 PENTRU LABURIȘTI

Că un guvern conservator va trebui să funcționeze cu o rețea de consilii municipale, dintre care o bună parte au devenit dominant — și unele exclusiv — laburiste, nu constituie în sine o situație inedită. Din 1968 pînă la alegerile legislative care acum aproape un an au readus la putere pe conservatori, raportul a fost invers. Face parte din ritmurile vieții politice britanice ca alegerile municipale să consemneze prin deplasări în favoarea opoziției nemulțumirile alegătorului față de unul sau altul sau mai multe din capitolele politicii guvernamentale, iar rolul precumpănitor al celor două partide subliniază mișcarea pendulară.

Dacă deplasările sînt semnificative, în ce sens, în ce măsură, se descifrează din amplitudinea lor și din importanța pe care împrejurările (probleme la ordinea zilei), unele trăsături caracteristice (tradiții politice), le conferă locurilor unde fenomenul se afirmă cu deosebire. Dacă alegerile municipale din 1968 au putut fi considerate „catastrofale" și „umilitoare" pentru laburiști, dacă au putut fi scrutate și analizate ca un test prefigurînd opțiunile corpului electoral la următoarele alegeri legislative, aceasta s-a datorat faptului că ei au pierdut atunci — ca o consecință în primul rînd a politicii de „austeritate" inițiate de cabinetul Wilson — 1 300 de locuri, printre care anumite „bastioane" cu a căror fidelitate partidul se mîndrea de zeci de ani. Dacă după alegerile parțiale care s-au desfășurat săptămîna trecută în Anglia și Țara Galilor, agențiile și ziarele de pretutindeni vorbesc despre „valul laburist", despre „victorie răsunătoare" și „triumf", este pentru că rezultatele scrutinului au depășit așteptările. Chiar pe cele mai optimiste ale laburiștilor, avea să declare fostul ministru al finanțelor Roy Jenkins. Și pe cele mai pesimiste ale conservatorilor, președintele partidului, Peter Thomas, recunoscîndu-se „decepționat", deși a ținut să precizeze : „Noi știam că laburiștii vor redobîndi numeroase locuri anul acesta". Știa de altfel și bine informatul „Financial Times" care, în ajunul alegerilor din Anglia și Țara Galilor, comparînd datele sondajelor preliminare din 1968 cu cele de acum, scria : „Dacă partidul conservator va putea să mențină sub 750 de locuri pierderile sale în consiliile din Anglia și din Țara Galilor, și să salveze jumătate din cele 32 de circumscripții londoneze, va însemna că i-a mers extraordinar de bine. Dar în condițiile actualelor tendințe este probabil că-i va fi mult mai rău".

Ceea ce s-a și întîmplat. Laburiștii nu numai că și-au recuperat cele 1 300 de locuri pierdute acum trei ani, dar le-au mai adăugat cîteva sute : cîștigurile lor depășesc 2 000 de locuri. Smulse, e drept, nu numai conservatorilor, ci și rivalilor de alte apartenențe politice : independenților mai cu seamă și candidaților partidului liberal în declin. Dar raportul de forțe astfel creat afectează în primul rînd pe conservatori : din punct de vedere moral, firește, dar și din punct de vedere al eficienței practice. Cu toate că, teoretic, alcătuirea politică a consiliilor municipale nu are incidențe asupra acțiunii la scară națională a guvernului, mulți observatori consideră că s-ar putea ca noii aleși să stinghereasă aplicarea impopularului program al cabinetului Heath, în domenii în care răspunderile autorităților centrale și ale celor locale se întîlnesc : construcții de locuințe, școală, transporturi urbane ș.a.m.d.

Asemenea previziuni se întemeiază în mare măsură pe o particularitate a recentei campanii electorale. În general, cînd este vorba despre organe chemate să-și asume răspunderea treburilor publice pe un teritoriu restrîns, declarațiile programatice și polemicile gravitează în jurul unor probleme de interes local. De data aceasta, în majoritatea celor 374 municipalități în care s-a desfășurat competiția, ea s-a axat pe marile teme ale politicii generale : șomajul (se consideră că încă înainte de iarnă numărul celor rămași fără lucru ar putea ajunge la un milion), scumpirea vieții (prețuri, impozite locale). Încă de acum șase luni, cînd ex-premierul Wilson socotea că a sosit momentul să rostească primul mare discurs împotriva noului cabinet — era în plină creștere a tensiunii sociale și cu cîteva zile înainte de publicarea proiectului de lege menit să reglementeze „relațiile industriale" — se nota că „guvernul conservator rupe cu toată politica de la război încoace nu numai a guvernelor laburiste, dar și a celor conservatoare" care s-au mulțumit să restrîngă întrucîtva sarcinile sociale ale statului „fără a atinge însă principiul" acestor sarcini, că noul cabinet „revine la o politică ortodox conservatoare", că astfel „s-a angajat într-o politică îndeobște calificată de «reacționară» și care nu poate decît să polarizeze opoziția" (Henri Pierre, în „Le Monde"). De altminteri, nu mult după aceea, guvernul avea să se arate mai intransigent față de revendicările sindicatelor decît însiși unii

→

patroni, cărora le-a adresat invitația să nu negocieze și mustrări cînd au considerat că în propriul lor interes e preferabil să caute o înțelegere.

Toate acestea s-au reflectat în campania electorală. În Scoția mai întîi, unde alegerile municipale au avut loc cu o săptămînă înaintea celor din Anglia și Țara Galilor. La Dundee laburiștii au recucerit municipalitatea, pierdută acum cîțiva ani. La Glasgow, au recuperat cele 12 locuri pierdute în 1968 în favoarea candidaților Partidului Naționalist scoțian, au mai luat 10 „Alianței progresiste" (conservatoare) și au dobîndit astfel o majoritate de 19 voturi în consiliul municipal. La Edinburg, deși municipalitatea continuă să fie condusă de „progresiști" cu sprijinul conservatorilor propriu-ziși, laburiștii au devenit partidul cel mai larg reprezentat în consiliu. Era limpede că rezultatele acestei prime tranșe a alegerilor municipale aveau valoare premonitorie. Totuși, între altele, pentru că Scoția este una din zonele cele mai dramatic lovite de șomaj, întrebările persistau cu privire la valorile pe care avea să le înregistreze ascensiunea laburiștilor în Anglia și Țara Galilor. Or, ei au cucerit 25 de primării în orașe importante printre care Manchester, Hull, Newport, Doncaster, Stoke-on-Trent, Blackburn, Burnley, Birkenhead ; în altele, la Newcastle, Liverpool, Birmingham, conservatorii și-au menținut controlul cu sprijinul unor consilieri municipali de alte apartenențe, dar majoritatea lor a fost, după expresia unui corespondent străin, „pulverizată" (la Birmingham, reprezentarea conservatorilor în consiliu a trecut de la 66 de locuri la 6). Poate că exemplul cel mai spectaculos din acest punct de vedere îl constituie Manchester. Pentru că acolo a fost în joc totalitatea locurilor din consiliu. Pentru că alegerile s-au desfășurat în condițiile unei reorganizări a circumscripțiilor electorale, elaborată și obținută de conservatori cu intenția de a-și asigura un cadru propice. Și pentru că, în aceste condiții, laburiștii au obținut 79 de locuri din 99.

Totuși, suprema satisfacție a acestora este, după recenta confruntare, situația realizată în capitală. Londra este alcătuită din 32 de „boroughs" („orășele"), cu tot atîtea primării. Dintre ele, zece votează tradițional cu conservatorii. Douăsprezece votează tradițional cu laburiștii (dar la alegerile din 1968 aceștia nu mai păstraseră decît patru). Lupta s-a dat pentru restul de zece „boroughs". Scor final : 21—11 pentru laburiști.

Fără îndoială, implicitul vot de cenzură pe care succesul laburist îl reprezintă pentru partidul la putere nu pune sub semnul întrebării longevitatea guvernului Heath, care mai are în față patru ani pînă la expirarea mandatului parlamentar al conservatorilor. Dar fără îndoială învingătorii, ajutați și de climatul economico-social, bazîndu-se și pe un electorat ce pare a-și recăpăta combativitatea (proporția participării la vot a crescut față de 1968 : nemulțumiți atunci de politica guvernului Wilson, o parte din alegătorii atașați laburiștilor au preferat să se abțină), vor face totul pentru ca în acești patru ani să parcurgă drumul de la municipal la guvernamental.

Florica ȘELMARU

Album de familie

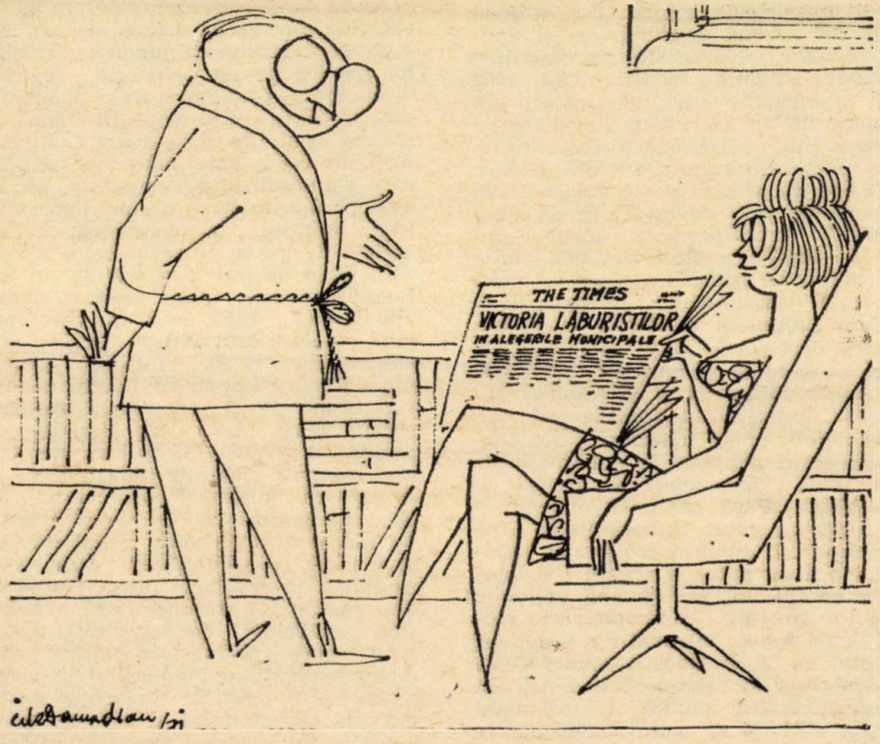

— Carevasăzică au votat pentru candidații opoziției...
— Aș spune mai curînd că n-au votat pentru candidații guvernului...

Desen de Cik DAMADIAN

DETECTOR

Astenie cu bani de buzunar

Deasupra provinciilor meridionale din Laosul de sud huruie adesea avioane „Dakota". Cînd nu zboară „Dakota" huruie în schimb variate tipuri de elicoptere. Și unele și altele sînt proprietatea numitului Boun Oum, capul familiei Champassak, prinț de sînge și funcționar conștiincios al unei întreprinderi americane care se numește scurt, dar extrem de cuprinzător, C.I.A.

În afară că-și primește retribuția în dolari și chiar în armament, Boun Oum e de sigur dator să închidă cuminte ochii ori de cîte ori Agenția Centrală de Investigații are unele probleme în regiune... Dar cum cu ochii închiși nu se face întotdeauna treabă, Boun Oum mai trebuie să-i și întredeschidă pentru a-și gospodări și provinciile, în care, e drept, colcăie agenții cu un pronunțat accent yankeu.

Oricum, să nu-i fie de deochi, alteța sa își îndeplinește treaba de „gospodar" cu chibzuință și cu har. Asigurîndu-și prin C.I.A. unele economii în valută forte, Boun Oum mai scoate dividende grase în monedă locală din „stoarcerea" provinciilor care alcătuiesc feuda domniei-sale. Și, cum unde sînt mulți ochi și multe mîini, banii se mai scurg pe ici pe colo, Boun Oum utilizează o metodă a cărei eficacitate a mai fost probată și prin alte părți: și-a împărțit „responsabilitățile" administrative în familie. Dar pentru că funcțiile reprezentative sînt ceva mai numeroase decît membrii familiei Champassak, Boun Oum, ca un pater familias cu o privire oarecum largă asupra lumii înconjurătoare, a acceptat să mai distribuie cîteva „fotolii" și familiei Insisiengmay cu care — trebuie să recunoaștem — are unele legături, dar numai prin alianță (distinsa doamnă Boun Oum provine direct din familia Insisiengmay).

Și așa, tîrîș-grăpiș, prințul a întocmit singur lista „parlamentului" său, bifînd — după un epuizant efort de memorie — numele fraților și cumnaților, verilor primari și verilor simpli, ale nepoților și altor membri simandicoși agățați confortabil în stufosul său arbore genealogic... O examinare mai atentă a administrației alteței sale arată că guvernatorii celei de a treia și a patra regiuni militare fac parte din familie, că guvernatorul provinciei Sedone este fratele domniei-sale, că un alt administrator de regiune este căsătorit cu o nepoată tot a domniei-sale, și așa mai departe...

Dacă — grosso modo — cu banii de buzunar stau bine, în schimb cu nervii, unii dintre pivoții „clanului" Boun Oum au dificultăți. Gurile rele afirmă că, circulînd printre peluzele savant tunse, din jurul vilelor personale, o parte dintre frați precum și majoritatea absolută a nepoților prințului au fost zăriți trăgînd din senin, cu pușca mitralieră, în tufe. O bună parte a animalelor de casă, atît de delicate și decorative, care dormitau acolo, au fost astfel spontan asasinate. Ce-or fi crezînd preopinenții ? Că în tufe... ce ? Nervii, asta e. Trebuie schimbată atmosfera...

Radu BUDEANU

DIN SURSE...

Scepticism

Laburiștii — scrie ziarul britanic „The Guardian" — fac o nouă încercare de a-și scoate propriul lor ziar. Publicația — se va numi „Clarion" („Trompeta") — ar urma să apară înaintea conferinței laburiste de la Brighton, din octombrie. „Dar un ziar înseamnă ziariști, nu-i așa ? Și unde sînt ziariștii partidului ?" — se întreabă, sceptic, „The Guardian".

Imagine

„America Latină fără Cuba — a declarat Humberto Diaz Casanueva, reprezentantul Republicii Chile la Națiunile Unite — este ca O.N.U. fără Republica Populară Chineză. A vorbi de familia latino-americană fără Cuba înseamnă a deforma adevărata noastră imagine — și de aceasta profită numai forțele reacționare", a adăugat reprezentantul chilian.

Curtoazie

Dacă, vizitînd Copenhaga — scrie „Le Canard Enchaîné" — vreunuia automobilist străin i se întîmplă să încalce regulile de circulație daneze, pe parbrizul mașinii sale va apărea imediat următorul „avertisment" : „Poliția din Copenhaga vă prezintă complimentele sale și are onoarea să vă aducă la cunoștință că ați încălcat regulile de staționare în vigoare în Danemarca. Totuși, fiindcă presupunem că nu cunoașteți regulile daneze, ne mărginim a vă cere să binevoiți a vă gîndi că și în Copenhaga există o staționare reglementată căreia este indicat să vă supuneți. Vă dorim, de altfel, călătorie plăcută !"

Athos

Populația de pe Muntele Athos, unde se află un ansamblu de mînăstiri bizantine din nordul Greciei, a scăzut — scrie „Tribune de Genève" — de la 3 068 de călugări și sihaștri, cîți erau în 1951, la 1 713. În 1961 numărul lor era de 2 687.

Templul

Cel mai celebru dintre templele Cambodgiei, Anghkor-Vat, care figurează pe emblema guvernului Norodom Sianuk, a fost bombardat de artileria lui Lon Nol. O serie de basoreliefuri ilustrînd istoria imperiului khmer au fost distruse. Bombardamentul — scrie „Le Monde" — a avut loc cu trei luni în urmă, dar a fost ținut secret de către autorități. Ofițerul care, fără a consulta în prealabil autoritățile militare, a ordonat bombardarea, nu a fost pedepsit. O sancțiune — s-a explicat la Pnom Penh — ar fi atins moralul armatei.

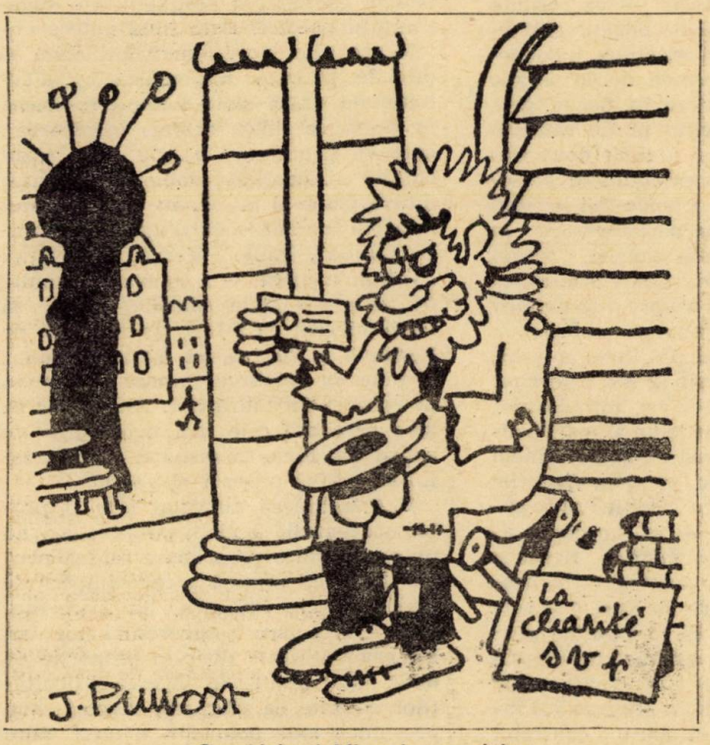

— Ce ghinion ! Mi-a dat un dolar...

(Din Le Figaro)

CAMPANIA ANTI-POLUARE

Pentru a protesta împotriva efectelor nocive ale traficului automobilistic, grupuri masive de newyorkezi au ocupat cu schimbul, zile în șir, partea carosabilă a lui Madison Avenue, provocînd astfel suspendarea temporară a trecerii mașinilor pe această arteră centrală a marelui oraș

Fir

O solicitare de actualitate : președinții băncilor centrale din țările Pieței comune au cerut P.T.T.-urilor respective să le instaleze un fir direct pentru a comunica fără să mai aștepte, ore în șir, legăturile telefonistelor. Dacă rugămintea le va fi ascultată — scrie „Paris Match" — începînd cu 15 iunie ei vor putea corija, oră de oră, variațiile monedelor vest-europene.

Mere

În decurs de numai cîteva zile — anunță ziarul belgian „Le Drapeau Rouge" — pe adresa ministrului economiei, André Cools, au sosit 7 000 de colete, bine ambalate, fiecare conținînd cîte un... măr. Cele 7 000 de mere i-au fost trimise lui André Cools de țărani din regiunea Audenarde, în semn de protest față de politica prețurilor agricole a guvernului de la Bruxelles.

Record

Față de 1968, la alegerile prezidențiale americane din 1972 va fi realizată — se transmite de la Biroul de recenzare din Washington — o cifră record : circa 140 milioane de cetățeni americani urmează să se prezinte la vot. Dintre aceștia, 25 de milioane — circa 18 la sută — vor avea sub 25 de ani și vor vota pentru prima oară. Creșterea numărului de alegători față de scrutinul prezidențial din 1968 are o explicație „constituțională" : recentul amendament adus constituției potrivit căruia „vîrsta electorală" nu mai este de 21 ci de 18 ani.

Veneția

În cadrul campaniei pentru „salvarea Veneției" (va fi organizată între 4 noiembrie 1971 și 3 noiembrie 1972), U.N.E.S.C.O. — scrie revista italiană „Epoca" — a sugerat statelor membre ale Uniunii Universale a Poștelor emiterea unor timbre speciale cu imagini ale orașului din lagună. Pînă acum însă — subliniază revista — „nici o hotărîre n-a fost luată de poșta noastră. Timbre cu Veneția nu figurează în programul anual aprobat de Consiliul de miniștri și, după cîte știm, nici nu urmează să facă obiectul organelor competente. N-ar fi așadar de mirare ca Italia însăși să uite Veneția".

Rubrică realizată de Rodica DUMITRESCU

Președintele Allende în mijlocul muncitorilor de la minele de cupru

LA „ORA POLITICII CONCENTRATE"

Scrisoare din Santiago de Chile

Istoria popoarelor, privită nu ca o simplă succesiune de evenimente, ci ca o continuă transformare înnoitoare a societății, impulsionată de materializarea ideilor progresului, are momente — cele de cotitură — cînd acest proces se precipită, cînd „mișcarea istorică", cum spune Heinrich Mann, apare evidentă nu numai prin retrospectivă, ci și în clipa în care ea se produce. O asemenea mutație istorică „palpabilă", dacă pot să mă exprim astfel, are loc acum în Chile. De la o săptămînă la alta, de la o zi la alta chiar, au loc evenimente care accelerează procesul schimbărilor în fizionomia economică și social-politică a țării. Funcția prezidențială și puterea executivă, cucerite de „Unitatea Populară" anul trecut, la alegerile din 4 septembrie au devenit instrumente eficiente pentru realizarea programului guvernamental.

Unii observatori acordă o atenție aproape exclusivă fenomenului economic, în speță etatizărilor din industrie și din sistemul bancar și creșterii ariei de influență a proprietății sociale. Indiscutabil, acestea sînt elemente esențiale ale transformărilor de structură, dar se cad a fi subliniate, poate, chiar în aceeași măsură, valențele și efectele sociale, actuale și de perspectivă, ale transformărilor economice. Orice evoluție economică are, într-un fel sau altul, interferențe cu cea socială. Dar, în concepția politică a „Unității Populare", economicul și socialul nu se interferează doar, ci tind spre identificare în cadrul unei forme noi de organizare a societății, eliberate de exploatare, de o presiune internă și externă. Consecvența aplicării programului guvernamental, astfel elaborat și aplicat, explică succesul „Unității Populare", la alegerile municipale din aprilie și amplificarea bazei de masă, a sprijinului acordat transformărilor preconizate în toate sectoarele economice și sociale.

Activa adeziune de masă apare ca factor determinant și în modul de soluționare a naționalizării marilor mine de cupru. Săptămîna aceasta, Senatul a dat aprobare definitivă proiectului de lege care — prin modificarea articolului nr. 10 al Constituției — va permite naționalizarea uriașelor bogății ale țării pe care puseseră stăpînire monopolurile străine. În termen de 60 de zile de la ultima dezbatere în Senat, proiectul finisat va trebui să fie ratificat de o sesiune comună a celor două Camere și remis spre promulgare președintelui republicii. Comentînd stadiul final al dezbaterilor parlamentare în jurul reformei constituționale, ziarul „El Siglo" scrie : „Presiunea economică a imperialismului asupra Republicii Chile a fost întotdeauna asfixiantă. Reforma constituțională tinde s-o înlăture. Această presiune s-a exercitat în foarte multe direcții și, întotdeauna, a însemnat daune evidente și mari pentru interesele naționale. Pentru nimeni nu este un mister că monopolurile nord-americane — cu complicitatea guvernelor burgheze — au acaparat aproape în întregime cuprul, fierul și salpetrul nostru. Și acest control asupra bogățiilor noastre de bază le-a servit, în același timp, ca trambulină pentru exercitarea unei adevărate dictaturi economice și asupra altor sectoare ale economiei chiliene. Prin intermediul influenței pe care le-a dat-o controlul asupra cuprului, fierului și salpetrului, monopolurile nord-americane au intensificat și controlul asupra comerțului exterior (...). Astfel au reușit să ne impună o politică economică bazată pe devalorizarea continuă a monedei naționale, politică ce a permis companiilor nord-americane cu interese în Chile să realizeze afaceri fabuloase, firește prin deteriorarea posibilităților noastre de dezvoltare".

Redobîndirea suveranității naționale asupra resurselor naturale monopolizate de societățile străine este apreciată de chilieni nu numai ca un act esențial al independenței economice, dar — în corelație cu aceasta — un instrument pentru exercitarea nestînjenită a suveranității politice. Date fiind antecedentele reacțiilor nord-americane, chiar și oficiale, în cazul naționalizărilor efectuate de unele state latino-americane, în presă se ridică deseori întrebarea : care va fi această reacție în „cazul chilian". Abordînd problema relațiilor dintre Chile și S.U.A. în cadrul unui interviu acordat la Paris agenției „Prensa Latina", Pablo Neruda declara : „Voința noastră — a spus-o de multe ori și președintele Allende — este să ne înțelegem cu S.U.A. pe un plan de egalitate și de respect. Marile puteri trebuie să înțeleagă faptul că sîntem în epoca naționalizărilor. Este firesc ca țara care are cele mai mari mine de cupru din lume să dispună de mineralul său după propria ei voință".

Naționalizarea cuprului este o problemă centrală a vieții politice, dar nu unica. Există o preocupare asiduă pentru folosirea deplină a capacităților de producție din industrie (în momentul venirii la putere a guvernului popular, ele erau utilizate doar în proporție de 60 la sută), pentru învingerea dificultăților cauzate de plecarea, deseori sub presiunea monopolurilor, a unui mare număr de specialiști de la minele de cupru, ca și pentru dejucarea unor manevre ale cercurilor reacționare interne și externe, care fac obstrucții față de

eforturile în direcţia creşterii economice. Procesul de consolidare politică a unităţii populare are efecte directe şi asupra redresării economice. În lunile martie şi aprilie s-au înregistrat ritmuri de creştere a producţiei mai mari decît cele din primul trimestru al anului trecut. Panica pe care dreapta încercase să o provoace în legătură cu „elemente de criză" în aprovizionare nu şi-a atins scopul. Într-o alocuţiune rostită la televiziune, ministrul economiei, Pedro Vuscovic, a înfăţişat date semnificative cu privire la creşterea bunurilor de larg consum, precum şi a vînzărilor către populaţie care, anul acesta, au sporit ca urmare a întăririi capacităţilor de cumpărare, favorizată şi de reducerea ritmului inflaţionist.

Politica socială a guvernului se exprimă atît prin măsurile luate pentru îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă ale oamenilor muncii (sînt în construcţie aproape 70 de mii de locuinţe), cît şi prin lărgirea drepturilor de care se bucură în elaborarea şi aplicarea programului statal. Mă refer, mai ales, la evenimente recente — stimularea constituirii comitetelor de producţie şi semnarea, de către preşedintele Salvador Allende, a proiectului de lege prin care se acordă dreptul de persoană juridică Centralei unice a oamenilor muncii din Chile.

Aşadar, Chile se află „la ora politicii concentrate" în cele mai variate domenii ale vieţii economice şi sociale. Itinerarul chilian, în politica internă şi externă, a fost excelent sintetizat de presedintele Allende în cuvîntarea rostită la sesiunea C.E.P.A.L., care a avut loc recent la Santiago. „Poporul chilian şi guvernul său, a spus Salvador Allende, şi-au asumat responsabilitatea de a-şi orienta întreaga capacitate ca naţiune organizată pentru a făuri liber destinul ei propriu, pe baza resurselor proprii şi pe baza unei cooperări internaţionale care să excludă dominaţia cîtorva sisteme economice asupra multor altora. De aici, prioritatea pe care am acordat-o recuperării bogăţiilor noastre principale şi deschiderii frontierelor noastre economice şi politice, care separau în mod artificial poporul nostru de popoarele socialiste. De aici, interesul nostru de a menţine relaţiile comerciale cu toate ţările lumii dar, firește, pe baza respectului mutual ce se cuvine fiecărui popor şi pe care cele mici şi sărace trebuie să-l pretindă".

Poziţia critică chiliană la O.S.A. faţă de reminiscenţele raporturilor interamericane inspirate de tendinţele hegemoniste ale S.U.A. şi, totodată, exprimarea în această organizaţie, la C.E.P.A.L. şi în cadrul relaţiilor bilaterale, a dorinţei de a dialoga cu toate ţările, pe toate planurile posibile ale colaborării, conferă politicii externe a ţării un prestigiu în continuă creştere. Pe orbita acestor preocupări se înscrie şi multiplicarea relaţiilor de colaborare şi cooperare cu ţările socialiste, care dobîndesc noi dimensiuni prin călătoria ministrului de externe chilian, Clodomiro Almeyda, care îşi începe în 20 mai etapa română a turneului său.

Eugen POP

Santiago de Chile, mai

Scrisoare din Geneva

COMITETUL PENTRU DEZARMARE DUPĂ RUNDA DE PRIMĂVARĂ

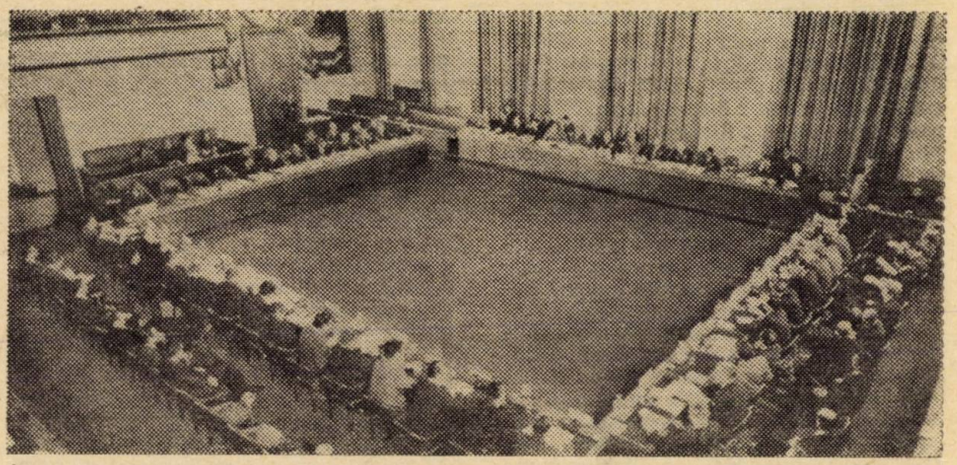

GENEVA
O reuniune a Comitetului în cadrul recentei sesiuni

La 13 mai, în Palatul Naţiunilor Unite din Geneva au luat sfîrşit lucrările sesiunii de primăvară a conferinţei Comitetului pentru dezarmare — prima rundă din cele două etape (de primăvară şi de vară) ale negocierilor.

Cîteva cifre pot compune un tablou statistic sumar al sesiunii. La negocieri au luat parte delegaţii din partea a 25 de state membre, din cele 26 care compun acest organism guvernamental. Al 26-lea stat, Franţa, nu a participat nici la această sesiune a comitetului. Lucrările Comitetului s-au desfăşurat pe parcursul a 80 de zile, reuniunile avînd loc, după procedura normală, bisăptămînal marţea şi joia.

În total, comitetul a ţinut, la sesiunea de primăvară, un număr de 21 de şedinţe (de la şedinţa 495-a la a 516-a). Pe parcursul sesiunii a avut loc o aniversare : la 11 martie s-a ţinut cea de-a 500-a şedinţă a comitetului, moment care a prilejuit comentarii şi bilanţuri pe marginea activităţii de ansamblu a Comitetului şi a randamentului negocierilor de dezarmare.

Comitetul pentru dezarmare îşi are o istorie a sa, veche de nouă ani. Negocierile de dezarmare, ca efort internaţional mai mult sau mai puţin organizat, îşi au şi ele o istorie, aproape semicentenară. Nu cred însă că în evaluarea istorică a negocierilor de dezarmare, inclusiv a activităţii actualului Comitet, accentul va fi pus, chiar în cazul istoricilor, pe aspectele de ordin cronologic. Esenţiale şi demne de consemnat au fost şi vor rămîne faptele — în acest caz, realizările obţinute în urma tratativelor, realizări care, trebuie arătat de la început, au fost şi rămîn minime în raport cu proporţiile şi ritmul cursei înarmărilor, cu marile obiective pe care Comitetul le are în faţă, în conformitate cu mandatul ce i-a fost conferit de Naţiunile Unite : negocierea unui tratat de dezarmare generală şi totală şi, cu prioritate, încheierea unor acorduri care să elimine primejdia nucleară.

În aceste reflecţii pe marginea sesiunii de primăvară a Comitetului nu ne propunem să trecem în revistă întreaga tematică a negocierilor, ansamblul problematicii complexe cu care este confruntat Comitetul de dezarmare.

Presa, inclusiv revista „Lumea", au comentat pe larg principalele elemente ale tratativelor ce au avut loc în Comitet au prezentat amplu poziţiile şi propunerile diferitelor state. Cîteva consideraţiuni de ordin general la finele sesiunii ar putea pune în evidenţă unele momente mai semnificative degajate în urma a aproape trei luni de dezbateri.

După cum se ştie, agenda Comitetului încorporează o arie extrem de largă de măsuri, consfinţind prioritatea — consacrată prin multiple rezoluţii ale O.N.U. şi prin consensul statelor — de care trebuie să se bucure dezarmarea nucleară, precum şi ţelul final al negocierilor — dezarmarea nucleară.

Din păcate, — şi această expresie este adesea auzită atît în declaraţiile delegaţiilor în Comitet, cît şi în comentariile presi atunci cînd este vorba de stadiul tratativelor de dezarmare — în ultimii ani, inclusiv la sesiunea din acest an, s-a adîncit decalajul între agenda aprobată ca bază a lucrărilor Comitetului şi temele concrete care au făcut obiectul negocierilor.

Din dezbaterile generale ale sesiunii de primăvară, s-a degajat cu claritate

→

preocuparea adîncă a unui mare număr de state de a se angaja negocieri laborioase asupra unei game cît mai largi de măsuri de dezarmare, de a se acorda prioritatea maximă dezarmării nucleare, de a se începe tratative serioase asupra dezarmării generale. Se poate aprecia că urmînd după cea de a 25-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., care a făcut o analiză a rezultatelor obținute de comunitatea internațională în principalele domenii de interes general — pacea, securitatea, dezarmarea, dezvoltarea — sesiunea de primăvară a Comitetului a fost străbătută de o accentuare a cererilor de a se declanșa un proces real de dezarmare, de a se negocia într-un spirit de urgență acorduri, fie și de proporții mai reduse la început, dar care să contribuie nemijlocit la frînarea cursei înarmărilor, la înaintarea pe calea dezarmării propriu-zise.

Astfel, sesiunea care s-a încheiat, a prilejuit abordarea de către statele membre în Comitet, a unui spectru larg de probleme ale dezarmării, dintre care pot fi menționate : interzicerea folosirii armelor nucleare ; încetarea experiențelor nucleare subterane ; încetarea producției de arme nucleare, inclusiv sistarea producției de materiale fisionabile în scopuri militare și transferarea stocurilor de asemenea materiale pentru nevoi pașnice ; utilizarea în scopuri pașnice a energiei nucleare în folosul tuturor statelor ; reducerea treptată și lichidarea definitivă a stocurilor de arme nucleare și a vectorilor acestora ; crearea de zone denuclearizate în diferite regiuni ale lumii, însoțite de garanții de securitate adecvate. În dezbateri au fost ridicate, de asemenea, problemele încetării cursei înarmărilor, a celor nucleare în primul rînd, înghețării și reducerii bugetelor militare, problemele dezarmării regionale, în special în Europa, chestiunea reducerii armamentelor convenționale, încheierea unui acord de interzicere a armelor chimice și biologice.

Un mare număr de state, în primul rînd țările socialiste și cele nealiniate, s-au declarat pentru începerea unor negocieri concrete în vederea elaborării unui tratat de dezarmare generală și totală. Se impune aici o precizare. Aria vastă a măsurilor enumerate mai sus care, toate, figurează pe ordinea de zi a Comitetului, a fost abordată în declarațiile cu caracter politic general rostite de delegațiile statelor membre ; pentru majoritatea acestor măsuri, însă, nici la sesiunea din acest an nu s-a reușit să se depășească faza declarațiilor politice, nu s-a ajuns să se treacă la tratative concrete pentru elaborarea de acorduri specifice.

Singurele probleme examinate mai pe larg la sesiune, cu elemente concrete, de detaliu, au fost interzicerea armelor chimice și biologice, și, într-o anumită măsură, încetarea experiențelor nucleare subterane. De aici și decalajul la care ne refeream mai sus, existent între sarcinile de bază și mandatul comitetului — care constau în negocierea cu precădere a unor acorduri de dezarmare nucleară și a unui tratat de dezarmare generală, — chestiuni cruciale, esențiale ale dezarmării — și orientarea negocierilor spre măsuri marginale, colaterale — cum sînt interzicerea armelor chimice și biologice și încetarea experiențelor nucleare subterane, care, deși își au însemnătatea lor indiscutabilă în contextul dezarmării, nu se pot substitui problemelor de bază prioritare ale dezarmării.

Chestiunea interzicerii armelor chimice și biologice a cărei examinare a început în Comitet încă în 1968, se află în prezent în faza unor negocieri concrete, pe baza unor proiecte de acord. Într-o hotărîre adoptată la ultima sesiune a Adunării Generale, Comitetului i se cere „să continue examinarea problemei armelor chimice și bacteriologice (biologice) în scopul interzicerii urgente a perfecționării producției și stocării acestor arme și al eliminării lor din arsenalele tuturor statelor".

În vederea atingerii acestui obiectiv, la inițiativa a nouă țări socialiste (Bulgaria, Bielorusia, Cehoslovacia, Mongolia, Polonia, România, Ucraina, Ungaria, U.R.S.S.), în Comitet a fost prezentat un proiect de convenție adecvat care prevedea interzicerea perfecționării producției și stocării armelor chimice și bacteriologice (biologice) și distrugerea lor — document a cărui încheiere ar fi condus la realizarea țelului stabilit prin rezoluțiile O.N.U. — eliminarea completă a acestor mijloace barbare de ducere a războiului.

Datorită opoziției statelor occidentale față de o soluție globală de interzicere atît a armelor chimice, cît și a celor bacteriologice (biologice), la sesiunea de primăvară a Comitetului, tratativele pe această temă au ajuns într-o anumită perioadă într-un punct mort în care delegațiile repetau practic pozițiile lor divergente pe tema prohibirii armelor chimice și biologice : statele occidentale, în primul rînd Anglia și S.U.A. susțineau interzicerea doar a armelor biologice, în timp ce țările socialiste, și majoritatea țărilor nealiniate, se declarau pentru interzicerea în comun a armelor chimice și biologice.

În dorința de a scoate din impas negocierile pe această temă și de a deschide o perspectivă lucrărilor din acest an ale Comitetului, țările socialiste menționate mai sus au venit la 30 martie, cu o nouă inițiativă prezentînd un proiect de convenție privind prohibirea armelor biologice și toxice. Apreciată ca un pas pozitiv important, noua inițiativă a țărilor socialiste a fost bine primită atît în Comitet cît și pe plan internațional.

Dezbaterile pe tema încetării experiențelor subterane cu arme nucleare — problemă care face de mulți ani obiectul discuțiilor în Comitetul pentru dezarmare — au pus în relief, poate mai mult ca în trecut, preocuparea multor state, în primul rînd a țărilor nenucleare, de a se ajunge la un acord care să pună capăt experiențelor nucleare în mediul subteran. Înfăptuirea acestei măsuri este reclamată atît de necesitatea de a se completa Tratatul de la Moscova din 1963, care interzice experiențele în atmosferă, spațiul extraatmosferic și sub apă, în înțelegerea că vor fi continuate eforturile pentru prohibirea lor și în mediul subteran, cît și de împrejurarea că, testele nucleare subterane contribuie nemijlocit la propulsarea cursei calitative a armelor nucleare, la perfecționarea permanentă a arsenalelor nucleare.

Deși ajungerea la un acord reprezintă, după părerea unui număr larg de state, ca și a experților în materie de seismologie, o problemă ce ține, esențialmente, de voința politică a statelor, a celor nucleare în primul rînd, cu toate acestea, în cadrul negocierilor, persistă diferențe importante de vederi în abordarea problemei controlului. Țările socialiste și unele țări nealiniate, susțin în continuare suficiența mijloacelor naționale de detecție pentru asigurarea controlului unui acord în materie, în timp ce S.U.A. și alte state occidentale declară că un sistem de verificare acceptabil, trebuie să includă în mod necesar inspecții la fața locului.

La sesiunea de primăvară a Comitetului s-a făcut resimțită o intensificare a căutărilor pentru a se ajunge la o soluție general acceptabilă în acest domeniu.

În trecerea în revistă a problemelor sesiunii de primăvară a Comitetului se cere relevată participarea activă la negocieri a țărilor socialiste membre în Comitet, opțiunea lor în favoarea angajării de tratative asupra unor măsuri concrete de dezarmare nucleară ca și asupra dezarmării generale și totale. Astfel, delegația U.R.S.S. a prezentat în Comitet propunerile de dezarmare avansate în raportul la cel de-al 24-lea Congres al P.C.U.S., delegațiile Bulgariei, Poloniei, Iugoslaviei, Ungariei, Cehoslovaciei, Mongoliei, au prezentat punctele de vedere ale guvernelor lor asupra unui șir de măsuri de dezarmare între care dezarmarea nucleară, interzicerea armelor chimice și biologice, dezarmarea generală și totală, măsuri de dezarmare și securitate pe plan regional, în special în Europa, măsuri de încetare și reducere a cursei înarmărilor etc.

Și la această sesiune a Comitetului, țara noastră și-a afirmat în mod hotărît atașamentul ei neclintit față de cauza păcii, securității și dezarmării. Dînd expresie poziției principiale, neabătute a P.C.R. și guvernului țării noastre în favoarea înfăptuirii dezarmării, delegația română a susținut necesitatea angajării unor tratative autentice pentru încheierea de acorduri care să contribuie efectiv la frînarea și reducerea cursei înarmărilor și a cheltuielilor militare, la realizarea cu precădere a dezarmării generale.

În Comitetul pentru dezarmare ca și în presa internațională, au fost relevate valoarea deosebită pe care o au propunerile din 5 martie 1970 ale guvernului român privind înfăptuirea unor pași concreți în direcția încetării cursei înarmărilor și a dezarmării — propuneri care prin conținutul lor, își păstrează pe deplin actualitatea.

Totodată, un mare număr de state membre în Comitetul de dezarmare au făcut aprecieri pozitive în legătură cu oportunitatea și însemnătatea inițiativei țării noastre la cea de-a 25-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. cu privire la consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor, inițiativă în urma căreia Națiunile Unite au adoptat, în unanimitate, o rezoluție care preconizează măsuri și acțiuni concrete ce se vor întreprinde de comunitatea internațională pentru a limita efectele nocive ale cursei înarmărilor asupra păcii, securității și progresului națiunilor. După cum se cunoaște, în temeiul rezoluției adoptate la punctul înscris de țara noastră, în prezent este în curs de elaborare, sub egida secretarului general al O.N.U., un studiu asupra consecințelor cursei înarmărilor, care va constitui prima evaluare sub patronajul O.N.U. a amploarei și efectelor acestui fenomen negativ.

Lucrările Comitetului pentru dezarmare vor fi reluate la 29 iunie. Sesiunea de vară a Comitetului va fi confruntată cu o arie vastă de probleme ale dezarmării care, toate, se cer examinate cu atenție, în vederea negocierii unor acorduri reale de dezarmare, care să răspundă așteptărilor și năzuințelor de pace și prosperitate ale popoarelor. Apropierea sesiunii Adunării Generale va prilejui din nou o analiză a activității Comitetului în lumina rezoluțiilor O.N.U. și a mandatului încredințat acestui organism, va conferi viitoarei runde de negocieri, un spor de responsabilitate și urgență.

Tiberiu BOGDAN

Geneva, mai

OAMENI ȘI STÎNCI

Zi luminoasă, cu cer senin și soare înăbușitor. Numeroși cetățeni, tineri și bătrîni, sosiți cu mult înaintea orei fixate, se așezaseră de o parte și de alta a canalului și așteptau cu nerăbdare momentul în care vor fi ridicate stăvilarele, iar apa se va rostogoli în valuri. Mulți alții se îndreptau spre același loc. Cu toții erau cuprinși de emoția firească a participării la un eveniment de majoră importanță pentru dezvoltarea în perspectivă a ținutului. Și iată că o explozie de urale și aclamații întîmpină ivirea primului șuvoi ce își face drum prin canal — încununare a unei îndelungate și aprige lupte a omului cu natura. Sentimentul bucuriei capătă cele mai diferite forme : un cetățean bea o cană din apa mult așteptată, un altul își stropește cu apă obrajii, grupuri vesele sărbătoresc izbinda omului prin ritmice bătăi de gong.

Am notat numai cîteva secvențe de la darea în funcțiune, în județul Linsien (provincia Honan), a canalului principal din cadrul unui complex sistem de irigații. Faptul a făcut cunoscută în întreaga țară deosebita dîrzenie a localnicilor. Timp de zece ani, țăranii din Linsien s-au luptat — bizuindu-se pe propriile forțe — cu reliefu dur, neprielnic și, biruindu-l pînă la sfîrșit, au deschis în stîncile abrupte ale muntelui Taihan albia unui nou rîu, sursă de alimentație a unei vaste rețele de irigații. Acum zece ani, aceste locuri ofereau doar priveliștea dezolantă a crestelor sure, tocite de intemperii, a unei vegetații sărace, a unui pămînt secătuit de razele fierbinți ale soarelui, brăzdat de crăpături adînci, ostil omului, vieții. Regiune accidentată, presărată cu stînci și prăpăstii, Linsien-ul, lovit 9 ani din 10 de secetă îndelungată, era cunoscut ca zonă aridă și extrem de săracă. Din cele 500 de sate răspîndite în văile munților, pe versanții dealurilor, peste 300 erau complet lipsite de apă. Iar acolo unde exista, izvorul se ascundea la mari adîncimi și numai cu eforturi îndelungate putea fi scos la suprafață. Această apă, atît de necesară și atît de puțină, era apoi cărată pe mari distanțe. Coloane întregi de oameni, vîrstnici și tineri, își părăseau satele pentru a o aduce, străbătînd înălțimi ametitoare, coborînd povîrnișuri abrupte. Peste jumătate din numărul țăranilor apți de muncă erau nevoiți, astfel, să-și întrerupă lucrul, și așa anevoios, pe ogoare.

După eliberare, cetățenii din Linsien, ca și din alte localități ale țării, au trecut — sub îndrumarea Partidului Comunist Chinez — la elaborarea și realizarea unor proiecte de ameliorare a situației în unele zone. Totuși, în perioadele de secetă, apa se evapora pînă la ultimul strop atît în canale cît și în rezervoare. Era imperios necesar să se acționeze cu și mai multă vigoare.

Hotăriți să rezolve o dată pentru totdeauna problema apei, cetățenii Linsien-ului au răspuns cu entuziasm chemării „Irigațiile reprezintă sîngele agriculturii". Acțiunea temerară preconizată — tăierea munților și direcționarea, pe această cale, a apelor din provincia Shansi — presupunea o muncă uriașă, supraomenească. Timp de zece ani, înălțimile munților Taihan au răsunat de zgomotele exploziilor și ciocanelor. Condițiile de lucru au fost la început vitrege. Nu existau adăposturi, drumuri, căi de acces spre șantiere. Constructorii au improvizat acoperișuri, s-au adăpostit în clipele de răgaz, pe vreme de ger și viscol, în peșteri sau sub stînci.

Stîncile munților Taihan au fost transformate într-un teren de luptă, de aprigă încleștare a omului cu natura. Pe șantierele de construcții din Linsien au apărut inovatori îndrăzneți, ca țăranul Liu In, sau

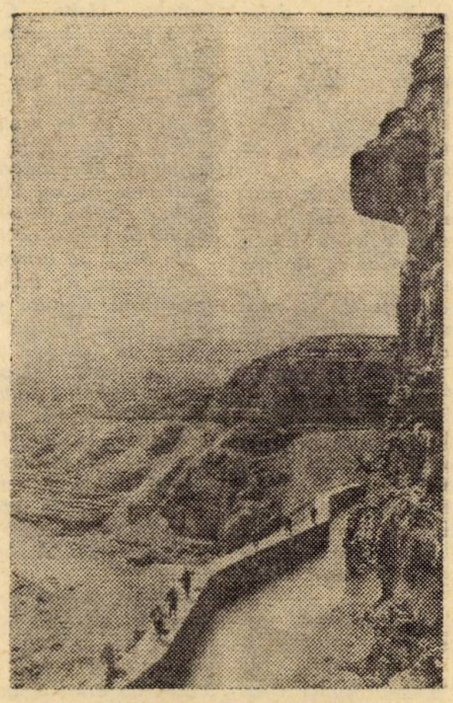

ÎN REGIUNEA LINSIEN
Unul din canalele săpate în roca muntelui

comunistul Yen Ian-cen care, sfidînd pericolul, s-a cățărat pe peretele neted al stîncilor pentru a îndepărta bucățile de rocă ce erau gata să se rostogolească. Nici bolovanii imenși, cimentați de secole, ce blocau intrarea canalului, nu au putut clinti fermitatea oamenilor. „Indiferent de greutăți, canalul va trece printre stînci", a sunat angajamentul constructorilor. Zgomotul exploziilor a umplut văile, s-a auzit la mari depărtări, transmițînd voința oamenilor de a transforma și supune natura.

Unul din momentele cele mai dificile l-a constituit săparea prin munte a „tunelului tinereții". Situat într-o porțiune de teren deosebit de accidentat, acesta reprezenta un punct-cheie în cadrul întregului proiect. Dacă nu s-ar fi reușit săparea acestui tunel, întreaga lucrare ar fi devenit inutilă. A început munca. Rocile erau dure și dălțile de oțel se frîngeau repede. Oamenii, însă, erau hotăriți să străpungă muntele. Au lucrat zi de zi cu tenacitate și, în cele din urmă, au reușit. În urma unor mari eforturi, depuse timp de un an și cinci luni, acești constructori folosind condițiile și metodele locale, au confecționat singuri uneltele (pentru a satisface necesitatea marilor cantități de var, de pildă, s-a folosit metoda pregătirii lui fără cuptor, punîndu-se piatra de var direct pe pămînt, în straturi, sub formă de piramidă și dîndu-i foc), au creat rîului o nouă albie.

Spiritul de răspundere, preocuparea de a înlătura greutățile de orice fel s-au vădit și pe șantierul Taoiuanciao. Constructorii proiectaseră un pod cu utilități multiple : pentru stăvilirea inundațiilor, pentru canal și pentru vehicule. Cei sceptici spuneau că un asemenea pod nu are precedent în istoria construcțiilor și ca atare nici nu poate fi realizat. Cetățenii Linsien-ului au răspuns : „Cînd acest pod va fi terminat, va fi consemnat în istorie și atunci îl veți găsi". Au reușit după o sută trei zile de muncă intensă.

Un alt moment greu l-a constituit construirea podului Tuofuntu. Pe șantier nu existau nici un fel de utilaje sau materiale de construcții, cum ar fi betonul armat. Erau piedici de netrecut ? Răspunsul l-au dat cei prezenți, care au utilizat ca materie primă roca munților și au construit scripeți pentru ridicarea unor mari blocuri de piatră. Astfel, podurile ce îmbrățișează astăzi malurile sînt construite din roca munților și cimentate prin munca lucrătorilor constructori.

În cadrul sistemului se află și podul „Zorile", construit de 9 brigăzi de producție aparținînd comunei populare Tunkan, lucrare de proporții considerabile. Indiferent de unde este privită, această lucrare te impresionează. Deși la început, unii mai puțin încrezători afirmau că sînt necesare cel puțin opt luni numai pentru proiectarea unui asemenea pod și, mai mult, că fără beton armat și utilaje moderne nu poate fi realizat nici în trei ani, membrii comunei populare l-au terminat în numai 56 de zile.

Luni și ani la rînd, civili și militari au lucrat pe șantierele canalelor de irigații, afirmînd că, dacă va fi necesar, vor „cără" rîul Cian cu mîinile lor. In urma unei munci uriașe, săpînd în roca dură, ei au străpuns 50 de munți, 42 de tunele, au construit zece poduri numai pentru partea principală a canalului „Steagul Roșu". Pe harta județului au apărut astfel sute de canale de diferite dimensiuni, cu o lungime totală de 1 500 km, 134 de tunele cu o lungime de 24 km. și 150 de poduri cu diferite nivele avînd o lungime totală de 6,5 km. De-a lungul canalelor s-au construit numeroase rezervoare și lacuri de acumulare, de capacitate mare și mică, pe care oamenii le-au denumit „vrejuri de pepene".

Terminarea amplului sistem de irigații „Steagul Roșu" a transformat fundamental fizionomia județului Linsien. Dacă înainte erau irigate doar 670 hectare, în prezent suprafața irigată se ridică la peste 40 000 hectare. Apa adusă cu atîta trudă este folosită acum și pentru punerea în funcțiune a numeroaselor hidrocentrale, construite în această zonă, o dată cu o serie de unități de capacitate mică pentru construcții de mașini, metalo-siderurgice, de îngrășăminte chimice și produse chimice, de ciment, unități care dau un sprijin considerabil agriculturii.

Alături de întregul popor, cetățenii Linsien-ului pășesc cu încredere pe drumul trasat de partid, contribuind la aplicarea directivelor celui de-al 9-lea Congres al P.C. Chinez privind dezvoltarea multilaterală a țării pe calea socialismului.

Ion GĂLĂȚEANU

CREPUSCULUL DOLARULUI ?

Costin C. Kirițescu

Monedele au viața lor. Se nasc, se aruncă nou-nouțe în viltoarea existenței, ajung la maturitate și, după ce au parcurs mai mult sau mai puțin corect drumul care le-a fost hărăzit, doamna osoasă și cernită se prezintă, le ia de mînă și dispare cu ele în neant.

Acesta nu este numai destinul individual al unei piese metalice sau al unei bancnote, ci și al oricărei specii de monede. Cine își mai amintește astăzi, în afară de numismați, de tetradrahmele de argint ale macedonenilor ? Și totuși, ele au cristalizat într-o anumită secvență a istoriei forța și fala uriașului imperiu al lui Alexandru Macedon. Unde mai sînt marile familii ale dinarilor, ale ducaților, ale florinilor și talerilor medievali ? Cînd și cînd, cîteva vestigii coclite mai sînt scoase incidental dintr-o groapă. Ele au apus demult. Altădată însă, aceste monede reprezentau bogăția, puterea asupra oamenilor și lucrurilor. Apropiindu-ne de vremea noastră, unde au rămas coroanele monarhiei bicefale, sau pengö-ul ungar ? Ele au dispărut de pe scena istoriei, împreună cu orînduirea de stat care le-a creat, ca urmare a unui proces ireversibil de uzură.

În ultimele săptămîni, lumea occidentală a stat sub tensiunea noii crize monetare. Deși sediul ei se află de partea aceasta a oceanului, criza nu este a monedelor naționale respective ci, în ultimă analiză, a dolarului Statelor Unite. Nu puțini sînt aceia care, în fața repetatelor crize care zguduie eșafodajul actualului sistem valutar interoccidental, axat pe dolar, își pun întrebarea dacă nu cumva această monedă cardinală a lumii capitaliste și-a trăit traiul și, trecînd de apogeu, coboară acum treptele unui crepuscul implacabil, antrenînd după sine întregul sistem.

În această privință, cred că trebuie făcută de la început o distincție între dolarul-monedă națională a Statelor Unite și dolarul-valută de rezervă internațională, pivot al sistemului valutar interoccidental. Este, de fapt, una și aceeași monedă, însă în două ipostaze fundamental diferite.

Ca monedă națională, dolarul nu se comportă în interiorul granițelor S.U.A. nici mai bine și nici mai rău decît oricare altă monedă națională a unei țări apusene dezvoltate. El este supus de ani și ani unei deprecieri lente, însă încăpățînate, datorită inflației, iar deprecierea inflaționistă este o boală, de care suferă toate monedele capitaliste, aproape fără excepție.

Criza care domină în aceste zile viața financiară a metropolelor Europei occidentale nu este deci o criză a dolarului ca monedă națională, ci a dolarului ca valută internațională. Pentru ca alte țări decît aceea de origine să-l accepte în plată și să creeze rezerve de dolari, este necesar ca această monedă să îndeplinească anumite condiții, să se bucure de încredere. Într-o vreme, ea a respectat regulile jocului. Acum, nu le mai respectă.

Ascensiunea istorică a dolarului ca valută-cheie a sistemului valutar interoccidental s-a produs ca urmare a două carențe : carența aurului și carența lirei sterline, adică a celor două mijloace de rezervă și de plată anterioare.

Aurul nu și-a mai putut îndeplini în bune condiții funcția de bani universali datorită faptului că rezervele oficiale de aur nu au mai putut ține pasul cu nevoile. Într-o perioadă de zece ani, de exemplu, rezervele de aur au crescut în medie cu 1,6% anual, iar valoarea comerțului mondial — cu 5,8%. În plus, aceste rezerve erau repartizate în mod inegal în lume din cauza luptei de concurență pe plan internațional, a dezechilibrului balanțelor de plăți externe și chiar a unui proces conștient de acaparare a aurului de către marile puteri imperialiste.

Cît despre lira sterlină, carența ei a reflectat dificultățile multilaterale întîmpinate de economia engleză. Atunci cînd, în 1932, Anglia a trebuit să renunțe la supremația maritimă, pentru care nu mai dispunea de baza materială necesară, căzînd de acord ca Statele Unite să dispună de o flotă egală cu cea engleză, zarurile erau aruncate : se încheiase ultima încercare a Angliei de a-și menține un domeniu în care să fie superioară Statelor Unite. Cu aceasta, lupta pentru supremație în materie monetară putea fi și ea considerată că s-a încheiat în favoarea Statelor Unite, iar acordurile de la Bretton Woods (1944) cu privire la organizarea monetară internațională a lumii postbelice nu au făcut decît să ratifice poziția dominantă a dolarului în lumea occidentală.

Un timp, ca urmare a poziției proeminente a S.U.A. în lumea capitalistă, dolarul și-a îndeplinit în bune condiții sarcinile de valută de rezervă și de plată internațională. După cel de al doilea război mondial au apărut însă semnele vestitoare ale unei crize. În primii ani după război, țările vest-europene slăbite și avide de mărfuri americane au trecut printr-o perioadă în care dolarii erau cu totul insuficienți. A fost „foamea de dolari".

Ulterior, lumea occidentală a trecut la extrema opusă a unei invazii de dolari. Acesta este incontestabil rolul inflației ; S.U.A. au aruncat pe piață cantități tot mai mari de dolari pentru motive eteroclite : fie lupta împotriva recesiunii economice și șomajului, fie expansiunea externă, fie „ajutoarele" militare, fie războaiele. Depreciindu-se și nemaigăsindu-și o utilizare rentabilă în S.U.A., dolarii au început să migreze în alte țări și îndeosebi în Europa occidentală, devenind „eurodolari". În prezent, volumul „eurodolarilor" este apreciat între 35 și 50 miliarde. O masă fantastică ! Ea apasă greu asupra economiei țărilor vest-europene: la inflația proprie a acestor țări se adaugă — potențind-o — inflația dolarilor.

A fost suficient ca o serie de indiscreții întîmplătoare sau voite să promită o revalorizare a mărcii vest-germane, ca 2,5 miliarde de asemenea dolari nomazi să se năpustească în două zile pe piețele din R.F.G., cerînd să fie convertiți în mărci pentru a cîștiga diferența între valoarea oficială actuală a mărcii, mai mică, și cea viitoare, mai mare. Criza era astfel declanșată.

Această prezentare schematică a originii crizei ne poate îngădui o precizare la cele arătate înainte. Dacă există un crepuscul, el privește „eurodolarul", adică emanația externă, europeană, a inflației din S.U.A. și a obiceiului adoptat de oficialitățile americane de a cheltui în străinătate mai mult decît încasează.

Cum poate fi rezolvată criza ?

— O soluție ar fi revalorizarea monedelor vest-europene, care să contrabalanseze deprecierea dolarului. Revalorizarea înseamnă însă deflație, iar deflația înseamnă marasm economic.

— O altă soluție ar fi răscumpărarea „eurodolarilor" de către S.U.A. prin aur, mărfuri, investiții etc. Ea ar crea mari dificultăți economice și financiare atît Statelor Unite, cît și țărilor vest-europene.

— S-ar mai putea preconiza renunțarea la monedele naționale ca valute de rezervă și adoptarea unei monede internaționale de genul actualelor drepturi de tragere speciale (D.T.S.) din cadrul Fondului Monetar Internațional. Această idee întîmpină numeroase rezistențe, D.T.S. neavînd, după cum se știe, nici o garanție materială, deci fiind ele însele susceptibile de inflație.

— Se mai preconizează crearea unei monede vest-europene, patronate de Piața comună. Perspectivele unei asemenea monede sînt însă foarte tulburi.

— În sfîrșit, s-ar mai putea concepe înapoierea la etalonul aur. În prezent însă, nici o țară nu mai propune o asemenea soluție.

Crepusculul „eurodolarului" pune deci probleme insolubile la ora actuală. El a apărut înainte ca problema succesiunii să fi fost rezolvată.

Un pasager indezirabil...

(Din International Herald Tribune)

CANDIDATURA BRITANICĂ ȘI FLUCTUAȚIA VALUTARĂ

Dacă ar exista o „scară Richter" și pentru seismele monetare, atunci ultimului dintre acestea, care a cutremurat de curînd întreg Occidentul, i-ar fi atribuit, cu siguranță, gradul 10 sau 11 de intensitate. De cîțiva ani, seismele monetare au devenit fapte curente pe piețele occidentale. Intensitatea și frecvența lor deosebite nu mai au darul de a uimi pe nimeni : decembrie 1967, martie 1968, noiembrie 1968, mai 1969, noiembrie 1969... Specialiștii în materie — economiști, comentatori de presă din Occident — sînt, însă, de părere că seismul monetar din mai 1971 pare a fi cel mai puternic, cu efectele cele mai acut resimțite. Suprafața afectată este deosebită, iar faliile sînt profunde.

Deși scoarța nu a crăpat în exterior, principala falie determinată de actualul seism monetar pare a se fi produs între S.U.A. și Europa occidentală. Este o ruptură mai curînd tacită, pe care nimeni nu are interesul, deocamdată, s-o evidențieze deschis, avînd în vedere consecințele reciproc negative : punerea în cauză, în mod direct și efectiv, prin acțiuni concrete, a dolarului, ar antrena o prăbușire a întregului edificiu valutar occidental. Este, însă, o ruptură care se adîncește continuu și care va ieși, mai curînd sau mai tîrziu, la suprafață.

Climatul de tensiune de pe scena monetară occidentală a exercitat o înrîurire directă asupra negocierilor de săptămîna trecută, 11 - 12 mai, dintre „cei șase" și Marea Britanie (la nivelul miniștrilor de externe) privind aderarea acesteia la Piața comună, făcînd din reuniune — apreciată inițial ca fiind dialogul „crucial și decisiv" — o întrunire ale cărei rezultate n-au făcut decît să consemneze acorduri în probleme asupra cărora exista deja un consens. Faptul apare normal, întrucît înseși actualele mecanisme comunitare — spre care ar urma să se replieze Marea Britanie — fuseseră afectate de criza valutară.

Țările membre ale C.E.E. s-au găsit, față de actuala criză valutară, de la început, în poziții economice diferite. Cu o monedă stabilă sau în ascensiune, R.F.G., Olanda și, într-o măsură importantă și Belgia, s-au văzut în situația de „magnet" pentru capitalurile speculative. Într-o poziție mai puțin „strălucită", franul francez și lira italiană n-au constituit o atracție deosebită pentru aceste capitaluri. Situațiile economice diferite au determinat strategii economice diferite. Și acestea n-au întîrziat de a fi adoptate și aplicate.

FIECARE CU PROPRIA „DEVIZĂ"

Încercarea de a stabili o strategie comună în cadrul unei reuniuni speciale a miniștrilor de finanțe și ai economiei din țările C.E.E. a eșuat. Eșecul era așteptat, avînd în vedere interesele divergente ale partenerilor. Nici unul dintre membrii Pieței comune nu și-a abandonat, în favoarea intereselor „comune", pe cele proprii. Nimeni nu a cedat cu nimic din prerogativele suveranității sale politice în angajarea unor măsuri ce le credea de cuviință. Fiecare dintre devizele comunitare și-a afirmat, prin voința politică a guvernelor țărilor respective, propria „deviză" : marca vest-germană — un curs fluctuant ; francul francez — menținerea parității ; florinul olandez — un curs fluctuant ; lira italiană — menținerea parității ; francul belgian — menținerea parității pe piața oficială a negocierilor de valute, un curs fluctuant pe piața liberă.

Principiile „solidarității" economice și politice a „celor șase" în privința „construcției comunitare" au primit, astfel, în numai cîteva ore o lovitură îngrijorătoare pentru susținătorii lor. **„Un lucru este sigur** — remarca ziarul italian «Corriere de la Sera» după reuniunea miniștrilor de finanțe și ai economiei. **Stăm cu toții într-o barcă a comunității, dar se pare că fiecare visleste cum îi convine. Și, astfel, barca se clatină pe-o parte și pe alta..."**

Într-adevăr, foarte de curînd, „cei șase" ajunseseră, după îndelungi și controversate discuții, la un acord privind crearea, în etape, a unei „uniuni economice și monetare" ; principalul obiectiv al primei etape (de trei ani) era reducerea limitelor de fluctuație a cursurilor valutare ale monedelor „celor șase" (care urma să intre în vigoare la 15 iunie), fapt apreciat a fi de natură să asigure o legătură cît mai stabilă între acestea și să stimuleze „armonizarea" monetară. Or, introducerea unui curs fluctuant pentru două din monedele „celor șase" lovește tocmai în acest obiectiv, punînd sub semnul întrebării însuși demarajul „uniunii economice și monetare" a Pieței comune. De altfel, Franța — cea mai interesată în reducerea limitelor de fluctuație ale cursurilor valutare — a anunțat că apreciază ca inutilă participarea ei la lucrările experților care se ocupă cu punerea în aplicare a preconizatei „uniuni economice și monetare", atîta timp cît între monedele țărilor Pieței comune există un curs fluctuant de schimb. „Europa monedelor" redevine doar un proiect.

De asemenea, mecanismele agrare ale Pieței comune se văd, din nou, serios afectate. În acest domeniu, prețurile unice, participarea la fondul agricol comunitar, cît și repartizarea acestuia au loc pe baza unei unități de cont comune, a cărei valoare este egală cu dolarul, astfel că, menținerea parității față de dolar a fiecăreia dintre monedele naționale ale „celor șase" devine condiția funcționării pieței comune agricole. Introducerea cursurilor fluctuante este de natură să dereglieze aceste mecanisme, cu atît mai mult cu cît măsura vizează numai unele din monedele „celor șase". Ca urmare, piața comună agricolă este acum scindată în piețe separate (vest-germană, olandeză, franco-italiană și belgo-luxemburgheză) pe care prețurile diferă.

Faptul că monedele cu un curs fluctuant sînt cotate de cerere și ofertă, „à la hausse", ceea ce este similar unei revalorizări, face ca fermierii din țările respective să primească, la o aceeași cantitate de unități de cont, mai puțin în monedă națională. În consecință, pentru a nu fi dezavantajați, a fost necesar ca, în cadrul unei reuniuni a miniștrilor agriculturii ai Pieței comune, să se hotărască introducerea unor măsuri pentru protejarea lor : în acest sens, R.F.G. și Olanda vor putea, pe de o parte, să acorde subvenții de stat propriilor agriculturi pentru exporturile lor, iar, pe de altă par-

→

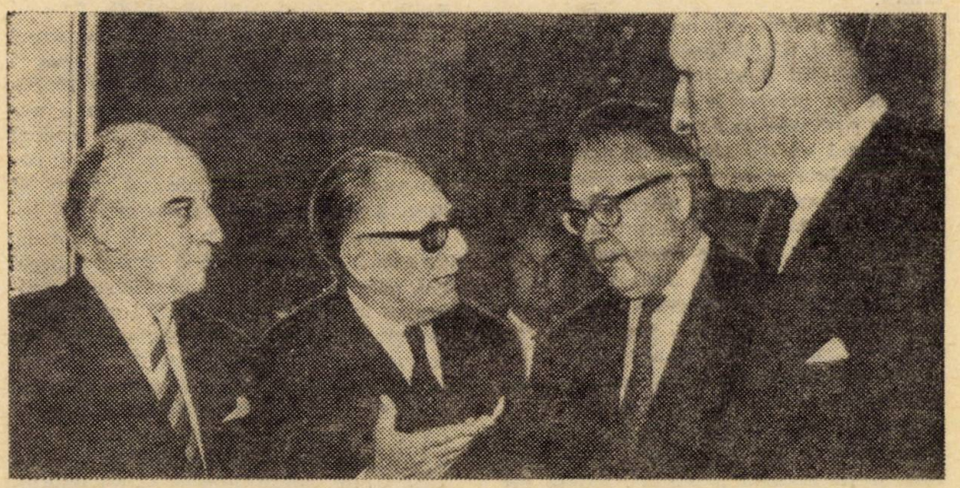

NEGOCIERILE C.E.E. — MAREA BRITANIE
În locul unui dialog „crucial", o simplă întîlnire rutinieră

te, să fixeze impozite asupra produselor agricole importate din celelalte țări ale C.E.E. Astfel, se reintroduc sisteme de impunere în vamă, prețurile încetează de a mai fi unice, pentru o perioadă.

CONSENSURI ȘI AMÎNĂRI

„Cei șase" au apărut, deci, la negocierile „cruciale și decisive" cu principalul candidat, într-o situație în care unele din structurile comunitare erau deteriorate, în care ei înșiși erau nevoiți să caute alte modalități de a ajunge măcar acolo unde fuseseră cu cîteva zile înainte. În aceste condiții, nu puteau fi abordate efectiv chestiuni asupra cărora nu exista un consens prealabil.

Acordurile realizate vizează punerea în aplicare a principiului „unității de durată" a perioadei de tranziție pentru „asimilarea" treptată a Marii Britanii la uniunea vamală a produselor industriale și la mecanismele agricole comunitare : 5 ani. Încă de acum cîteva luni compromisul intervenise în sensul că „cei șase" acordau, față de oferta britanică, posibilitatea unei perioade de tranziție superioară ca durată în ce privește produsele industriale, în schimbul acceptării de către Marea Britanie a unei perioade de tranziție inferioară ca durată (de asemenea, față de oferta făcută de guvernul englez), privind adoptarea reglementărilor agricole comunitare (care dezavantajează Marea Britanie).

Actuala reuniune nu a făcut decît să parafeze un compromis deja realizat, furnizînd doar o serie de detalii, ca cele cu privire la etapele și datele acestei perioade de asimilare : șase etape, între 1 aprilie 1973 și 31 decembrie 1977. O înțelegere a intervenit și în privința acordării de către Piața comună „lărgită" a unui statut preferențial țărilor în curs de dezvoltare a căror economie depinde „într-o măsură considerabilă" de exportul unui produs de bază (în context, găsindu-și rezolvarea problema exporturilor de zahăr ale țărilor producătoare din cadrul Commonwealthului, țări care își desfac, în prezent, cea mai mare parte a produselor lor în Marea Britanie). Dar și în această privință exista un consens prealabil.

În schimb, o hotărîre și chiar o abordare de esență a problemelor cu adevărat decisive privind aderarea au fost amînate.

Este cazul notoriu al contribuției Marii Britanii la bugetul comunitar — problemă de bază a aderării, prin faptul că fixează efortul financiar solicitat Marii Britanii — domeniu în cadrul căruia în ce privește, atît cuantumul de la începutul perioadei de tranziție, cît și cel final există serioase diferențe între ceea ce solicită Piața comună și ceea ce este dispusă să accepte partea britanică. Este cazul produselor lactate din Noua Zeelandă, țară care va resimți cel mai acut efectele eventualei aderări a Marii Britanii la Piața comună. (Vezi și articolul „Dilemele Noii Zeelande" de la rubrica „Puncte de vedere"). Marii Britanii îi sînt destinate aproape 40 la sută din exporturile neo-zeelandeze, iar din totalul exporturilor, produsele agricole și derivatele lor reprezintă practic 70 la sută ; or, în cazul intrării în C.E.E., Marea Britanie va fi obligată să absoarbă surplusurile de produse agricole din Piața comună. Cei mai afectați vor fi exportatorii de produse lactate, de unt în special, 85 la sută din exporturile de unt neo-zeelandeze fiind îndreptate în prezent către Marea Britanie. În viitor, în calea acestor exporturi vor sta în mod direct munții de unt din Piața comună. În aceste condiții, Marea Britanie solicită din partea „celor șase" un aranjament preferențial pentru exporturile neo-zeelandeze. Fiind, însă, vorba de produse din care Piața comună deține importante surplusuri, „cei șase" nu par dispuși să ofere prea mult în acest sens.

Este, și mai direct, cazul lirei sterline. Dacă aceasta ar fi o „monedă obișnuită" — cum sînt de pildă francul francez, marca vest-germană sau yenul japonez — teoretic, lucrurile n-ar fi deosebit de complicate. Dar lira sterlină, ca și dolarul american, are o poziție specială, putînd juca, în cadrul actualului sistem valutar occidental, rolul unei monede de rezervă cît și al unui instrument de reglementare și intervenție pe piață. Ce avantaje decurg de aici ? Acceptată fiind să joace acest rol, deținătorii străini ai monedei britanice (state, bănci, societăți sau particulari) o pot folosi în tranzacțiile internaționale pe diferite piețe. Pentru a exista posibilități cît mai mari în acest sens, s-a solicitat, de-a lungul anilor, — ca și în cazul dolarului, dar într-o mai mică măsură — transferul de lire în străinătate, acceptîndu-se astfel îndatorarea pe termen scurt a Marii Britanii față de exterior. Pe baza deficitului de plăți engleze, Marea Britanie deține, după S.U.A., cele mai mari investiții în străinătate, pentru care nu a efectuat un transfer corespondent de resurse reale. Paralel, însă, aceasta a determinat sporirea datoriei externe britanice (în prezent aproape 4 miliarde lire sterline), care nu poate fi acoperită pe termen scurt, avînd în vedere că rezervele monetare britanice depășesc abia un miliard de lire sterline.

Teoretic, „cei șase" ar urma să accepte preluarea datoriilor britanice sau cel puțin participarea la „consolidarea" lor (adică la prelungirea termenului lor de rambursare), impunînd, în același timp, Marii Britanii reducerea progresivă a datoriei, neputînd accepta, desigur, conservarea privilegiilor evidente ale acesteia, care decurg din situația specială a lirei sterline. Va accepta, însă, Marea Britanie să cedeze acest incontestabil privilegiu, mai ales în situația în care este conștientă că, prin intrarea în C.E.E., pune la dispoziția marilor industrii din țările Pieței comune o monedă în care se execută încă aproape o pătrime din tranzacțiile mondiale, precum și sistemul bancar cel mai ramificat din lume, într-un cuvînt mari posibilități de expansiune ? În condițiile actuale, cînd Piața comună este segmentată în zone valutare distincte, cînd preconizata „uniune monetară" este de fapt amînată sine die, nu-și va înăspri Marea Britanie termenii în care concepe aderarea în general și viitoarea poziție a monedei sale în Piața comună în special ?

În principiu, prin acordurile realizate recent, Piața comună a făcut un pas înainte pe linia „lărgirii" ei. Criza valutară cu urmările sale constituie, însă, un serios obstacol în demarajul efectiv al „lărgirii", mai ales în ce privește unele dintre cele mai importante aspecte ale dosarului aderării noilor membri. De aceea, adepții construcției comunitare încearcă să acrediteze ideea necesității unei doze suplimentare de stimulare în vederea activării negocierilor cu candidații și a „lărgirii" propriu-zise a Pieței comune, în concepția lor acest proces putînd fi paralel repunerii pe picioare a mecanismelor comunitare (agricole și monetare) deteriorate de actuala criză valutară. O mare importanță este acordată, în acest sens convorbirilor franco-britanice ocazionate de vizita premierului Heath la Paris (începută ieri seară). Se consideră că prilejul va fi folosit pentru examinarea situației actuale, în condițiile existenței unor rezerve franceze față de aderarea Marii Britanii. Și a unui puternic curent de opinie anticomunitar în rîndurile opoziției laburiste și a populației britanice. Și dacă, într-adevăr, se pare că nu mai este vorba de un nou veto francez în această direcție, o anumită înăsprire, în ultimul timp, a pozițiilor franceză și britanică, produce totuși îngrijorări. O atenuare a aprehensiunilor nu este exclusă. Dar interesele sensibil divergente încă rămîn : și nu numai între Franța și Anglia ci și între alți membri comunitari și noii candidați și, — ceea ce este deosebit de important — între „cei șase" înșiși. Recenta criză valutară le-a afirmat cu pregnanță. În acest sens, se poate aprecia că seismul monetar din ultimele săptămîni a afectat serios mecanismele și structurile comunitare ca și atmosfera negocierilor în privința lărgirii Pieței comune, introducînd un element suplimentar de dificultate în continuarea și, mai ales, în încheierea lor.

Ilie ȘERBĂNESCU

LONDRA
Demonstrație în Trafalgar Square împotriva aderării Marii Britanii la Piața comună

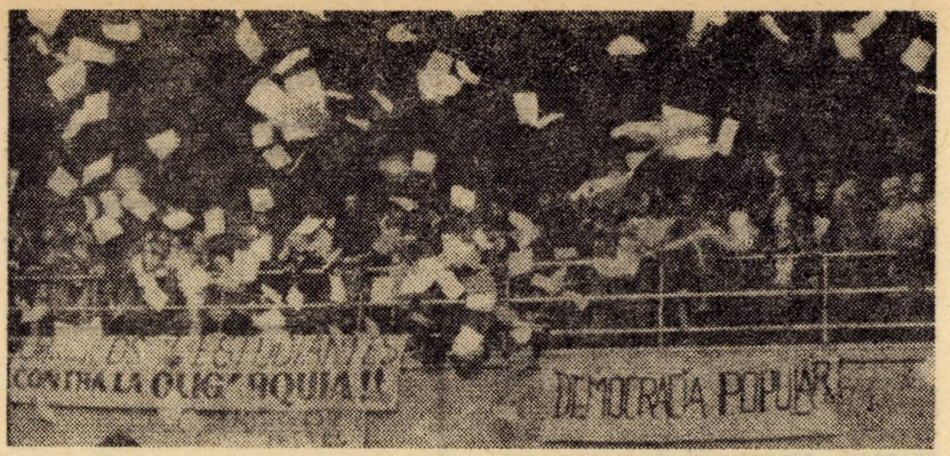

DEMONSTRAȚIE STUDENȚEASCĂ LA MADRID
Un protest tot mai viguros, îmbrăcînd formele cele mai variate

SUB SEMNUL BURGOS-ULUI

MILITARI SPANIOLI
O stare de neliniște...

Lumea poate a uitat Burgos-ul. Spaniolii — nu încă. Cercurile politice madrilene — deloc. Căci procesul patrioților basci a scos la lumină luptele de influență existente între Opus Dei, Falangă și armată. Precedat de scandalul „Matesa", ca și de dezlănțuirea pasiunilor monarhice, o dată desemnat prințul Juan Carlos ca succesor al generalului Franco, Burgos-ul a reprezentat un șoc a cărui rezultantă în timp a fost o redimensionare a principalelor forțe politice pe care se sprijină de treizeci de ani încoace regimul franchist.

ARMATA — UN ARBITRU ?

Despre ce vorbeau spaniolii înaintea procesului de la Burgos ? Înainte de toate de expansiune economică, de „evoluție" politică, de deschidere spre Europa și spre lume. Dar și despre scandalul „Matesa", despre dezechilibrurile sociale sau succesiunea generalului Franco. Burgos însă avea să cadă ca o bombă : imaginea pe care din octombrie 1969 regimul de la Madrid încerca s-o ofere lumii avea să se destrame. Burgos a declanșat în Spania o criză politică, un proces de natură să impulsioneze în și mai mare măsură marile mișcări revendicative ale forțelor de opoziție ce s-au regăsit pe o platformă de luptă comună.

Dar cel mai semnificativ este faptul că Burgos-ul a declanșat în rîndul militarilor spanioli o stare de neliniște în ce privește viitorul Spaniei. Armata și Biserica nu mai pot fi considerate astăzi drept stîlpii indestructibili pe care se sprijină regimul. „Cînd la 30 octombrie, la Bilbao — constata Edouard Bailby în «Le Monde Diplomatique» — manifestanții strigau pentru prima oară „militarii-asasini", armata spaniolă avea să-și dea seama că risca să nu mai rămînă adevăratul arbitru al situației. Brusc, își punea problema viitorului său, a rolului său în sînul națiunii". Cînd, o lună mai tîrziu, avea să se afle că de procesul separatiștilor basci se vor ocupa militarii, unii dintre aceștia, printre care generalul Rafael García Valiño, guvernatorul militar al Madridului între 1962-1964, aveau să-și manifeste fățiș neliniștea : „Armata —scria García Valiño generalului Thomas García Rebull, guvernatorul militar al Burgos-ului, — nu trebuie să intervină în asemenea certuri căci riscă să piardă astfel atașamentul poporului". Chemați la Burgos să joace rolul arbitrului suprem, militarii s-au trezit brusc despărțiți în două tabere : „durii" și „moderații". Primii aveau să-și întărească pozițiile în zilele Burgos-ului, ultimii căpătau autoritate mai tîrziu. Dintre aceștia se distinge figura generalului Manuel Diez Alegría, șeful statului major al armatei, care — se spune — deși rezervat și abil ca un diplomat, nu a ezitat să declare că procesul separatiștilor basci „fiind un proces politic, trebuie judecat de un tribunal civil". Fraza avea să facă înconjurul Spaniei. Iar în ziua începerii procesului, șeful statului major al armatei lua avionul spre Bruxelles unde, fără nici o justificare oficială, avea să rămînă timp de două săptămîni. S-a întîlnit în acest răstimp cu personalități ale vieții politice vest-europene ca și cu lideri ai opoziției aflați în exil. Într-o bună zi — și mulți sînt cei care susțin acest lucru — militarii ca Diez Alegría vor avea poate un cuvînt de spus în Spania. Deocamdată în fază de dezorientare „armata — spunea Santiago Carrillo, secretarul general al Partidului Comunist din Spania — rămîne încă o enigmă".

TIMPUL REVANȘEI

În urmă cu mai bine de un an, izbucnea la Madrid un scandal al cărui nume oficial era „Matesa", iar cel neoficial „Opus Dei". Dacă scandalul ieșea la iveală, era pentru că acest lucru îl dorea Falanga. Nu dintr-un zel civic și nici dintr-o animozitate specială pentru întreprinderea „Maquinaria Textil del Norte de España", ci pentru că aceasta se afla sub înalta protecție a Opus Dei. „Or — scria la vremea aceea «Paris Match» — a învinge Opus a devenit pentru Falangă o chestiune de viață sau moarte".

Fondată în 1933 de către José Antonio Primo de Rivera, în epoca de ascensiune a fascismului și nazismului, Falanga, rudă apropiată a mișcărilor de tip fascist italiene și germane, a fost singura organizație acceptată și „menajată" timp de aproape 30 de ani de generalul Franco. Pînă în 1958, cînd, din nevoia de a prezenta lumii, cel puțin aparent, o altă față a Spaniei, „El Caudillo" nu-și mai ascunde intențiile de „defalangizare" : suprimă consiliul național al Falangei, desființează monopolul sindical al acesteia, îi sapă autoritatea în Cortés (Parlament). Dar Falanga avea să primească cea mai grea lovitură în octombrie 1969 cînd, printr-o remaniere ministerială — prima de aceste proporții în treizeci de ani — generalul Franco o înlătură din guvern în favoarea unei organizații cu „vocații" internaționale : Opus Dei.

Fondată în 1928 de către un prelat spaniol, José María Escriva de Balaguer, Opus Dei își propunea să-i reunească pe toți catolicii din lume dornici să adîncească spiritualitatea și să atingă perfecțiunea creștinească fără a-și abandona pentru aceasta meseria sau profesiunea „lumească". Și au fost suficienți patruzeci de ani pentru ca această societate evanghelică nu numai să-și cîștige aderenți pe toate meridianele, ci să dețină controlul cîtorva sute de societăți industriale — „Matesa" este numai una dintre ele —, să participe la gestiunea unor bănci, să fie prezentă în redacția unor ziare, să se introducă în cinema sau radio. Membrii ei sînt crescuți în universități, ca aceea catolică din Navarra, sau Strathmore College din Kenya, Institutul Chapultepec din Mexic, la Osaka și Londra, Boston și Roma, Dublin și Viena. Numai Oxfordul s-a opus creării unui centru „Opus Dei", motivîndu-și refuzul prin faptul că aceasta este „o societate secretă, de inspirație politică". Aparent însă, Opus nu e secretă. La Madrid ca și la Paris are adrese precise, iar „Paris Match" îi

→

dă chiar numărul de telefon. „Dar — scrie săptămînalul parizian — la Vatican se remarcă nu fără ironie că papa Pius al XIII-lea a murit fără a reuși elucidarea unui mister : numărul aderenților Opus Dei. El este secret. Și dacă fondatorul organizației este întrebat «de ce acest secret ?», răspunde cu un surîs amabil : — Păsările cerului nu sînt secrete și totuși nimeni nu le știe numărul".

De ce — s-ar putea întreba — a îmbrățișat generalul Franco puterea opus-deiștilor ? Se pare că a găsit în organizație tehnicienii de care avea nevoie pentru a scoate Spania din izolarea celor treizeci de ani și a-i implanta „eficacitatea societăților de consum" din restul Europei. Față de Falanga care reprezenta un trecut supărător, Opus Dei îi apărea ca un viitor eficace.

Introducerea tehnocraților opus-deiști în guvern avea să declanșeze o exacerbare a contradicțiilor din sînul guvernului. Mai întîi scandalul „Matesa", apoi procesul de la Burgos au fost pretextele Falangei de a trece la acțiune și a-și arăta propria-i putere. Jurînd fidelitate lui Franco, Falanga a trecut la atacul direct împotriva lui Opus Dei, acuzîndu-l de toate relele Spaniei. Înfruntarea celor doi piloni ai franchismului stă astăzi sub semnul Burgos-ului. Nu de mult s-a desfășurat la Madrid o reuniune extraordinară a Consiliului Mișcării Naționale (Falanga), reuniune destinată examinării situației politice de după procesul de la Burgos. Potrivit părerilor exprimate, pericolele ce amenință astăzi Spania ar fi „subversiunea comunistă, agitația universitară, mișcarea pentru autonomie a diferitelor provincii spaniole și deplasarea intelectualilor și a anumitor sectoare progresiste ale bisericii spre pozițiile cele mai politizate ale clasei muncitoare". Soluția : o politică de mînă forte. Pentru falangiști, a sosit așadar „timpul revanșei". „Politica de deschidere pe care pretindeau a o practica tehnocrații urmează a fi dusă în profitul unei căi deschis autoritare ? se întreabă ziarul belgian «Le Soir». Totul este din păcate posibil și nimeni la Madrid nu riscă să facă preziceri". Numeroasele arestări ce au urmat Burgos-ului probează că — cel puțin pînă acum — partizanii represiunii au fost ascultați.

„PACTUL PENTRU LIBERTATE"

„În aceste ultime săptămîni — constata un observator la Madrid — Spania retrăiește parcă zilele Burgos-ului. Este frapant să constați că o întreagă categorie de spanioli care își manifestaseră mai puțin opoziția față de regim — micii comercianți, meșteșugarii, liftierii, lustragiii, vînzătorii de ziare sau chelnerii — nu-și mai ascund nemulțumirea". Telegramele de presă transmit aproape zilnic știri de la Barcelona, Bilbao, Santander, Madrid, Valladolid sau Sevilla privind mișcările revendicative ale maselor muncitoare pentru drepturi și libertăți democratice. Scena politică spaniolă este tot mai frămîntată, forțele progresiste își manifestă tot mai puternic protestele sub cele mai variate forme. Au loc greve, întreruperi ale lucrului, ocupări ale locurilor de muncă, manifestații și proteste de stradă. Și atitudinea maselor spaniole este cu atît mai semnificativă cu cît represiunea polițienească este mai acerbă. Recent, muncitorii metalurgiști au organizat la Madrid o zi de luptă în sprijinul revendicărilor economice, muncitorii din transporturi au întrerupt lucrul în semn de protest împotriva represiunilor autorităților, 8 000 de învățători și profesori au declanșat o grevă de o amploare fără precedent. În timp ce binecunoscuta „Guardia civil" (poliția franchistă) aruncă în închisoare zeci și sute de oameni, „tribunalele ordinii publice" pronunță condamnări împotriva elementelor progresiste și democratice, a comuniștilor spanioli. În organizarea și desfășurarea luptelor duse de masele largi, un rol hotărîtor l-a avut și continuă să-l aibă Partidul Comunist din Spania. „Niciodată nu a fost atît de evident în Spania — scrie «Mundo Obrero», organul C.C. al P.C. din Spania — rolul conducător al partidului comunist în cadrul mișcării muncitorești și al luptei maselor în general. Partidul și-a întărit influența și prestigiul și și-a asumat, într-o măsură mai mare decît în toate celelalte perioade, rolul său de partid călăuzitor al clasei muncitoare".

„Procesul de la Burgos, — se arăta într-o recentă Declarație a C.C. al P.C. din Spania — mobilizarea efectuată în legătură cu procesul, au creat condiții mai favorabile unei înțelegeri între forțele opoziției, neapărat necesară dacă dorim să punem repede capăt dictaturii fasciste". Ciocnirile dintre forțele franchiste ca și evoluțiile de pe scena politică spaniolă demonstrează — remarca Santiago Carrillo — „slăbiciunea regimului, măcinat de neînțelegeri interne și, mai precis, slăbiciunea guvernului dominat de Opus Dei, iar — pe de altă parte — constituie o dovadă că opoziția reprezintă o forță viguroasă care, potențial, este capabilă să provoace o schimbare politică în Spania. Au ieșit la lumină contradicțiile dintre forțele ce susțin regimul. Mașina politică franchistă s-a blocat : Falanga, sau ceea ce mai rămîne din ea, se îndreaptă într-o direcție, Opus Dei în cealaltă ; armata, divizată, are țeluri diferite căci și-a pierdut omogenitatea ; Franco se află în dificultatea de a repune de acord toate aceste forțe".

În aceste condiții partidul comunist este gata să stabilească raporturi cu „toate forțele politice spaniole care sînt de acord cu necesitatea de a da cuvîntul poporului". Ideea, lansată de comuniști, privind formarea unui „pact pentru libertate" (este definit ca „un compromis, o convergență de moment între clasa muncitoare împreună cu alte pături populare, care doresc socialismul, și forțele burgheziei, inclusiv sectoare ale oligarhiei, care consideră că interesele sale sînt mai bine servite în cadrul unui sistem de libertăți politice decît în cel al unei dictaturi ale cărei două aspecte — autarhia extremistă și opus-deismul tehnocratic — i-au dovedit incapacitatea de a asigura o dezvoltare economică echilibrată și modernă"), cîștigă tot mai mult teren în rîndurile opoziției.

Așadar, spaniolii n-au uitat Burgos-ul. Decembrie 1970 a declanșat un proces ireversibil care cuprinde și predomină întreaga scenă politică a Spaniei.

Rodica DUMITRESCU

DETECTOR

Preferabil...

La Ambasada Marii Britanii din Washington se face coadă. Pentru ca solicitanții să nu aștepte prea mult și politețea britanică să nu aibă de suferit, personalul oficiului diplomatic s-a dublat. Cu toate acestea, lumea continuă să aștepte în șir indian. Reținut și extrem de răbdător, publicul care umple zilnic spațioasa sală de așteptare este format în general din domni a căror înfățișare face o bună impresie. De unde vin și încotro doresc să se ducă ?

În marea lor majoritate, solicitanții sînt cadre universitare, cercetători științifici, specialiști de înaltă calificare, dornici să renunțe la ceea ce s-ar numi „standardul de viață" („standard of living") în favoarea „calității existenței" („quality of life"). Primul reprezintă, grosso modo, Statele Unite ale Americii ; celălalt — Marea Britanie.

Fenomenul migrației „creierelor americane" tentate de piața britanică l-a determinat pe Brian Johnson, membru în conducerea Institutului de studii pentru dezvoltare al Universității din Sussex, să declare : „Pentru a mă referi la universitatea noastră, proporția de solicitări americane și britanice pentru ocuparea unor posturi academice este de 10 la 1 în favoarea primelor. Deosebit de simptomatic e faptul că savanții americani interesați să-și exercite profesiile în Marea Britanie acceptă aici un salariu mai scăzut decît la ei acasă".

Meditînd asupra acestui aspect, dl Johnson remarcă, făcînd o comparație între gradul de dezvoltare economică al celor două țări, că dacă Anglia a pierdut locul ei tradițional prioritar, a cîștigat în schimb la capitolul „psiho-social" al modului de viață care, față de S.U.A., este mai așezat, mai calm etc.

Pe lîngă preferințele pentru climatul și ritmul de viață britanic, nu trebuie ignorat și un alt aspect. E știut că peste ocean, în țara „tuturor posibilităților", se înregistrează de la o vreme concedieri masive de specialiști și cercetători științifici.

Încît, mai bine ocupat și primind un salariu în lire sterline, decît trăind din economii, fie ele și în dolari...

R. B.

„PROPUNEREA BOIGNY" ŞI UNELE IMPLICAŢII

În cadrul unei conferinţe de presă ţinută la sfîrşitul lunii aprilie a.c., Felix Houphouet Boigny, preşedintele Coastei de Fildeş, s-a referit pentru a doua oară la posibilitatea „iniţierii unui dialog cu Republica Sud-Africană". De fapt, şeful statului ivorian n-a făcut altceva decît să repete ad-literam (de data aceasta, în urma reacţiilor şi criticilor produse, insistînd asupra unor pasaje oarecum neclare), propunerea sa din noiembrie 1970. Atunci, cu prilejul celui de al V-lea Congres al Partidului Democrat din Coasta de Fildeş, Boigny, arătînd printre altele : „Vrem ca egalitatea să stea la baza relaţiilor dintre africani, a relaţiilor între toţi cei care trăiesc pe continentul nostru, indiferent de culoarea pielii", opina : „Problemele discriminării rasiale, oricît de dureroase ar fi ele pentru demnitatea negrilor, nu trebuie rezolvate, după părerea noastră, cu ajutorul forţei... În căutarea păcii, a unei păci juste şi trainice, nu trebuie să se ezite nici un moment în a recurge la dialog". Ulterior, într-un interviu acordat revistei „Jeune Afrique", preşedintele Houphouet Boigny a repetat că „în nefericita problemă a apartheidului, Africa nu poate obţine nici o soluţionare viabilă recurgînd la forţă. Este nevoie de dialog şi de o abordare globală. Toţi diplomaţii noştri trebuie să meargă în R.S.A. : aceasta ar schimba sensibil lucrurile acolo". „În ce priveşte Africa de Sud, declara Boigny în încheiere, trebuie să convocăm o conferinţă africană la nivel înalt pentru a face bilanţul situaţiei. Am preconiza, la această conferinţă, dialogul paşnic cu Africa de Sud; în ce ne priveşte, vom rămîne neutri... Nu intenţionăm să începem singuri dialogul cu Africa de Sud... Dacă majoritatea va fi contra, nu vom întreprinde nimic". Preşedintele ivorian arăta că unul din punctele de plecare al iniţiativei sale l-a constituit Manifestul de la Lusaka (document semnat în aprilie 1969 în capitala Zambiei de către conducătorii a 13 ţări din Africa şi adoptat apoi la Conferinţa O.U.A. din septembrie 1969), care conţinea unele idei apreciate drept semnificative : „Am prefera mai degrabă să negociem decît să distrugem, să discutăm decît să ucidem".

Conform unor afirmaţii ale presei din unele state africane, între o serie de personalităţi sud-africane şi altele din unele ţări africane ar fi avut loc întîlniri oficioase. Aceste ştiri nu se refereau la contactele, cunoscute deja, dintre R.S.A. şi principalele state limitrofe : Rhodesia, în primul rînd, Malawi, Botswana, Lesotho, care, datorită situaţiei lor geografice, depind pe plan economic, într-o mare măsură, de R.S.A., ci, aşa cum scria revista „Moniteur Africain", „la existenţa unor relaţii comerciale între unele state africane şi R.S.A., relaţii asupra cărora ambele părţi păstrează discreţie". De fapt, comenta revista amintită, Boigny, pledînd în favoarea tezei sale, arăta că ofensiva sa ar urmări ameliorarea situaţiei negrilor din Africa de Sud. „Altfel spus, conchidea «Moniteur Africain», esenţialul raţionamentului lui Boigny constă în aceea că un dialog cu Pretoria ar determina ameliorarea condiţiilor de viaţă ale populaţiei negre din R.S.A. şi, prin aceasta, ar reprezenta o serioasă cauţiune morală unei iniţiative care, inevitabil, ar duce la o intensificare a schimburilor comerciale dintre Africa de Sud şi diverse state de pe continent".

Cum era de aşteptat, propunerea Boigny a dat naştere la numeroase ecouri şi comentarii în cadrul lumii politice africane. Într-o serie de state cum sînt Madagascar, Malawi, Volta Superioară, Niger, Uganda, mai recent, Ghana şi Kenya, s-au exprimat poziţii mai mult sau mai puţin asemănătoare cu cea a lui Boigny. Dr. N. Mungai, ministrul de externe kenyan, referindu-se la afirmaţiile recente ale preşedintelui Houphouet Boigny, reamintea o declaraţie a sa potrivit căreia „condiţia preliminară a unui dialog cu Africa de Sud este ca această ţară să stabilească un regim democratic şi să recunoască drepturile negrilor". În Gabon, deşi guvernul n-a reacţionat încă oficial la propunerea Boigny, se amintea faptul că preşedintele Bongo afirmase în urmă cu cîtva timp „dacă vrem să-i eliberăm pe fraţii noştri negri (din Africa de Sud — n.n.) o vom face pe calea contactelor, pe calea raţiunii". „După părerea noastră — declara la rîndul său preşedintele senegalez Senghor — dialogul trebuie să aibă loc în condiţii egale. Dar, eu cred că va fi dificil să ajungem la un dialog cu guvernul de la Pretoria căci acesta nu admite egalitatea". În unele ţări, printre care Ciadul, s-a precizat că nu se poate lua o poziţie

→

REPUBLICA SUD-AFRICANĂ

SUPRAFAŢA : 1 221 037 km².

POPULAŢIA : 19 000 000 locuitori, din care albi 18 la sută, negri 69 la sută, metişi 10 la sută etc.

PRINCIPALELE ORAŞE : Pretoria (capitala administrativă) — 416 000 locuitori ; Capetown (capitala legislativă) — 730 000 ; Johannesburg — 1 150 000 ; Durban — 655 000.

LIMBI OFICIALE : engleza şi afrikaan (o derivată a olandezei).

PARTIDE POLITICE : Partidul Naţional (aflat la putere ; este partidul care a lansat legea aşa-numitei „dezvoltări separate", adică „apartheidul"). Partidul Unit (are aproape acelaşi program ca şi partidul de guvernămînt). Alte trei partide se opun şi ele emancipării populaţiei de culoare : Partidul Republican, Partidul Conservator şi Partidul Naţional Conservator. Partidul Progresist (se pronunţă pentru o constituţie care să respecte drepturile fundamentale ale omului, fără distincţie între rase, culoare şi religie). Partidul liberal din Africa de Sud (luptă pentru egalitatea rasială). Congresul Naţional African (interzis din 1960, partizan al unei societăţi democratice multirasiale, reconstituit în clandestinitate). Congresul Pan-African (interzis în 1960 ; se pronunţă pentru o societate democratică condusă de africani). Partidul Comunist (interzis ; militează neobosit pentru drepturile şi aspiraţiile populaţiei negre, pentru o societate democratică, bazată pe egalitatea dintre populaţii).

FORŢE ARMATE : 30 000 oameni. În 1967 a fost instituit serviciul militar obligatoriu.

ÎNVĂŢĂMÎNTUL : Şcoala elementară este obligatorie numai pentru copiii albi. Copiii de culoare primesc o instrucţie limitată, în special la meserii manuale. Dacă totuşi îşi însuşesc o profesiune, nu şi-o pot exercita decît în interiorul bantustanurilor (rezervaţii) sau cartierelor locuite de negri în oraşe. Învăţămîntul superior : în 11 universităţi destinate albilor învaţă 56 000 de studenţi ; pentru negri există 3 colegii cu 1 313 studenţi, iar pentru indieni un colegiu cu 1 431 studenţi.

În întreaga R.S.A. este aplicată legea „dezvoltării separate" : negrii, indienii, metişii — grupaţi sub denumirea comună de „coloured" — trăiesc în bantustanuri. 87 la sută din teritoriul agricol este deţinut de albi şi numai 13 la sută de populaţia de culoare.

MONEDA : randul (un rand = 7,77 franci sau 1,40 dolari S.U.A.).

PRINCIPALELE RESURSE : aur, diamante (al doilea producător din lume), uraniu (locul doi în lume), cupru, azbest (locul doi în lume), argint, magneziu, crom (primul loc în lume).

INVESTIŢII STRĂINE : după al doilea război mondial au ajuns pînă la 3 825 milioane de ranzi, din care : Marea Britanie — 2 110 ; S.U.A. — 502 ; Franţa — 201 ; urmează Japonia, Elveţia, R.F.G.

definitivă față de propusul dialog întrucît se așteaptă precizările pe care trebuie să le dea președintele Coastei de Fildeș la Conferința O.U.A. din iunie.

În schimb, majoritatea celorlalte state africane, între care Tanzania, Nigeria, Zambia, Camerunul, Guineea, Mali, Congo-Brazzaville, ca și diverse mișcări de eliberare au condamnat cu vehemență poziția președintelui Boigny. Agenția congoleză de informații din Brazzaville scria că, „preconizînd dialogul cu Africa de Sud, președintele Coastei de Fildeș merge pe un drum greșit și calcă în picioare declarația de la Lusaka. Este sigur că președintele Houphouet Boigny acționează sub efectul fricii față de potențialul militar al Africii de Sud".

Ziarul „The Nationalist" din Tanzania scrie, la rîndul său, că : „ultimele declarații ale conducătorului Coastei de Fildeș sînt extrem de periculoase". Atitudinea Tanzaniei asupra problemei sud-africane a fost recent precizată într-o broșură intitulată : „De ce nu vom negocia". „Este esențial, se afirmă în broșură, ca toate țările africane să respingă oferta de dialog prezentată de Africa de Sud, pînă cînd guvernul de la Pretoria va declara categoric că abandonează principiile apartheidului".

Într-un interviu acordat revistei „Africasia", Mngqikana Sobizana, membru al Partidului Congresul Național African din R.S.A., declara că „în calitatea sa de purtător de cuvînt al populației de culoare din Africa de Sud, partidul A.N.C. respinge fără echivoc ideea unui dialog cu cei care sînt dușmanii săi și ai continentului întreg. Un asemenea dialog nu poate corespunde și nu va corespunde niciodată cu aspirațiile adevărate ale negrilor sud-africani". Seku Ture, președintele Republicii Guineea, a condamnat cu fermitate propunerea lui Boigny pe care a calificat-o drept „trădare" și a arătat că țara sa „nu va angaja niciodată un dialog cu Africa de Sud".

Disponibilitatea declarată a Africii de Sud pentru stabilirea unor relații financiare și economice — într-un prim moment — cu alte țări africane, a fost interpretată de comentatorii politici ca o schimbare în diplomația — economică în special — a Republicii Sud-Africane, bazată pe ideea premierului Vorster, de a căuta noi piețe pentru produsele economiei sud-africane. Și aceasta, pentru că — de mai mult timp — R.S.A. a trăit într-o izolare aproape totală, iar schimburile comerciale au avut loc mai ales cu Marea Britanie (în primele 6 luni ale anului 1970 volumul a fost de 852 milioane dolari), S.U.A. (406 milioane dolari), Franța (129 milioane dolari). Dar, se apreciază, aceste schimburi au un caracter unilateral, fapt care a determinat un deficit serios al balanței comerciale sud-africane, de 46 milioane de ranzi în 1969 și 92 milioane în 1970. Tot în aceeași perioadă, Africa de Sud a beneficiat de un aflux de investiții străine provenind în special din Marea Britanie și din Statele Unite. Pentru a le atrage, guvernul de la Pretoria a invocat mai multe argumente, care, pentru unele cercuri occidentale, chiar oficiale, în primul rînd din Anglia și S.U.A., au căpătat o anume pondere. Astfel, se arată că Africa de Sud se află în locul de întîlnire între Oceanul Atlantic și Oceanul Indian, ceea ce înseamnă o poziție strategică primordială. Din acest punct de vedere baza navală de la Simonstown, folosită de Anglia și considerată de strategi ca un „al doilea Gibraltar" — ar putea să-și recapete importanța pe care o avea în timpul celui de al doilea război mondial. Pe de altă parte, închiderea Canalului de Suez a determinat deplasarea unei mari părți a traficului maritim de pe urma căruia a profitat din punct de vedere economic R.S.A. (16 000 de vase au trecut din 1969 pe la Capul Bunei Speranțe). În sfîrșit, Africa de Sud are resurse economice uriașe : aur, diamante, cupru, uraniu, platină, fier, cărbune.

Majoritatea statisticilor subliniază o rapidă dezvoltare a economiei sud-africane, o substanțială creștere a producției globale. Dar, pe de altă parte, acest fapt a avut ca urmare o mărire considerabilă a presiunii asupra produselor de export și import. Deficitul balanței de plăți nu s-a diminuat, el fiind considerat de liderii sud-africani ca atingînd un nivel de criză. Devenea deci acută necesitatea găsirii unor soluții de a mări exporturile către țările industrializate, care erau din ce în ce mai dificile, cum la fel de dificil era să se reducă cererea internă de bunuri de consum și echipament industrial. În aceste condiții, cercurile de la Pretoria și-au reamintit de ideea defunctului lider Hendrik Verwoerd care preconizase „o piață comună sud-africană", ca un prim pas spre o comunitate a Africii australe din care să facă parte la început R.S.A., Namibia, Lesotho, Swaziland, Rhodesia, Botswana, coloniile portugheze Angola și Mozambic, Malawi. Alegînd varianta expansiunii extensive economice care presupune existența unor vaste piețe externe, guvernul R.S.A. pare a fi dispus să participe la dialogul pe care Boigny îl propunea. Se adaugă apoi și influența, mai exact presiunile, unor cercuri monopoliste occidentale în special engleze, dornice de a plasa capital și mărfuri, în sfîrșit, de a se infiltra pe noi piețe, folosind un intermediar mult mai apropiat geografic de punctele albe de pe harta intereselor lor. De altfel, nu puține au fost ziarele engleze care, referindu-se la propunerea lui Boigny, sugerau guvernului de la Pretoria, dar și altor state africane, că „ar fi bine să accepte și să înceapă dialogul".

Comentariile presei africane sînt rezervate cu privire la șansele reale ale acestei inițiative. „Calea pe care o preconizează Boigny este mai bună ?" se întreabă „Jeune Afrique" continuînd : „Propunerea președintelui Coastei de Fildeș n-are mari șanse de a uni toți africanii sau chiar de a forma printre ei o majoritate consistentă și activă". Este probabil că asupra aprinselor dezbateri va aduce clarificări Conferința O.U.A. care se va desfășura luna viitoare. Este evident însă că esența neschimbată a politicii de apartheid dusă de guvernul de la Pretoria, decis să n-o abandoneze, dar pe care întreg continentul african o dezaprobă vehement, nu poate lărgi în perspectivă cercul celor care, dintr-un interes sau altul, încearcă să stabilească un dialog cu R.S.A. Numai părăsirea pentru totdeauna a acestei politici anacronice poate constitui premisa favorabilă pentru stabilirea unui dialog între Africa de Sud și celelalte state africane.

Dumitru CONSTANTIN

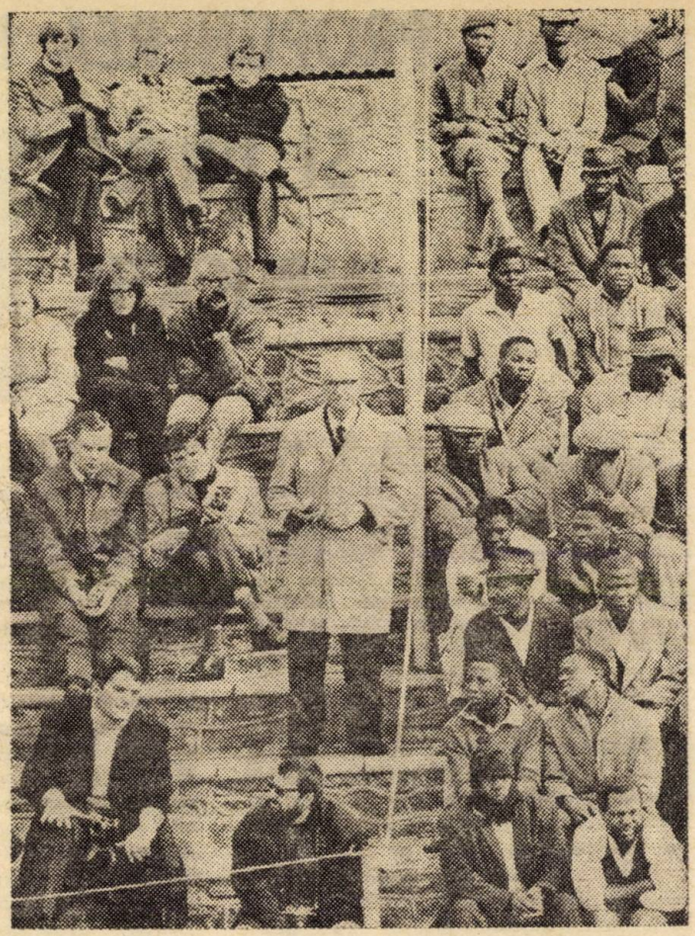

JOHANNESBURG
Apartheidul e prezent și în tribuna stadionului...

CAZUL SCAGLIONE

La Palermo, Mafia înalţă din nou capul. De astă dată însă, asasinîndu-l pe Pietro Scaglione, procurorul-şef al capitalei siciliene, organizaţia terorii şi tăcerii pare a fi depăşit orice limite. Este pentru prima oară că un înalt magistrat cade victimă Mafiei. Şi este pentru prima oară că Mafia îndrăzneşte să lovească atît de sus.

De aceea — cere „Corriere della Sera" — cazul Scaglione trebuie clarificat. „Este singura posibilitate de a reda puţină încredere unei opinii publice care încă mai crede în supremaţia legii şi în necesitatea unei justiţii fără excepţii".

4 mai 1971. O dimineaţă cenuşie. Doctorul Pietro Scaglione se înapoiază, în Fiatul său albastru — 1300, condus de şoferul Antonio Lorusso, de la mormîntul soţiei sale, pe care a lăsat, aşa cum face de şapte ani încoace, cîteva flori de primăvară. După ce străbate cartierul periferic dominat cîndva de temutul şef mafiot Gaetano Filippone, zis şi „Il zu tanu", maşina se înscrie pe bulevardul „Cipressi", impropriu numit bulevard, de fapt o stradă îngustă şi lungă, izolată şi puţin frecventată. La o curbă este ajunsă din urmă de un „850" alb, din care patru sau şase oameni trag cu pistoale automate de calibrul 9 şi 38. Fiatul albastru rămîne proptit în zidul casei cu numărul 242. Înăuntru, Pietro Scaglione şi Antonio Lorusso zac într-o baltă de sînge. Un bărbat de vîrstă mijlocie se află întîmplător prin preajmă şi telefonează poliţiei. Este interogat o întreagă după-amiază. Ce a văzut (dacă a văzut) şi ce a mărturisit (dacă şi-a descleştat gura !) încă nu se ştie.

În rest, tăcere, teribila tăcere impusă de Mafie în insulă. La 242 locuieşte Rosa Badalamenti : se afla în casă, a auzit sirenele ambulanţei, ca şi pe acelea ale maşinilor poliţiei ; împuşcăturile — nu. O vecină a sa, Ida Vitale, se afla imobilizată în pat, bolnavă : n-a văzut, n-a auzit nimic. Soţii Francesca şi Eugenio Tripoli, care locuiesc peste drum, ar fi auzit „anumite zgomote ritmate", dar le-au pus pe seama copiilor... Ceilalţi vecini n-au mai putut fi găsiţi acasă. Plecaseră la rudele sau prietenii din oraş pentru a nu fi nevoiţi să vorbească... „Încercăm să-i găsim — declara un poliţist ziariştilor — deşi avem o amară certitudine : teroarea va închide gurile ce ar putea să vorbească".

Cine avea interesul să-l suprime pe procurorul oraşului Palermo ? Este vorba de o răfuială — scrie „Avanti" — de o crimă tipic mafiotă. Ce fire îl legau pe înaltul magistrat de mediile mafiote din sînul cărora a pornit ordinul de a-l ucide ? Ce dimensiuni au interesele mafiote pentru a sfida atît de deschis statul şi opinia publică ? Dar, de fapt, cine era Pietro Scaglione ?

„O dată cu Pietro Scaglione — scrie «Avanti» — moare un om-simbol : simbolul legăturii dintre puterea statală şi puterea mafiotă". A fost ucis cu aceeaşi tehnică şi cu aceeaşi punere în scenă cu care „onorata societate" îşi elimină adversarii periculoşi. De ce a-sasinat ? Motivul cel mai plauzibil pare a fi acela de a-l împiedica pe procuror să ducă cu sine „pe continent" secretele mafiote pe care le cunoştea mai bine ca nimeni altul. (Scaglione urma să plece la Lecce, unde fusese transferat din cauza „responsabilităţii" sale în eşuarea tentativei de arestare a celebrului mafiot Luciano Liggio, căutat şi azi de poliţia italiană). „Înainte de a pleca la Lecce — avea să declare Pietro Scaglione în ultimul său interviu acordat presei palermitane — voi avea plăcerea să vă arăt cîteva documente. Veţi înţelege atîtea lucruri ! A fi procuror al republicii într-un oraş ca Palermo nu e deloc uşor. Munca e enormă, responsabilităţile sînt îngrozitoare, iar amărăciunile la ordinea zilei".

PIETRO SCAGLIONE
„A fi procuror la Palermo nu e deloc uşor"...

Aşadar, cine era Pietro Scaglione ?

Născut în 1906 la Palermo, el va fi legat de oraş pînă la moarte. Aici şi-a început, la 9 iunie 1931, cariera de magistrat, o carieră rapidă şi tăcută care, în decurs de 40 de ani, l-a adus aproape de nucleul celor mai grave şi mai zgomotoase episoade mafiote, toate legate, într-un fel sau altul, de numele său : sfîrşitul bandei lui Giuliano (reprezentînd trecerea de după război de la banditism la mafia „modernă"), moartea sindicalistului Placido Rizzito, fuga lui Luciano Leggio, zis Liggio, dispariţia ziaristului de la „L'Ora", Mauro De Mauro etc. O carieră lungă, plină de „momente dificile", între care dispariţia lui Luciano Liggio, „boss"-ul din Corleone, a fost poate cel mai greu. I s-a reproşat atunci lui Scaglione sfatul „autoritar" pe care-l dăduse poliţiei : „Liggio să nu fie arestat în afara oraşului Palermo !", uşurînd astfel fuga temutului mafiot.

Compărînd în faţa comisiei de disciplină a Consiliului superior al magistraturii, Scaglione e transferat „disciplinar" în funcţia de... procuror-general al oraşului Lecce.

Plecării la Lecce, Mafia i s-a opus. Riscul era prea mare, nodul trebuia tăiat : vendetta Mafiei, teribilă şi promptă l-a ajuns pe Pietro Scaglione înainte de a mai fi avut timp să-şi facă valizele...

Ucigîndu-l pe Scaglione, Mafia „nu l-a ucis — constata senatorul Lino Jannuzzi— pe procurorul Republicii, ci pe depozitarul unor secrete ale sale. În memoria judecătorului Scaglione se aflau depozitaţi treizeci de ani de istorie mafiotă".

O dată cu asasinarea procurorului Scaglione, colecţia vendettelor mafiote este „completă" : după poliţişti (cazul Tandoy), după ziarişti (cazul De Mauro), Mafia a trecut la magistraţi. Cine atinge Mafia — se spune în şoaptă la Palermo — moare. Iar doctorul Pietro Scaglione a avut, se ştie, nu puţine ocazii de a cunoaşte dedesubturile organizaţiei. Ca procuror-şef al oraşului, Scaglione avea să cerceteze zeci, sute de procese în care Mafia era protagonistă.

Dar n-a mai avut timp să vorbească. Poate nici n-ar fi făcut-o vreodată. Mafia însă este prevăzătoare. Nu are nevoie de martori. Ameninţată — ameninţă. Speriată — ucide. În ultimii ani, episoadele de o brutală şi atroce violenţă se succed la Palermo într-un ritm neliniştitor. La 10 decembrie 1969, în via Lazio erau asasinaţi patru oameni ; la 21 aprilie 1970 era ucis feroviarul Niccolo di Mario, ginerele unui mafiot binecunoscut în regiune ; la 17 septembrie, acelaşi an, dispare misterios, fără a mai fi regăsit, ziaristul Mauro De Mauro ; nici o lună mai tîrziu, la 28 octombrie, hangiul Candido Ciuni avea să fie ucis în spitalul palermitan „Civico" ; 25 aprilie : este ucis cu lupara (puşcă de vînătoare cu două ţevi retezate la jumătate, armă tipic mafiotă) Francesco Di Martino, unul din mafioţii din Torretta. Crime ce au lăsat în urma lor o atmosferă echivocă, ambiguă, nesigură. Crime ce demonstrează — scrie presa italiană — „că fenomenul mafiot este încă în plină vigoare în Sicilia ; sfidînd autorităţile, opinia publică, Mafia este încă în măsură să exercite în Sicilia propria-i justiţie, în ciuda demascărilor politice, sociologice, literare, cinematografice, a anchetelor parlamentare, a «strigătului» forţelor publice, a măsurilor de prevedere speciale". A identifica şi a-i pedepsi pe criminali nu este de ajuns. „Mafia e o forţă în sînul forţelor statale" — declară Francesco Cattanei, preşedintele comisiei parlamentare Antimafia. Comisia, după opt ani de anchete şi cercetări pare dispusă, în sfîrşit, să dea la iveală adevărul. Curînd vor fi cunoscute poate raporturile Mafia—politică, se va rupe plasa acelei omertà *(tăcere)* de neconceput într-o societate modernă, aşa cum se vrea şi cum este Italia.

Cu toate acestea — şi au trecut două săptămîni de la crima de pe Viale Cipressi — despre „cazul Scaglione" nu se ştie mai mult decît se ştia în prima zi. „Legea tăcerii" se dovedeşte deocamdată mai puternică la Palermo decît anchetele parlamentare.

R. D.

SFÎRŞITUL EREI HOOVER ?

47 de ani de carieră şi un val de critici fără precedent

Pe Pennsylvania Avenue, un om priveşte zilnic din balconul biroului său imens, supranumit „sala tronului", poate pentru că, mic de statură, virstnicul ocupant şi-a instalat un fotoliu mult mai înalt decît canapelele destinate vizitatorilor săi. Edgar Hoover priveşte cum peste drum se toarnă beton în groapa de trei etaje adincime deasupra căreia se va ridica, pînă în 1974, cel mai costisitor (102 500 000 de dolari) edificiu guvernamental din Washington : viitorul sediu al faimosului F.B.I. Considerînd că această construcţie va încununa opera sa de-o viaţă întreagă, Hoover a participat personal la elaborarea planurilor, iar acum este preocupat de ţinerea la zi a albumului cu fotografii care imortalizează fiecare fază a lucrărilor.

„Era oare nevoie de giganticul monument sau mausoleu care se ridică în onoarea domnului Hoover ?" Întrebarea formulată de ziarul „The Washington Post" ar fi fost, cu foarte puţină vreme în urmă, de neconceput. Tratat el însuşi, decenii în şir, ca un adevărat monument naţional („la fel de sacru ca maternitatea şi drapelul", scrie sarcastic Tom Wicker de la „The New York Times"), directorul F.B.I.-ului a ajuns totuşi acum să fie prezentat în deridere pe coperta revistei „Life" în chip de bust imperial roman, cu inscripţia „Al 47-lea an al domniei lui J. Edgar Hoover, Împăratul F.B.I.-ului".

47 de ani ! Într-adevăr, Hoover a fost numit în actuala sa funcţie de preşedintele Calvin Coolidge, care pentru cei mai mulţi americani în viaţă nu este decît un nume din cartea de istorie. Au trebuit să treacă însă 47 de ani, iar în ultimul dintre aceştia să se petreacă evenimente de tip „picătura care umple paharul", pentru ca publicul american să-şi dea seama că, într-un stat în care preşedintele nu poate guverna decît cel mult opt ani, menţinerea aceluiaşi om în funcţia de şef al unei foarte puternice şi totodată slab controlate poliţii devine la un moment dat incomodă. Ziare respectuoase faţă de tradiţii lansează sau preiau un cuvînt de ordine nou : „Dl Hoover trebuie să plece !" („The Christian Science Monitor"), „Ar fi bine ca dl Hoover să se retragă !" („International Herald Tribune").

De ce ? Şi mai ales ce mutaţie s-a produs în conştiinţa Americii ? Un om cu faima şi trecutul lui nu devine fără motiv un lest de care lumea nu ştie cum să scape mai repede. Pentru a reda dimensiunile procesului care a determinat această schimbare, este necesar să recapitulăm unele circumstanţe din ultimele decenii.

Anul 1924. America era excedată de corupţia care, sub preşedintele Harding, se generalizase, cuprinzînd toate sectoarele vieţii publice, inclusiv poliţia, Biroul de Investigaţii, creat încă din 1908, mişuna de şperţari şi de oameni în slujba gangsterilor, promovările se făceau în funcţie de mărunte interese politicianiste, publicul simţea că nu se bucură de protecţia necesară. La 10 mai 1924, un tînăr în vîrstă de 29 de ani, funcţionar la Ministerul Justiţiei, este numit director al Biroului de Investigaţii. Se numea J. Edgar Hoover, era sobru, sever, eficient şi, după cum recunoaşte ziaristul Tom Wicker, care astăzi cere insistent îndepărtarea lui din funcţie, „a preluat o agenţie compromisă de scandaluri, asumîndu-şi mandatul de a o face cinstită şi eficace şi, cu vremea, a reuşit să-i impună exact condiţiile care erau necesare". În mai puţin de zece ani, Biroul Federal de Investigaţii (numele astfel completat datează din 1935), transformat radical, îşi cucerise o faimă cel puţin egală cu a Scotland Yard-ului.

Secretul ? Concedierea tuturor elementelor dubioase şi înlocuirea lor cu agenţi devotaţi, loiali, dispuşi să se supună unei discipline de fier. Căci Edgar Hoover avea şi şi-a păstrat trăsăturile caracteristice unui dictator, unui tiran. A practicat toată viaţa un ascetism aproape monahal : veşnic singur, fără prieteni, nu s-a căsătorit niciodată, a locuit împreună cu mama lui pînă la moartea acesteia, nu i se cunoaşte nici o slăbiciune omenească.

„Incoruptibilii" pe care-i vedem în fiecare sîmbătă seara la televiziune au fost creaţi de el, după chipul şi asemănarea lui. Era vremea prohibiţiei şi a marilor gangsteri apăruţi în umbra ei. Poliţiile statelor nu erau nici pe departe la înălţimea situaţiei. „The feds", agenţii federali, au preluat însărcinările cele mai grele şi le-au dus la bun sfîrşit. Răpirea de persoane a fost clasificată drept crimă federală în 1932, după răpirea şi asasinarea fiului lui Charles Lindbergh. Jefuirea băncilor a devenit delict federal în 1934. În acelaşi an, „băieţii" lui Hoover au căpătat dreptul de a purta arme de foc şi de a face arestări. Au folosit din plin toate aceste noi împuterniciri. Numai în 1934 au fost împuşcaţi, pentru că au opus rezistenţă agenţilor care voiau să-i aresteze, primejdioşii gangsteri John Dillinger, Charles Arthur („Pretty Boy"), Floyd şi Lester Gillis, alias Baby Face Nelson. În 1935 au fost împuşcaţi, într-o luptă cu agenţii federali, Russell Gibson şi Kate şi Fred Barker. Arestarea lui Alvin Karpis în 1936 a marcat sfîrşitul erei în care banda Barker-Karpis terorizase America. Unul după altul, răpitorii de copii, jefuitorii de bănci, asasinii de profesie au căzut în mîinile F.B.I.-ului.

În anii aceia s-a creat aureola care, decenii în şir, avea să-l scutească pe Edgar Hoover de orice formă de control asupra activităţii sale. Între timp, agenţii F.B.I. erau supuşi unei discipline infinit mai severe decît disciplina militară, erau plătiţi din ce în ce mai bine şi deveneau nu numai o forţă redutabilă, ci şi obiectul admiraţiei americanilor care nu intrau în conflict cu legea. Urmărind însă „Incoruptibilii", sîntem frapaţi nu numai de eficienţa profesională a oamenilor lui Eliot Ness (de fapt ai lui Edgar Hoover), ci şi de alte caracteristici : de pildă, de omniprezenţa informatorilor, de eforturile „incoruptibililor" de a corupe — în numele unei cauze juste, firește, dar totuşi de a corupe — persoane din mediul delincvenţilor (chiar pe soţiile şi pe mamele acestora) pentru a le determina să colaboreze cu F.B.I.-ul la capturarea celor apropiaţi lor. Pe atunci, procedeul nu stîrnea indignare : principalul era să fie stîrpiţi bandiţii, metodele nu deranjau pe nimeni. El avea să prolifereze însă ca un cancer neglijat şi să ajungă, în 1971, o îngrijorătoare problemă naţională.

Să rămînem însă, deocamdată, în anii 1924 — 1935, cînd s-au pus bazele uriaşei maşini poliţieneşti. Creat în 1924, laboratorul F.B.I. dispune de tehnicieni specializaţi în toate ramurile criminalisticii şi de un aparataj modern, cu care poate analiza orice, de la un fir de păr la un explozibil, o otravă sau o probă grafologică. Tot din 1924 datează şi Divizia de identificare, care primeşte zilnic 20 000 de seturi de amprente digitale şi le clasează alături de cele peste două sute de milioane strînse pînă acum. La Centrul naţional de informaţii criminalistice, două milioane de fişe computerizate aşteaptă să fie puse în orice clipă la dispoziţia poliţiilor locale. Mai trebuie să menţionăm şi Academia F.B.I., care funcţionează la Quantica, în statul Virginia, şi care a dat, din 1935 încoace, cîteva mii de absolvenţi.

Cifra agenţilor federali acuzaţi de delicte sau crime în anii Hoover: zero. Este cea mai impresionantă dintre toate cifrele Bi-

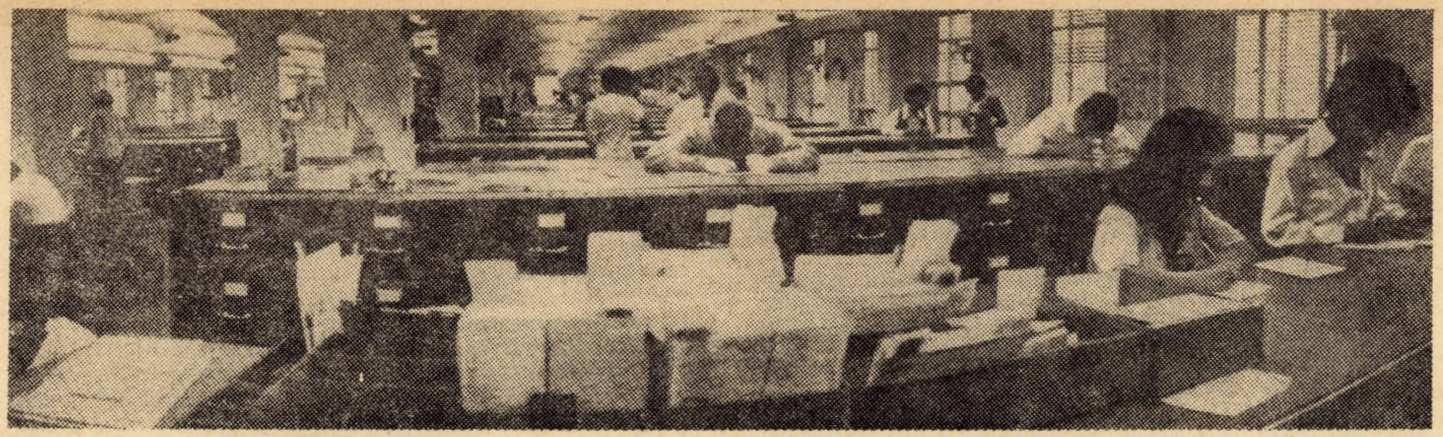

ÎNTR-UN BIROU AL F.B.I.
O fantastică proliferare a dosarelor secrete

roului Federal de Investigații care, cu cei 8 400 de agenți speciali ai săi, plus 10 000 de funcționari la Washington, 59 de birouri locale și circa 500 de mici agenții răspîndite în toată țara, este chemat să ancheteze cam vreo 800 000 de cazuri pe an. Cele mai multe sînt duse la capăt cu bine.

Dar, în acest proces de construire a unei poliții cu eficiență maximă, America a fost cuprinsă aproape în intregimea ei în dosare, fișe, caziere. Un fost agent special al F.B.I.-ului, Shaw — întîmplările vieții lui sînt, după cum vom vedea, în strînsă legătură cu actualul val de critici la adresa lui Hoover — povestește:

„Prin '950 și ceva, un agent a notat numerele de înregistrare ale automobilelor parcate în fața unei școli din Bronx, unde se ținea o întrunire. După zece ani, un individ a cărui mașină fusese parcată acolo a cerut să fie angajat într-un post de funcționar public. Am făcut o «indentificare» și i-am descoperit fișa. L-am întrebat : «Ai fost vreodată la cutare școală din Bronx» ? «Nu, după cîte îmi amintesc», a răspuns el. «Dar noi știm că într-o anumită seară s-a întrunit acolo un grup care plănuia să răstoarne guvernul și credem că minți pentru că știm că... etc.». Atunci omul și-a amintit: «Stați o clipă, în fiecare joi jucam handbal la o școală din Bronx». Ca urmare, toată povestea a fost scoasă din dosarul lui. Dar happy-end-ul a fost întîmplător și neobișnuit".

„Da, confirmă un fost procuror federal citat de revista «Newsweek», o dată ce ai ajuns în fișe, rămîi acolo pentru totdeauna".

Învățînd de la F.B.I., și alte organe de stat și-au creat fișiere proprii cu „suspecți". Pentagonul, bunăoară, deține la Fort Holabird, în statul Maryland, dosarele a opt milioane de persoane, în primul rînd membri ai forțelor armate și furnizori ai Departamentului Apărării, dar și toți civilii ale căror acțiuni sau opinii par „periculoase" autorităților militare. Printre persoanele catalogate în aceste fișe ca autori potențiali de acte subversive se numără senatorul Adlai Stevenson III, fiul fostului candidat la președinția S.U.A., și pastorul Ralph Abernathy, succesorul lui Martin Luther King. „Comisia serviciului public" a păstrat toate informațiile culese cu începere din 1939 asupra personalului diverselor servicii guvernamentale (10 250 000 de fișe), plus circa două milioane de dosare cu date despre persoanele respinse la angajare loialitatea lor fiind considerată îndoielnică. Se adaugă la acestea dosarele ținute la zi de Departamentul de Stat, de Biroul stupefiantelor și mai ales de Departamentul Sănătății, Învățămîntului și Asistenței sociale, care are evidența tuturor americanilor deținători de cărțulii de asigurări sociale. De cînd au aflat că firmele care îi ajută, contra unei sume modeste, să-și întocmească declarațiile de impozite, vînd informații despre clienții lor unor bănci, unor rețele de mari magazine și altor instituții, o bună parte dintre cei 77 de milioane de americani ce foloseau aceste servicii au decis să nu se mai lase spionați și pe această cale.

Cum s-a ajuns la extraordinara proliferare a dosarelor secrete? Totul a început — așa cum se întîmplă în multe împrejurări — de la una dintre cele mai uzuale și mai fructuoase activități a F.B.I.-ului, denaturată ulterior prin abuz : în ajunul celui de-al doilea război mondial, la 6 septembrie 1939, Biroul Federal de investigații a fost împuternicit de președintele Roosevelt să coordoneze anchetarea afacerilor de spionaj și sabotaj. Succesele au fost strălucite și de maximă importanță. În iunie 1941, cercetările în legătură cu o rețea a spionajului hitlerist care activa la New York s-au soldat cu arestarea a 33 de persoane și cu distrugerea rețelei. F.B.I. a organizat o forță polițienească pan-americană pentru combaterea subversiunii și spionajului nazist în toate țările emisferei vestice. De la 1 iulie 1940 pînă la 30 iunie 1946, au fost expulzați, internați sau făcuți inofensivi peste 15 000 de agenți sau simpotizanți ai puterilor Axei, au fost arestați peste 460 de spioni și sabotori și au fost reduse la tăcere 30 de posturi de radio-emisie.

La 7 decembrie 1941, cînd s-a produs atacul prin surprindere de la Pearl Harbor, F.B.I.-ul era atît de bine informat despre simpatiile profasciste ale unor americani de origine germană, italiană sau japoneză, încît a emis într-o singură zi mandate de arestare împotriva a 1771 de persoane potențial periculoase. În scurtă vreme, numărul celor arestați pe aceleași considerente a trecut de 16 000. Căile normale de acces în Statele Unite fiind închise, iar agenții rezidenți de multă vreme arestați, spionajul vest-german a recurs la metode inedite pentru a-și infiltra spionii. Unii veneau ca refugiați politici. Interceptați de îndată de F.B.I., ei au acceptat nu o dată postura de agenți dubli, ajutînd la identificarea altor spioni și transmițînd în Germania informații denaturate. În 1942, opt sabotori debarcați de pe un submarin german au fost prinși îndată după sosire. La fel s-a întîmplat cu alți doi sabotori trimiși suplimentar în 1944.

Așadar, după ce scăpaseră America de gangsterii cei mai periculoși, Hoover și oamenii săi participau din plin la bătălia împotriva spionajului străin. Cine ar fi îndrăznit să mai pună vreodată la îndoială patriotismul și utilitatea lor ? Cererile lui Hoover deveniseră ordine pentru toate comisiile de alocații și pentru celelalte organisme de care depindea extinderea razei lui de acțiune.

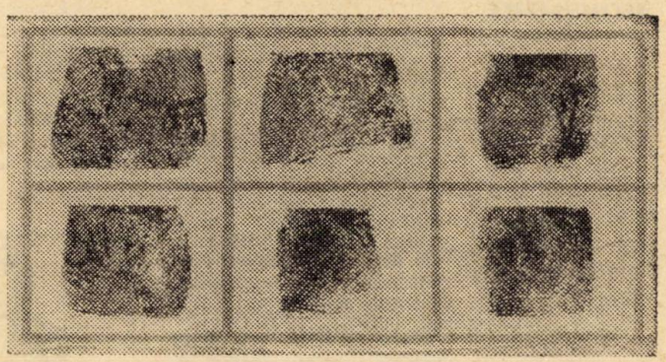

LA „DIVIZIA DE IDENTIFICARE"
200 milioane de amprente digitale

Așa a ajuns F.B.I.-ul un stat în stat. După război, Hoover, pătimaș protagonist al dreptei politice, a continuat să se ocupe cu predilecție de activitățile subversive. Anii „războiului rece" și perioada mccarthismului i-au furnizat un prilej nevisat de extindere a controlului F.B.I.-ului asupra unor cercuri ale opiniei publice care nu aveau nici o legătură cu lumea interlopă. „Vînătoarea de vrăjitoare" purta marca lui Hoover cel puțin în aceeași măsură ca și marca lui Joseph McCarthy. Președinții Truman și Eisenhower au dilatat și mai mult sfera de acțiune a Biroului Federal de Investigații. Acesta a căpătat misiunea de a certifica loialitatea și de a controla legăturile de prietenie ale persoanelor care lucrau pen-

→

au guvern sau aveau acces la secretele atomice etc. Fiecare om simțea în spate răsuflarea lui „Big Brother", fratele cel mare. Supravegherea, neîncrederea reciprocă, persecuțiile nejustificate, procesele înscenate, condamnările nedrepte erau monedă curentă. Este trista perioadă descrisă în cartea lui Sinclair Lewis „Cu neputință aici". Hoover și McCarthy reușiseră să dovedească Americii că o pot transforma într-o țară a suspiciunii reciproce.

Agentul F.B.I. s-a transformat, în multe cazuri, în agent provocator. Infiltrîndu-se în cercuri intelectuale și în diverse organizații politice, el spiona și, mai grav, uneori măsluia faptele sau simula acțiuni pe care ulterior urma să le denunțe în fața tribunalelor ca fiind ilegale.

Atît de fascinat era Edgar Hoover de acest nou teren de activitate încît, în epoca respectivă, nici nu mai catadicsea să se ocupe de obiectul inițial al vigilenței lui, gangsterii. În toți acei ani, Hoover a refuzat să pună sub urmărire Mafia, susținînd pur și simplu că ea nu există. Cînd a izbucnit scandalul legat de activitatea criminală a lui Joe Valachi, Hoover n-a mai avut încotro. „A fost foarte greu pentru el, declară unul dintre foștii săi colaboratori. A fost nevoit să admită dintr-o dată existența Mafiei și astfel să se expună posibilității de a fi întrebat : «Dar pînă acum, unde ți-au fost ochii?»". Pînă în zilele noastre, numele „Mafia" nu se rostește niciodată în birourile F.B.I. Din deferență pentru patronul lor „the feds" spun pudic „Cosa nostra". De altfel, mafioții americani nu sînt urmăriți nici acum cu întreaga energie de care s-a dovedit capabil F.B.I.-ul în alte împrejurări, în trecut.

Aceeași ciudată miopie și în ceea ce privește crimele Ku Klux Klanului. Au fost necesare foarte multe insistențe pentru ca Hoover să binevoiască să mobilizeze poliția federală în lupta împotriva resurecției rasiștilor, campioni ai linșajului. Așa cum nu existase Mafia, nu exista, după părerea lui Hoover, nici Ku Klux Klanul. Este adevărat însă că, o dată convins să intre în acțiune, F.B.I.-ul a obținut rezultate remarcabile în această privință.

În ultimii ani, Edgar Hoover a descoperit un nou teren de activitate. Mișcarea de protest împotriva războiului din Vietnam, mișcarea pentru drepturile civile, cercurile tot mai numeroase care contestă unul sau altul dintre aspectele politicii concrete sau ale modului de viață din Statele Unite reprezintă o imensă rezervă de „subversivi", în accepțiunea dată acestui termen de către F.B.I. Astăzi, după cum se subliniază într-un editorial al ziarului „The Christian Science Monitor", Edgar Hoover „este privit de tineri, de negri și de săraci ca un dușman".

Citeva gesturi excesiv indiscrete, excesiv supărătoare ale F.B.I.-ului, care ține să-și asigure prezența intruzivă la întruniri politice sau nepolitice, în universități, pretutindeni, a declanșat o nemaiauzită furtună de proteste. Semnalează ea oare sfîrșitul domniei lui Edgar Hoover ? Oamenii politici americani care au îndrăznit să se atingă de imaginea lui, sacră prin tradiție, merg și mai departe și cer modificarea întregului sistem de supraveghere a cetățenilor pașnici creat, rotiță cu rotiță, de Hoover.

Liderul majorității din Camera Reprezentanților, Hale Boggs, este cunoscut ca un politician cu vederi conservatoare. Cu atît mai mari au fost emoția și senzația stîrnite de discursul pe care l-a rostit în Congres în legătură cu această problemă :

„Astăzi văd ceea ce nu mi-am permis pînă acum să văd. Apatia noastră în acest Congres, tăcerea noastră în această Cameră, teama noastră de a vorbi deschis în alte foruri, a udat rădăcinile și a grăbit creșterea unei plante parazitare a tiraniei, care sufocă Declarația drepturilor omului și Constituția. Nu s-ar fi putut întîmpla ceea ce s-a întîmplat fără consimțămîntul și complicitatea noastră, a celor de pe colina Capitoliului.

Noi sîntem cei care am instaurat domnia dosarului personal. Noi sîntem cei care i-am conferit respectabilitate informatorului. Noi sîntem cei care am ratificat utilizarea mitei și plătirea unui cetățean pentru a spiona alt cetățean.

Nici unul dintre membrii acestei Camere nu știe și nu poate ști cu certitudine ce sînt în stare să facă birourile și agențiile de care depinde libertatea americanilor. Astăzi cînd încercăm, aici în Congres, să restaurăm libertatea poporului, descoperim că noi înșine sîntem sub supraveghere, că noi înșine sîntem prizonierii puterii căreia tăcerea noastră i-a permis să se constituie".

„Este o acuzație teribilă, dar adevărată", „apreciază „The Washington Post".

Felicia ANTIP

(Va urma)

CONTRAPUNCT

UN MONUMENT ÎN VIAȚĂ

Art Buchwald

Încă o dată, se cere insistent demisia lui Edgar Hoover. Recent, liderul majorității din Camera Reprezentanților, Hale Boggs, a cerut ca ministrul justiției, John Mitchell, să-l înlocuiască pe conducătorul F.B.I. Alți senatori au cerut președintelui să-i impună lui Hoover (76 de ani) să iasă la pensie.

Din păcate, nici John Mitchell, nici președintele Statelor Unite nu au autoritatea de a-l sili pe Hoover să plece. Foarte puțini oameni își dau seama că, de fapt, Edgar Hoover este un monument național și că statutul său nu poate fi schimbat decît de Comisia națională pentru artele frumoase. Această Comisie este formată din 7 persoane, care au competența să stabilească ce monumente din Washington pot fi menținute și care pot fi dărîmate. Edgar Hoover nu poate fi înlăturat decît dacă respectiva Comisie hotărăște că el nu mai slujește unui scop istoric.

Pînă în prezent, Comisia a refuzat să declare că Hoover constituie un surplus. Unul din membrii Comisiei mi-a spus :

— Verificarea unui monument istoric constă în a stabili dacă el reprezintă sau nu o epocă interesînd pe toată lumea.

— Ce epocă din istorie reprezintă Edgar Hoover? am întrebat eu.

— Perioada Dillinger. Hoover este singurul monument pe care îl avem la Washington pentru a aniversa minunatele zile ale lui John Dillinger. Dacă-l punem pe Hoover la magazie, se va crea un mare gol în istoria noastră națională.

(Din **The Evening Star** — Washington)

— Dar în ultimul timp s-a cerut să-l înlocuim cu ceva mai modern și mai corespunzător.

— Comisia națională pentru artele frumoase se află zilnic în această dilemă. Rămînem oare cu vechiul sau mergem înainte cu noul ? După părerea noastră, Hoover este singurul monument național în viață rămas la Washington. Dacă l-am demola, am aduce un mare prejudiciu țării.

— Înțeleg punctul dumneavoastră de vedere, am spus eu. Dar cum stau lucrurile cu progresul ? Nu puteți ignora necesitățile capitalei.

— Trebuie să țineți seama, a răspuns interlocutorul meu, că Washingtonul e un oraș turistic, în care vin oameni din toată lumea pentru a vedea temeliile acestei țări. Primul monument pe care vrea să-l vadă oricine este Edgar Hoover. Timp de 47 de ani, el a fost una din principalele atracții ale orașului. Nu ne-am îndeplini sarcina dacă l-am scoate de pe piedestal.

— Apreciez istoria la fel de mult ca oricine, am replicat eu, dar dacă Comisia pentru artele frumoase refuză să-l înlocuiască pe Hoover, s-ar putea ca el să rămînă veșnic directorul F.B.I.

— Poate, dar sarcina noastră este să apărăm monumentele națiunii. Nu ne interesează politica sau cerințele epocii. Singura întrebare pe care ne-o punem este : „Se încadrează el oare în vechea arhitectură a orașului ?" Va crea oare ambianța unei epoci dispărute ? Ne spune oare monumentul ceva despre noi înșine ?" Hoover îndeplinește toate aceste cerințe.

— Mă rog, dacă nu vreți să-l puneți la magazie, vă gîndiți oare cel puțin să-l mutați într-o parte mai puțin vizibilă a orașului ?

— Sincer vorbind, ne gîndim oarecum la acest lucru. Dacă presiunile continuă, s-ar putea să autorizăm mutarea lui într-un alt loc, departe de Ministerul Justiției.

— Cam pe unde ?

— Avem în vedere un amplasament minunat, pe care îl examinăm în momentul de față : în apropiere de biserica Altarul Imaculatei Concepții.

(După **International Herald Tribune**)

THE OBSERVER
LONDRA

POLITICA CRIZEI MONETARE

DACĂ TRATATIVELE pentru intrarea ei în Piaţa comună nu s-ar afla într-un stadiu critic, Marea Britanie ar putea privi actuala criză monetară mondială cu o oarecare detaşare. De data aceasta, lira sterlină nu este direct implicată ; ca urmare a devalorizării, (în 1967), a reuşit să evite soarta dolarului.

Fapt este însă că puternicele divergenţe de păreri dintre Franţa şi R.F. a Germaniei în legătură cu modul în care trebuie să se facă faţă simptomului imediat al crizei — afluxul de dolari spre Germania occidentală — ameninţă atît politica agricolă comunitară cît şi perspectiva creării unei uniuni monetare vest-europene. Deşi Marea Britanie nu are încă o miză specială în vreunul din aceste proiecte, ataşamentul Franţei faţă de amîndouă este susceptibil să ţină în loc negocierile cu Marea Britanie.

Cauza principală a crizei o constituie deficitul persistent al balanţei de plăţi a Statelor Unite. Dar dolarii se revarsă spre Europa, deoarece preşedintele Nixon a hotărît să încerce reducerea şomajului din S.U.A. prin scăderea ratelor dobînzii şi printr-o politică de expansiune economică indiferent de pericolele de inflaţie. Europa occidentală, unde ratele dobînzii sînt menţinute la un nivel ridicat pentru a preîntîmpina inflaţia, este stînjenită de acest aflux de dolari dar ar fi şi mai stînjenită încă de o recesiune americană.

Francezii afirmă, cu o oarecare justificare, că întrucît aceasta este în mod evident o problemă americană, ea reclamă o soluţie americană, la nevoie o devalorizare a dolarului. De ce să finanţeze Europa occidentală implicarea Statelor Unite în Vietnam şi investiţiile americane în industria ei ? se întreabă francezii. După părerea lor, Germania occidentală ar trebui pur şi simplu să instituie măsuri de control asupra schimburilor valutare în loc să jongleze cu moneda sa. Vest-germanii nu sînt însă atît de dispuşi ca francezii să întreprindă o asemenea intervenţie în economie. Ei ştiu că, oricum, ea ar fi doar o soluţie temporară : afluxul de numerar ar găsi în curînd un alt debuşeu, de data aceasta probabil în Elveţia. După părerea lor, francezii sînt nerealişti : Statele Unite nu vor proceda la o devalorizare.

Pe de altă parte, o revalorizare pe cont propriu a Germaniei occidentale — chiar dacă ea ar fi urmată pe această cale de Olanda şi Belgia — ar fi o măsură nepopulară în rîndurile fermierilor şi a ramurilor industriale de export din R.F.G., ar nemulţumi opinia publică franceză şi ar periclita activitatea Pieţei comune. Numai o rundă generală de revalorizări ar evita o asemenea situaţie, iar francezii nu o vor accepta, ca de altfel nici japonezii. Hotărîrea de a se trece la un curs „flotant" al mărcii vest-germane, adică de a-i permite să-şi găsească propriul nivel, e în schimb nepopulară în rîndurile ţărilor vest-europene şi în cadrul C.E.E. În faţa acestei situaţii nu se întrevede o soluţie uşoară a problemei, care trebuie rezolvată înainte de redeschiderea pieţelor.

Care este interesul britanic în această situaţie ? O revalorizare modestă în Europa occidentală ar fi foarte convenabilă pentru Marea Britanie. Într-o perioadă de inflaţie acută, am deveni ceva mai competitivi. Pe termen lung, lira sterlină are totul de cîştigat de pe urma unui acord cu privire la un nou sistem monetar occidental. S-a făcut un început în acest sens în perioada fostului guvern britanic. Drepturile spe-

→

CONTRAPUNCT

INDISCREŢIA

Vorbind între patru ochi — şi ştiu că nu veţi repeta ce vă spun — săptămîna aceasta s-au produs noi indiscreţii. Foarte multe. Dar ele nu vor fi anchetate de un tribunal. De fapt, nu se va lua nici o măsură în privinţa lor. Vă spun acest lucru tot confidenţial : sînt convins că ştiţi să păstraţi un secret.

Indiscreţia este o artă cu mult mai populară decît se consideră în general. Cei mai mulţi dintre noi o practicăm sub o formă sau alta. În Fleet Street (punct unde se află concentrată majoritatea presei londoneze — n. trad.), ea este cunoscută şi apreciată sub denumirea de „ştirea zilei". Totuşi cei mai mari, dacă nu cei mai experţi indiscreţi dintre toţi indiscreţii, pot fi găsiţi în cadrul guvernului. Miniştrii divulgă mereu informaţii presei. Ei vorbesc „neoficial", ceea ce înseamnă că declaraţiile lor pot fi folosite atîta timp cît nu spuneţi cine le-a făcut. O asemenea metodă permite guvernului să dea o dezmînţire dacă indiscreţia se dovedeşte a fi penibilă.

Un ziarist specializat în probleme financiare culege deseori informaţii care, folosite în mod corespunzător, pot căpăta valoare comercială. El află, să zicem, că o anumită societate urmează să obţină din partea guvernului un nou şi foarte profitabil contract. Sau că Whitehall-ul (sediul principalelor departamente guvernamentale — n. trad.) patronează un val de fuzionări într-o anumită ramură industrială. În fiecare din aceste cazuri, preţurile acţiunilor vor fi în mod inevitabil afectate. Şi el este acela care cunoaşte primul situaţia. Deseori, ministrul sau alt funcţionar superior, care a divulgat informaţia, nu-şi dă seama de valoarea ei potenţială. Sau cade în capcana întinsă de reporteri ingenioşi în căutare de material senzaţional.

Una dintre cele mai grozave indiscreţii din istoria postbelică a fost cea comisă în 1947 de Hugh Dalton (fost ministru laburist — n. trad.) în legătură cu bugetul. Dalton ieşise din biroul său de la Parlament şi se îndrepta spre incinta Camerei Comunelor, unde urma să prezinte bugetul, cînd s-a întîlnit cu John Carvel, pe atunci corespondent politic al ziarului „Star". Carvel l-a oprit şi l-a întrebat „Ce e nou ?". Spre uimirea ziaristului de la „Star", ministrul finanţelor i-a expus toate principalele propuneri pe care avea să le facă. Materialul a apărut în ziar înainte ca Dalton să se ridice pentru a lua cuvîntul.

Industriaşii sînt la fel de înclinaţi să divulge informaţii profitabile. Uneori indiscreţia este deliberată : ei pot încerca, de pildă, să influenţeze preţurile acţiunilor în cursul unor negocieri delicate pentru achiziţionarea unei firme.

Există multe tipuri de indiscreţii — unele menite să păteze reputaţii, altele să influenţeze hotărîri pe cale de a fi luate, iar altele să permită opiniei publice să afle ce băiat deştept este autorul indiscreţiei.

Indiscreţia este atît de bine dezvoltată şi atît de larg practicată încît pare imposibil să fie oprită. În calitate de ziarist, nici nu doresc acest lucru. Dar e neîndoielnic că, în anumite domenii, ceva mai multă discreţie este nu numai potrivită, ci şi esenţială. Aceasta este şi părerea primului ministru Heath : puteţi considera afirmaţia mea drept o indiscreţie oficială.

William Davis

(După **The Guardian**)

ciale de tragere au reprezentat un prim pas spre folosirea Fondului Monetar Internaţional (F.M.I.) drept o sursă de numerar nou. Numai dacă ţările vest-europene pot cădea de acord să reducă dependenţa lor de dolar prin lărgirea sferei de activitate a F.M.I. în această direcţie, asemenea crize neîncetate nu vor mai afecta pieţele monetare. Un acord între vest-europeni ar fi un prim pas util, dar actuala criză arată cît de greu este să se realizeze un astfel de pas.

Le Monde diplomatique

PARIS

TIMPURILE S-AU SCHIMBAT

DE CURÎND s-a produs un eveniment în Adunarea Generală a Organizaţiei Statelor Americane (O.S.A.), care a avut loc la San Jose (Costa Rica). Pentru prima oară de la „excluderea" Cubei din O.S.A. (1962), o ţară latino-americană — Chile — s-a pronunţat făţiş împotriva unei moţiuni răuvoitoare la adresa guvernului de la Havana. Aşadar, după ce la Santiago a fost instaurat, pe căi legale şi democratice, un guvern socialist, monotona unanimitate anticubaneză din O.S.A. a luat sfîrşit. Ministrul chilian al afacerilor externe, Clodomiro Almeyda, a reamintit în mod foarte judicios că O.S.A. „a aplicat sancţiuni Cubei, în timp ce, cu alte prilejuri, a tolerat şi aparat violări evidente ale suveranităţii". Acuzaţia era adresată Statelor Unite care, folosind ca paravan acest organism interamerican, au încercat să-şi menţină hegemonia economică şi politică asupra ansamblului continentului.

Timpurile s-au schimbat. Atitudinea Republicii Chile va avea, mai devreme sau mai tîrziu, repercusiuni asupra relaţiilor dintre Washington şi ţările situate la sud de Rio Grande. De acum înainte, dezagregarea O.S.A. pare ireversibilă.

Restabilind, în urmă cu cîteva luni, relaţii diplomatice cu Havana prin încălcarea unei dispoziţii a organului interamerican, Chile a deschis calea unui nou raport de forţe între Statele Unite şi America Latină. Alături de manifestările de independenţă naţională ale Republicii Peru, de protestele Venezuelei sau Braziliei în legătură cu înrăutăţirea condiţiilor privind schimburile comerciale, politica Republicii Chile va juca un rol hotărîtor în cursul anilor următori. Într-adevăr, ea va permite anumitor ţări, care pînă acum nu avuseseră curajul de a-şi manifesta nemulţumirea, să se opună politicii Washingtonului ori de cîte ori se va ivi prilejul şi să formeze astfel fronturi comune ce vor îngădui Americii Latine să se elibereze treptat de tutela străină.

Încă de pe acum, întărirea „grupului andin" — din care fac parte Chile, Bolivia, Peru, Ecuador şi Columbia — este un semn prevestitor al evoluţiei politice din America de Sud. La 23 decembrie 1970, la Lima, aceste cinci ţări au adoptat un statut cu privire la investiţiile străine, statut a cărui iniţiativă revine Republicilor Chile şi Peru. De acum înainte, întreprinderile străine vor trebui să cedeze treptat acţiunile lor, pînă la 51 la sută, investitorilor naţionali sau Corporaţiei andine de dezvoltare. O altă dispoziţie a statutului prevede că beneficiile societăţilor străine nu vor putea depăşi un anumit plafon.

În S.U.A., prima consecinţă a acestei hotărîri este următoarea: 240 de societăţi nord-americane, acţionînd în ţările „grupului andin", au hotărît să-şi suspende investiţiile în această zonă a Americii Latine. Este o atitudine cu atît mai scandaloasă cu cît societăţile străine se bucură de avantaje mult mai mici în Europa occidentală. Ea exprimă de fapt mentalitatea imperialistă care continuă să domnească în Statele Unite în ce priveşte America Latină.

La 21 aprilie, Ecuadorul a condamnat un proiect de lege prezentat în Congresul S.U.A., care urmăreşte să interzică importurile de zahăr din ţările ce sechestrează vase de pescuit ale Statelor Unite, aflate în apele teritoriale ale ţărilor respective. Cu acest prilej, ministrul afacerilor externe al Ecuadorului, Jose Maria Ponce Yepez, a declarat că proiectul constituie „o ameninţare arogantă de represiune şi de constrîngere". Puteau fi oare denunţate cu mai multă claritate interesele economice particulare care încurajează neîncetat Administraţia Nixon să folosească „maniera forte" la sud de Rio Grande ?

JOSE MARIA PONCE YEPEZ
„O ameninţare arogantă de represiune şi de constrîngere"

E drept, la conferinţa de la San Jose William Rogers a afirmat că Statele Unite nu vor să exercite o hegemonie. El a precizat: „Statele Unite se vor strădui să evite a reacţiona în mod exagerat la probleme imediate pentru a nu prejudicia relaţiile lor pe termen lung cu America Latină". Dar Rogers continuă să considere că diferite acţiuni politice în America Latină implică o „răspundere colectivă'. Cu alte cuvinte, guvernul său înţelege să-şi menţină hegemonia. Aceasta înseamnă oare ceva nou la Washington ? Preşedintele Nixon este foarte prost sfătuit dacă socoteşte posibil să folosească organismele interamericane pentru a obţine aprobarea sistematică a principiilor politicii sale. Ceea ce se petrece de doi ani şi jumătate în America Latină ar trebui totuşi să-l îndemne să-şi reconsidere poziţiile.

În Peru, generali de tendinţă progresistă au efectuat o serie de reforme de structură şi au luat măsuri care au mers împotriva intereselor nord-americane. Este de netăgăduit că politica generalilor peruvieni reprezintă o afirmare de independenţă. Pe de altă parte, victoria senatorului Salvador Allende în alegerile prezidenţiale din Chile constituie o componentă a vastului curent care se opune hegemoniei nord-americane.

Este interesant să constatăm în ce măsură se ascut contradicţiile dintre Statele Unite şi ţările latino-americane. Astfel, guvernul de la Caracas insistă asupra desfiinţării restricţiilor impuse de Statele Unite la importurile de petrol venezuelan. Subliniind faptul că preţul petrolului venezuelan livrat Statelor Unite este mai scăzut decît acela plătit pentru petrolul din Texas, ministrul minelor şi hidrocarburilor, Hugo Perez la Salvia, nu a ezitat să se ridice împotriva „politicii discriminatorii" a Washingtonului. Pînă şi Brazilia suferă consecinţele politicii nord-americane. „Războiul cafelei solubile", care s-a desfăşurat timp de patru ani, s-a încheiat de curînd, în mod provizoriu, printr-o înfrîngere a guvernului de la Brasilia, obligat — în urma unui „avertisment" al Congresului Statelor Unite — să suspende impozitul de 13 cenţi la dolar, pe care îl încasa pentru fiece livră de cafea vîndută în Statele Unite. Se pot da numeroase exemple ilustrînd asemenea conflicte de interese dintre ţările latino-americane şi marea putere din nord.

Dificultăţile existente în relaţiile Washingtonului cu capitalele latino-americane se datorează în esenţă tendinţelor imperialiste ale Statelor Unite. În măsura în care ţări ca Chile şi Peru pot să-şi afirme independenţa, iar Statele Unite sînt obligate să accepte, împotriva voinţei lor, existenţa unui guvern revoluţionar în Cuba, America Latină încetează treptat să fie pasivă — şi în consecinţă slabă — pentru a se afirma. Rezultatul nu poate fi decît un nou raport de forţe, care va obliga pe conducătorii de la Washington să trateze pe partenerii lor de la sud de Rio Grande drept state independente şi suverane şi nu drept protectorate, cum au făcut-o pînă acum.

Edouard BAILBY

Magyar Nemzet

BUDAPESTA

RELAȚII ECONOMICE UNGARO-BRITANICE

ISTORICUL RELAȚIILOR comerciale și economice ungaro-engleze consemnează interesul crescînd al Marii Britanii pentru dezvoltarea schimburilor comerciale bilaterale. Acest interes se vădește, mai ales, în contactele, la diferite nivele, din ce în ce mai frecvente. Nu de mult a vizitat Ungaria secretarul de stat pentru problemele comerțului din Marea Britanie. În vara anului trecut au avut loc diverse contacte reciproce la nivelul miniștrilor de comerț exterior și al unor delegații de specialitate pentru investigarea pieței. Un important eveniment în evoluția relațiilor dintre cele două țări îl constituie, vizita în Anglia a vicepremierului guvernului ungar, dr. Ajtai Miklós, președintele Comisiei naționale pentru dezvoltarea tehnologică.

În palmaresul partenerilor capitaliști ai Ungariei, Anglia ocupă în prezent locul al patrulea — al cincilea. Această poziție nu se concretizează însă îndeajuns, în pofida unor eforturi comune și chiar a contactelor la nivel înalt tinzînd spre realizarea unei dezvoltări mai dinamice a schimburilor. Volumul schimbului de mărfuri sporește încet și cu destule inegalități, iar evoluția cifrei de afaceri este frînată de o serie de elemente negative ce se mențin de mai mulți ani : comerțul neechilibrat, pasivul cronic al comerțului exterior ungar. În acest context, ziarul „Financial Times" remarca pe bună dreptate faptul că datorită politicii „de orientare excesivă spre export", pe care o promovează, oamenii de afaceri englezi nu acordă atenția cuvenită achizițiilor.

Problema majoră a dezvoltării relațiilor comerciale ungaro-britanice rezidă în evoluția exportului ungar. Una din premisele acestei evoluții continue constă în extinderea de către partenerii englezi a liberalizării, afectînd noi categorii de produse ale exportului ungar, conducînd la o cît mai grabnică și completă eliberare a căilor de acces ale mărfurilor ungare pe piața engleză.

Între pasivul cronic al comerțului exterior ungar și structura acestuia există o strînsă corelație. Ponderea cea mai mare revine produselor agrare și ale industriei ușoare — deci tocmai acelor mărfuri care sînt cele mai sensibile sub aspectul conjunctural. În același timp, o parte considerabilă a volumului de produse aparținînd celor două categorii menționate este supusă unor restricții contingentare de către autoritățile britanice.

Cercurile ungare de specialitate subliniază necesitatea ca întreprinderile ungare să-și îmbunătățească activitatea lor de marketing în relațiile cu Anglia, în vederea plasării mai bune a articolelor tradiționale. În același timp, se apreciază că, pe lîngă cerința unei dezvoltări grabnice și dinamice a exportului ungar privind mărfurile tradiționale, se impune și necesitatea de a se extinde din ce în ce mai mult exportul produselor industriei de mașini. Ponderea de aproximativ șase la sută a acestor produse în structura comerțului exterior ungar nu corespunde actualului grad de dezvoltare tehnologică a industriei maghiare.

Pînă în prezent au fost elaborate 23 proiecte de cooperare, majoritatea acestora formînd obiectul unor tratative. S-au și obținut unele realizări, mai ales în direcția unor cooperări în domeniul industriei de aparataje și mecanică fină. Printre cele mai semnificative acorduri de cooperare — aflate pe agenda tratativelor ar putea fi remarcate cele care formează obiectul convorbirilor purtate dintre reprezentanții uzinelor de tractoare „Vörös Csillag" și firma Massey-Fergusson, în vederea realizării în comun a unor mașini pentru construcții rutiere ; tratativele privind cooperarea cu Uzinele auto „Csepel" pentru fabricarea prin cooperare a servo-volanului, respectiv cele care se desfășoară la Györ cu reprezentanții grupului „Rubery Owen".

Există posibilități reale ca, prin conjugarea eforturilor comune, să se realizeze depășirea acestui stadiu de dezvoltare a schimburilor comerciale, de natură să ducă la creșterea mai dinamică a acestora, la întărirea continuă a cooperării industriale.

dr. Miklós PATAKI

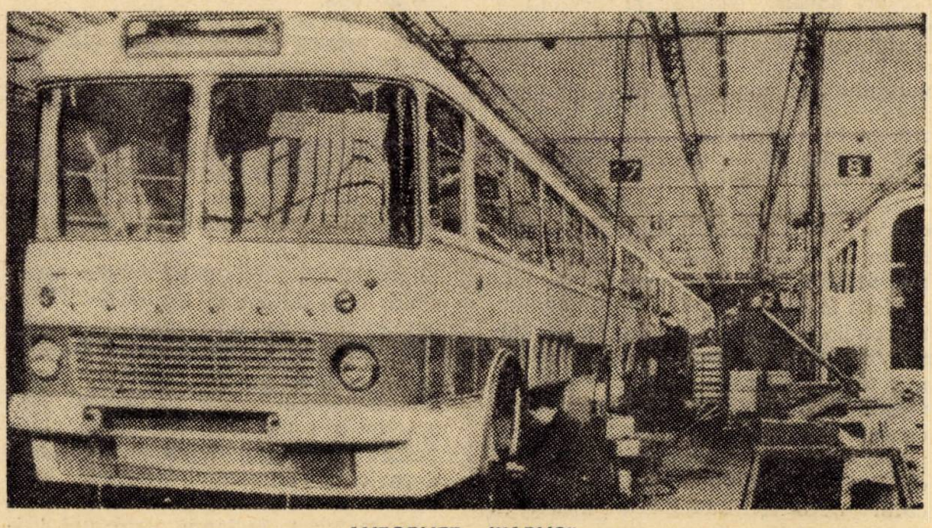

AUTOBUZE „IKARUS"
Frecvente în exporturile ungare

The Economist

LONDRA

DILEMELE NOII ZEELANDE

SOARTA Noii Zeelande figurează la loc de frunte, poate chiar pe primul loc, pe lista îngrijorărilor resimțite de conservatori în legătură cu eventuala intrare a Marii Britanii în Piața comună. Indiferent de efectele pe care le-ar avea aceasta pentru celelalte țări ale Commonwealth-ului, e sigur că interesele Noii Zeelande nu ar fi afectate decît numai în cazul că Europa occidentală s-ar transforma subit într-o mare importatoare de unt.

Neozeelandezii sînt de părere că locuiesc la capătul lumii. Australia este situată la o distanță de peste 1 000 de mile și, în orice altă direcție, ei trebuie

CLODOMIRO ALMEYDA MEDINA

ministrul relațiilor externe al Republicii Chile

La invitația ministrului afacerilor externe Corneliu Mănescu, ministrul relațiilor externe al Republicii Chile, Clodomiro Almeyda, face o vizită în țara noastră între 20 și 23 mai 1971.

Clodomiro Almeyda Medina a devenit ministrul relațiilor externe al Republicii Chile în noiembrie 1970, o dată cu instalarea unui guvern al Frontului Unității Populare, ieșit victorios în alegerile prezidențiale.

S-a născut la Santiago de Chile, în 1923. A urmat cursurile Facultății de drept și a absolvit, de asemenea, cursurile Facultății de filozofie din cadrul Institutului pedagogic, devenind în 1952 profesor de filozofie. Cariera sa didactică se desfășoară paralel cu cea juridică. Practică avocatura și, concomitent, predă cursuri de filozofie la Universitatea „Valentin Letelier". Un timp e profesor de economie rurală la Facultatea de medicină veterinară a Universității din Chile. În anul 1966 este numit decan al Facultății de sociologie a aceleiași universități, unde conduce în prezent catedrele de științe politice (la Facultatea de drept și științe politice și administrative) și materialism dialectic (la Facultatea de sociologie).

Atras de timpuriu de viața politică, Clodomiro Almeyda intră în rîndurile Partidului Socialist în anul 1941. Ocupă diferite funcții în acest partid, inclusiv cea de secretar general-adjunct. Cu prilejul sciziunii din mișcarea socialistă, intră în rîndurile Partidului Socialist Popular. În 1957, la Congresul de unificare a mișcării socialiste, devine membru al Comitetului Central al Partidului Socialist.

În 1952 și 1953, la vîrsta de 30 de ani, Clodomiro Almeyda deține succesiv portofoliile Ministerului Muncii și al Minelor. Ulterior, în perioada 1961-1965, a fost ales deputat în parlamentul chilian ca reprezentant al socialiștilor.

Numit în funcția de ministru al relațiilor externe în guvernul „Unității Populare", Clodomiro Almeyda desfășoară o activitate bazată pe linia de politică externă a noului cabinet Allende : afirmarea în viața internațională a intereselor vitale ale statului și poporului chilian, în lumina principiilor independenței și suveranității naționale, autodeterminării popoarelor, a dezvoltării relațiilor cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea lor socială.

„Guvernul chilian, a afirmat recent Clodomiro Almeyda, dorește să întrețină relații strînse cu statele socialiste la toate nivelurile. Există multe posibilități încă nefolosite, pe care trebuie să le explorăm și să le utilizăm. Chile dorește dezvoltarea schimburilor comerciale cu țările socialiste și stabilirea de legături reciproce în domeniile tehnologic și cultural".

La plecarea sa din Santiago de Chile, referindu-se la vizita în țara noastră, ministrul de externe chilian a declarat : „Prin această vizită, guvernul chilian dorește să exprime nu numai bunele relații existente ci, totodată, să inaugureze o perioadă nouă în legăturile de colaborare și cooperare cu România".

V. D.

---

să străbată cel puțin 6 000 de mile pentru a ajunge în regiuni populate și dezvoltate, unde pot găsi posibilități de a face comerț. Noua Zeelandă își pune speranțe în marea ei topitorie de aluminiu, care va începe în curînd să producă în apropiere de Invercargill, orașul cel mai sudic din lume. Datorită energiei hidroelectrice ieftine, este rentabil să se transporte alumină din Australia pentru a produce aluminiu, care va fi în mare măsură vîndut Japoniei. Dar nu există alte ramuri industriale care ar justifica o asemenea amplasare în Noua Zeelandă.

Neozeelandezii continuă să fie imposibil de concurat la produsele animale. Ei și-au redus dependența de piața britanică, orientîndu-și anul trecut 64 la sută din exporturile lor în alte țări, față de numai 16 la sută în 1938. Dar această diversificare ar fi putut fi și mai rapidă și s-ar fi putut extinde și mai mult dacă Noua Zeelandă nu s-ar fi lovit de noua politică a Japoniei de promovare a industriei lor de produse cu ajutorul unor puternice măsuri protecționiste, de plafonul stabilit de S.U.A. la importul de carne de vită și de tertipul folosit de Piața comună, care duce o politică de dumping cu surplusurile ei agricole, stimulate în mod artificial, la prețuri artificial de scăzute pe piețe, inclusiv din jurul Pacificului, unde încearcă să vîndă și Noua Zeelandă. Acum, Noua Zeelandă e amenințată să-și piardă piața din Marea Britanie la unt, brînză și eventual la carne de miel — trei articole pentru care, în ciuda unor mari eforturi, neozeelandezii au găsit puțini clienți în alte țări.

Wellingtonul așteaptă din partea Marii Britanii să garanteze condiții de natură să asigure produselor ei accesul la o eventuală piață comună vest-europeană lărgită. Dar ea însăși poate exercita presiuni foarte reduse. Ea poate face apel la legăturile sentimentale (și nu numai de rudenie ; poate să reamintească Franței, și o face, numărul neozeelandezilor înmormîntați în cimitirele militare de pe teritoriul francez). Ea poate reaminti că, departe de a trăi din generozitatea britanică, a dat pieței britanice alimente ieftine, care s-au vîndut datorită calității lor și care au adus foloase firmelor britanice de transporturi navale, băncilor și societăților de asigurări. Ea poate arăta că, indiferent de locul înalt pe care îl ocupa odinioară în tabelele internaționale ale venitului pe cap de locuitor, acum se află cu mult după Germania occidentală și Franța. Toate aceste argumente sînt bune, ele nu constituie însă elemente de tocmeală.

Pe lîngă acordul ei de „liber schimb" cu Australia, Noua Zeelandă întreține de la o vreme legături cu mai multe țări asiatice. Dar acești „vecini" se află de fapt la cîteva mii de mile depărtare, în condiții climatice, economice și culturale cu totul diferite. Dintr-un anumit punct de vedere, țara are afinități naturale cu Australia și cu coasta pacifică a Americii de Nord ; din alt punct de vedere, cu insulele mai mici din Pacificul de Sud. În lumea Pacificului de Sud, Noua Zeelandă este ea însăși peștele cel mai mare într-un eleșteu uriaș dar aproape gol. Într-un cadru oceanic mai larg, îi este greu să atragă atenția americanilor atît de îndepărtați sau japonezilor. Americanii pot manifesta un interes crescînd pentru atracțiile ei turistice, japonezii pentru mineralele ei, dar neozeelandezii consideră că aceasta nu poate înlocui relațiile lor speciale cu Marea Britanie și, sub anumite aspecte importante, cu Europa în general. La jumătatea anilor '50, cînd 65 la sută din exporturile Noii Zeelande continuau să se îndrepte spre Marea Britanie, un alt procent de 20 la sută lua calea altor piețe europene. Acum vînzările ei în țările din jurul Pacificului sînt aproape egale cu acelea către Europa.

Noua Zeelandă a depus eforturi serioase pentru a-și diversifica atît piețele cît și produsele de export ; ea și-a asumat noi răspunderi față de noi parteneri. Oricum, potrivit cifrelor oficiale, nivelul de trai al neozeelandezilor va scădea în cazul aderării Marii Britanii la C.E.E. Neozeelandezii consideră că, în general, preocuparaea cea mai serioasă este reducerea spectaculoasă a cîștigurilor de pe urma exporturilor. Ei susțin că, în timp ce Anglia negociază la Bruxelles, ei nu au posibilitatea să formeze un grup de tratative mai largi cu vecini aflați în aceeași zonă a lumii sau să găsească (exceptînd Australia) vecini cu care să promoveze o nouă asociere comercială, bazată pe afinități regionale. Ei se află departe de Tipperary, Nagasaki, Düsseldorf și chiar Singapore. Iată de ce, față de Noua Zeelandă, guvernul britanic se simte într-o situație penibilă.

POȘTA REDACȚIEI

După părerea mea...

„Cărți pentru toți" — aceasta este deviza sub care se vor desfășura anul viitor numeroase acțiuni sub auspiciile U.N.E.S.C.O., în cadrul „Anului internațional al cărții". Revista dv. a scris despre rațiunile pentru care s-a ajuns la proclamarea anului 1972 ca „An internațional al cărții" și nu la acest fapt vreau să mă refer acum, ci la perspectivele acțiunilor programate și la rolul pe care îl pot juca pentru mai buna înțelegere dintre națiuni. În cadrul „Anului internațional al cărții" vor fi luate măsuri pentru sporirea tirajului de cărți și publicații (în special în țările pe cale de dezvoltare), pentru sporirea traducerilor, pentru stimularea creației literare sau de alt gen. La o primă vedere s-ar putea să nu se observe importanța unor asemenea măsuri. Dar trebuie să amintim că un mare număr de oameni (în țările pe cale de dezvoltare în primul rînd) sînt neștiutori de carte. Acțiunile „Anului internațional al cărții" vor fi conjugate cu cele legate de alfabetizare. Se mai cuvine menționat că un număr impresionant de oameni se mulțumesc să urmărească emisiunile de televiziune și să citească un ziar fără a mai încerca să-și lărgească sfera cunoștințelor, să-și formeze o cultură prin intermediul cărților. Trebuie să amintim, totodată, și multimea de elemente foarte interesante ale culturii diferitelor popoare, elemente care nu sînt încă „internaționalizate" și care, prin acțiuni bine dirijate, pot căpăta o largă răspîndire. În ultimă instanță, manifestările care se pregătesc de pe acum sînt menite să contribuie prin stimularea obișnuinței pentru lectură, a interesului față de cultura altor popoare, la o mai bună înțelegere și cooperare internațională.

Prof. Valerian TOMA
București

Ca vechi cititor al revistei „Lumea" (de la apariție), îmi permit a-mi exprima nedumerirea în legătură cu unele scrisori publicate la rubrica „După părerea mea", care a fost introdusă în cadrul „Poștei redacției". După părerea mea, rostul acestei rubrici este de a permite cititorilor revistei să-și aducă contribuția, constînd într-o părere originală, într-o idee nouă, într-una din problemele cunoscute, sau să dea o sugestie utilă. În orice caz, trebuie să fie vorba de ceva care să suscite interesul tuturor — al dv. și al cititorilor revistei. Iată de ce sînt nedumerit de faptul că dv. ați publicat unele păreri ale cititorilor de un interes redus. Faptele la care se referă cititorii amintiți au fost publicate în ziarele noastre, au fost comentate și deci părerile lor nu aduc nici un element nou.

O altă nedumerire a mea este legată de calitatea mediocră a ilustrațiilor din cuprinsul revistei. Îmi pun mereu întrebarea : cum se face că dv. nu puteți avea ilustrații bune, în timp ce alte publicații („Știință și tehnică", „Cutezătorii" etc.) au ilustrații impecabile ?

S. CHRISTESCU
București

Vă mărturisim că și noi sîntem în așteptarea unor păreri originale și idei noi în problemele internaționale. Mulți dintre cititorii noștri urmăresc rubrica săptămînal, ne semnalează uneori observațiile lor, ca în scrisoarea de față, dar preferă să păstreze pentru ei opiniile personale. Dv., de pildă, v-ați gîndit să abordați una din acele „probleme cunoscute" de care pomeniți ? Cît privește calitatea ilustrațiilor, ea depinde — după cum bine știți — de nivelul tehnologiei tipografice. Cu timpul se va îmbunătăți. Și în acest domeniu avem speranțe comune.

„Lumea" vă răspunde

Valentin Ionescu. Iași. În prezent întreținem relații diplomatice cu R.D. Germană următoarele state : România (din 1949), Albania (1949), Bulgaria (1949), Cehoslovacia (1949), Polonia (1949), Ungaria (1949), U.R.S.S. (1949), Cuba (1961), Iugoslavia (1957), R. P. Chineză (1949), R. P. D. Coreeană (1949), R. P. Mongolă (1950), R.D. Vietnam (1954), R.A.U. (1969), Siria (1969), Irak (1969), Sudan (1969), Cambodgia (1967), R.P.D. Yemen (1969), Guvernul Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud (1969), Algeria (1970), Guineea (1970), Somalia (1970), Congo (B) (1970), Republica Africa Centrală (1970), Ceylon (1970), Insulele Maldive (1970), Chile (1971).

„CEI 3 000 DE UITAȚI"

Gh. Miuț, Făgăraș. Este adevărat că cele 3 000 de persoane care lucrează în cadrul Vaticanului nu plătesc taxe fiscului italian. Dar, pe de altă parte, în raport cu toate persoanele care lucrează în Italia, personalul Vaticanului este cel mai prost retribuit. E de altfel concludent că, pentru a defini acest personal, a fost găsită o formulă plastică : „cei 3 000 de uitați". Salariile lucrătorilor Vaticanului sînt mai mici, în cadrul fiecărei categorii, decît ale acelora din instituțiile particulare sau de stat italiene. Ei sînt dezavantajați și în ceea ce privește pensiile. Pensia integrală nu se obține decît după patruzeci de ani de serviciu și după împlinirea a șaizeci de ani. Cui a lucrat mai puțin de patruzeci de ani i se reduce pensia cu un anumit procent pentru fiecare an nelucrat. Astfel se explică faptul — scrie revista „L'Europeo" — că la Vatican „există persoane care continuă să lucreze chiar și la șaptezeci de ani pentru a putea obține o pensie întreagă". În cadrul Vaticanului nu există nici un fel de organizație sindicală și nu sînt admise nici chiar organizațiile lucrătorilor catolici (A.C.L.I.). În ultimul timp, revendicările lucrătorilor Vaticanului devin tot mai numeroase și mai insistente. Ei cer statului să intervină (așa cum intervine în afara granițelor Italiei pentru drepturile muncitorilor italieni) pe lîngă Sfîntul Scaun în favoarea unor drepturi egale cu ale lucrătorilor din restul țării. Profitînd de dezbaterile din cadrul Parlamentului italian, în legătură cu o revizuire a Concordatului, delegații ale „celor 3 000 de uitați" și-au expus doleanțele în fața personalităților politice italiene, în speranța că, într-un viitor acord dintre Vatican și statul italian, drepturile lor nu vor mai fi uitate.

Liviu Statache, Tecuci. 1. Despre masacrul de la My Lai și despre procesul locotenentului Calley am scris pe larg în nr. 15. 2. Șeful ministatului Nauru este învățătorul Hammer de Roburt, ales în această funcție la 18 mai 1969. 3. Premierul din arhipelagul Fidji, Ratu Sir Kamisese Mara, a fost reales în această funcție la obținerea independenței (octombrie 1970) ; el se află la conducerea guvernului din anul 1966. În Fidji (stat membru al Commonwealthului) există un guvernator general reprezentînd-o pe regina Angliei, considerată a fi șeful statului.

Viorel Neagu, Constanța. Orașul finlandez Lappenranta, unde s-a deschis expoziția „București — capitala României", este principalul centru economic din Carelia. Iată lista primelor șapte orașe finlandeze (folosim datele din 1966) : Helsinki — 505 908 locuitori ; Tampere — 144 158 locuitori ; Turku — 140 385 locuitori ; Lahti — 81 604 locuitori ; Oulu — 79 168 locuitori ; Espoo — 79 012 locuitori ; Pori — 60 176 locuitori. Iată mai jos fotografia catedralei Kaleva din Tampere pe care o solicitați. E o operă arhitectonică extrem de îndrăzneață a arhitectului Reima Pietilä, executată în anul 1966.

POȘTA REDACȚIEI

INFRACȚIUNEA DE POLUARE

Vasile Vlad, Timișoara. Comentariul care a însoțit filmul respectiv al televiziunii române s-a sprijinit pe o serie de date reale : Japonia este prima țară din lume în care apare noțiunea juridică de „infracțiune de poluare" și în care există 14 legi anti-poluare (atmosferică, a apelor, a oceanului, zgomotul etc.). Legile respective stipulează că acela care a pus în pericol viața sau sănătatea altor persoane prin deșeuri industriale nocive, va fi considerat infractor și va fi pasibil de pedeapsă cu munca silnică pînă la trei ani sau de o amendă ce s-ar putea ridica la suma de trei milioane de yeni. Dacă poluarea e comisă prin neglijență sau neștiință, pedeapsa va fi numai de doi ani închisoare sau o amendă de două milioane de yeni. Legile amintite au ca scop nu numai pedepsirea autorilor poluării ci au și un rol preventiv. Astfel, conducătorii întreprinderilor sînt obligați să-și asume 25 la sută din cheltuielile pentru construirea de spații verzi, între 75 și 100 la sută din sumele destinate dragării apelor și porturilor, între 50 și 75 la sută din cele destinate instalațiilor de purificare, deplasării locuințelor dintr-o zonă poluată etc.

F. M. O. I.

Ion Ursu, Bacău. „Federația Mondială a Orașelor Înfrățite — Orașe Unite" (F.M.O.I.) a fost înființată la 27 aprilie 1957, la Aix-les-Bains (Franța). F. M. O. I. este o organizație internațională neguvernamentală, agreată de O. N. U. și U.N.E.S.C.O. cu statut A de consultare și de asociere. Cuprinde astăzi aproximativ 1 500 de orașe din 100 de țări. Își are sediul la Paris. Președintele Federației — profesorul universitar Giorgio La Pira — a fost primar al Florenței. Sărbătoarea „Zilei Mondiale" a Orașelor Înfrățite a fost hotărîtă de Congresul al IV-lea al F.M.O.I. de la Coventry (Anglia, 1962). Prima sărbătorire a avut loc în 1963. Orașele înfrățite din România : Cluj cu Dijon (Franța) ; Constanța cu Boulogne-sur-Mer (Franța), Turku (Finlanda), Sulmona (Italia); Craiova cu Nanterre (Franța) ; Galați cu Coventry (Anglia) ; Iași cu Poitiers (Franța) ; Sinaia cu Aosta (Italia).

Vasile Onea, Sinaia. 1. Într-o fază inițială erupția vulcanului Etna (fotografia de sus), în timpul căreia lava a coborît pînă la 2 000 m fără a atinge însă zonele locuite, nu a fost periculoasă. Ulterior, s-au deschis alte cratere la aproximativ 1 800 m în zone cultivate. Întreaga activitate a vulcanului este urmărită îndeaproape de un grup de vulcanologi, între care și cunoscutul specialist francez Haroun Tazieff. Acesta a declarat că nu este posibil să se prevadă dacă „în doi sau douăzeci de ani va avea loc o erupție periculoasă, cu rezultate catastrofale pentru regiunile locuite. Pentru a fi pregătiți în fața unei astfel de eventualități trebuie făcute studii și experiențe". În cazul în care erupția ar deveni periculoasă pentru localitățile învecinate, Tazieff a propus soluția bombardării șuvoiului de lavă, care, astfel, ar fi deviat sau oprit. 2. Informația potrivit căreia Jacqueline Onassis ar urma să joace într-un film despre cunoscutul matador El Corbobes a fost dezmințită imediat după difuzare de societatea editurilor spaniole „Plaza y Janes", producătoarea filmului.

HORMONUL CREȘTERII UMANE

Viorel Gheorghiu, București. În urma cercetărilor efectuate în ultimele decenii asupra hipofizei, au fost descoperiți zece hormoni cu însemnătate deosebită pentru buna funcționare a organismelor, printre care și hormonul somatotrop sau hormonul creșterii umane. În anumite condiții, acest hormon (care conduce dezvoltarea organismului) poate determina la copii gigantismul (creșterea peste măsură) — boală care la adulți e denumită agromegalie ; în alte condiții, același hormon stopează dezvoltarea corpului uman — boala numită nanism. Dr. Choh Hao Li, biochimist și endocrinolog de la Universitatea din California, a reușit împreună cu un grup de colaboratori să izoleze opt dintre cei zece hormori cunoscuți ai hipofizei, iar în 1966 să identifice structura hormonului somatotrop. După mai mulți ani de încercări, același grup de cercetători a reușit să producă acest hormon pe cale sintetică. Hormonul sintetic a fost folosit în multe cazuri — fie administrat direct persoanelor atinse de nanism, fie mamelor ai căror sugari se dezvoltau insuficient din diferite motive (revista „Times", de unde extragem aceste relatări, menționează cazurile a 22 de lehuze din Mexic care nu aveau suficient lapte, dar ai căror sugari au crescut normal datorită injecțiilor cu hormon somatotrop sintetic).

OPERELE COMPLETE ALE GENERALULUI DE GAULLE

E. S. București. 1. Editurile pariziene intenționează publicarea operelor complete ale generalului Charles de Gaulle. Astfel, editura Plon anunță recent că va scoate de sub tipar în luna iunie un prim volum de „trei studii", care va cuprinde trei articole apărute în 1925, 1934 și 1935, cunoscutul memorandum din 16 ianuarie 1940 în legătură cu constituirea unei „forțe mecanice terestre, aeriene și navale" și alte patru articole apărute în revistele militare, dar care n-au fost publicate încă în volum. La aceeași editură vor reapărea ulterior volumele de specialitate scrise de fostul președinte al Franței înaintea ultimului război mondial și, firește, „Memoriile" („de război" și „de speranță"). 2. Warren W. Furth, numit recent subdirector general al Organizației Mondiale a Sănătății și care a preluat funcția la 26 aprilie, este american, născut la Viena (în 1928). După studii în Austria, Belgia și Franța, Furth a obținut doctoratul în drept la Harvard, iar din 1959 a lucrat în cadrul Biroului Internațional al Muncii.

EXPLORAREA PLANETEI MERCUR

Gheorghe Popescu, Tușnad. Există într-adevăr un proiect privind construirea unei nave cosmice destinată zborului către și în jurul planetei Mercur, cea mai mică și cea mai apropiată de Soare din Sistemul nostru solar. Recent, N.A.S.A. a încheiat un contract cu firma „Boeing" pentru construirea unei capsule cu o asemenea destinație : o navă de tipul „Mariner", de 405 kg, care ar urma să transporte aproximativ 50 kg de aparate științifice. Dacă totul va decurge conform planului, sonda spațială va fi lansată în noiembrie 1973. În februarie 1974 ar urma să se afle în apropierea planetei Venus și, folosind gravitația venusiană, să dobîndească accelerația necesară drumului spre Mercur. Survolarea planetei Mercur la mai puțin de o mie de kilometri va permite obținerea unor fotografii de foarte bună calitate, după care sonda spațială se va înscrie pe o orbită solară.

LUMEA săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România
REDACTOR-ȘEF LIVIU RODESCU
Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1 Telefon 17 60 10. Internațional 18 52 63 și 18 53 55 Telex 197
Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

C. P. C. S.

METAL DE CALITATE SUPERIOARĂ PENTRU INDUSTRIA ROMÂNEASCĂ ŞI PENTRU EXPORT!

Cu utilaj ultramodern şi tehnologie de ultima oră, furnalele, oţelăriile, laminoarele şi uzinele

CENTRALEI SIDERURGICE GALAŢI

realizează fontă, oţeluri, tablă groasă şi subţire, sleburi şi oxigen

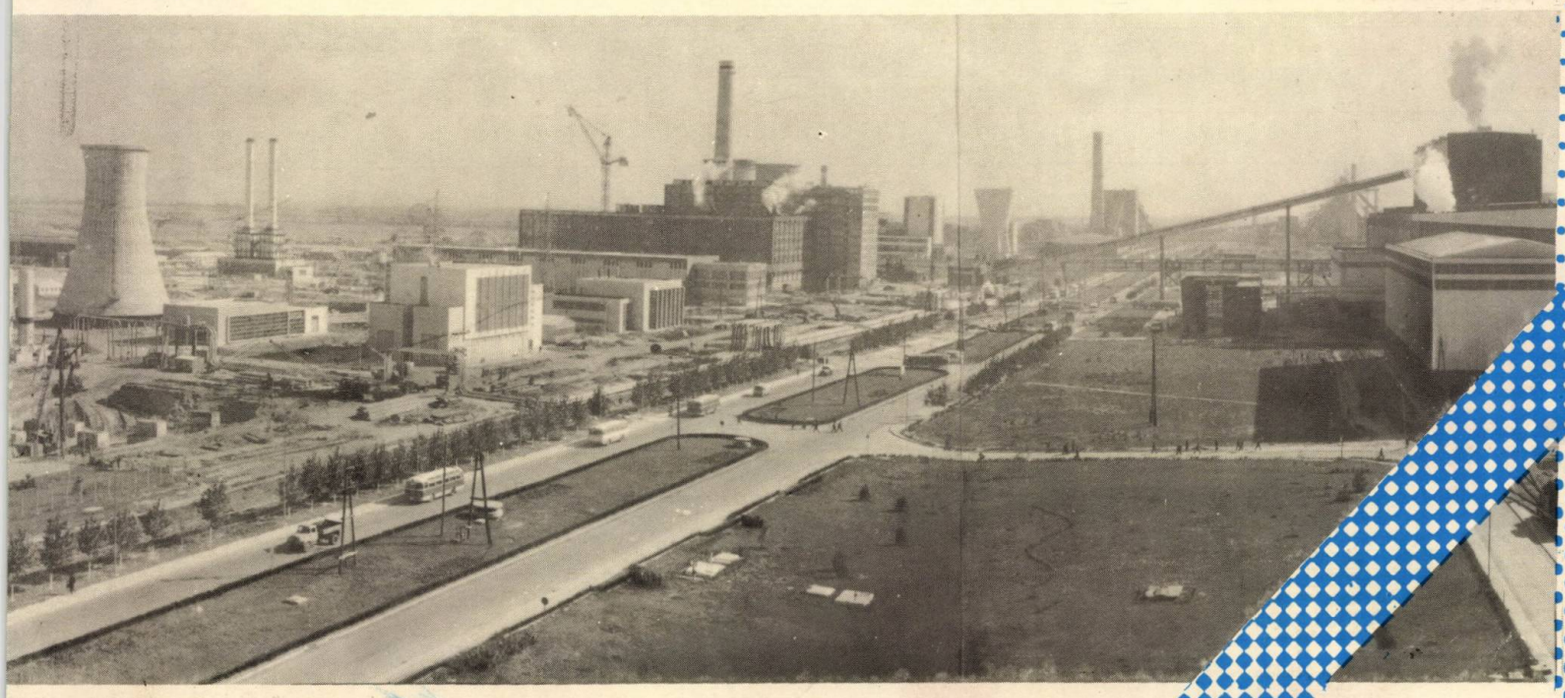

Fabrica de rulmenți
BÎRLAD

produce și livrează:

Rulmenți de construcție specială
Rulmenți radiali și axiali cu bile
Rulmenți oscilanți cu role butoi
Rulmenți radiali cu role cilindrice

Lei 2

CABINETUL DE LECTURĂ SIBIU

LUMEA

Nr. 22 27 mai 1971

ÎNSEMNĂRI DIN REPUBLICA POPULARĂ CHINEZĂ

Implicaţiile dialogului franco-britanic

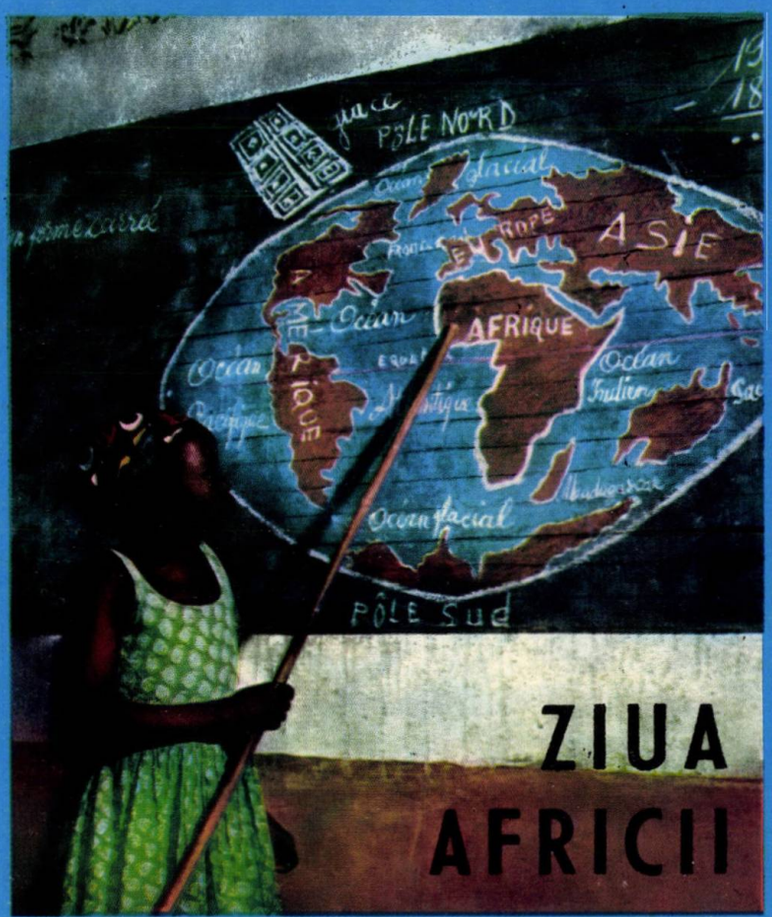

ZIUA AFRICII

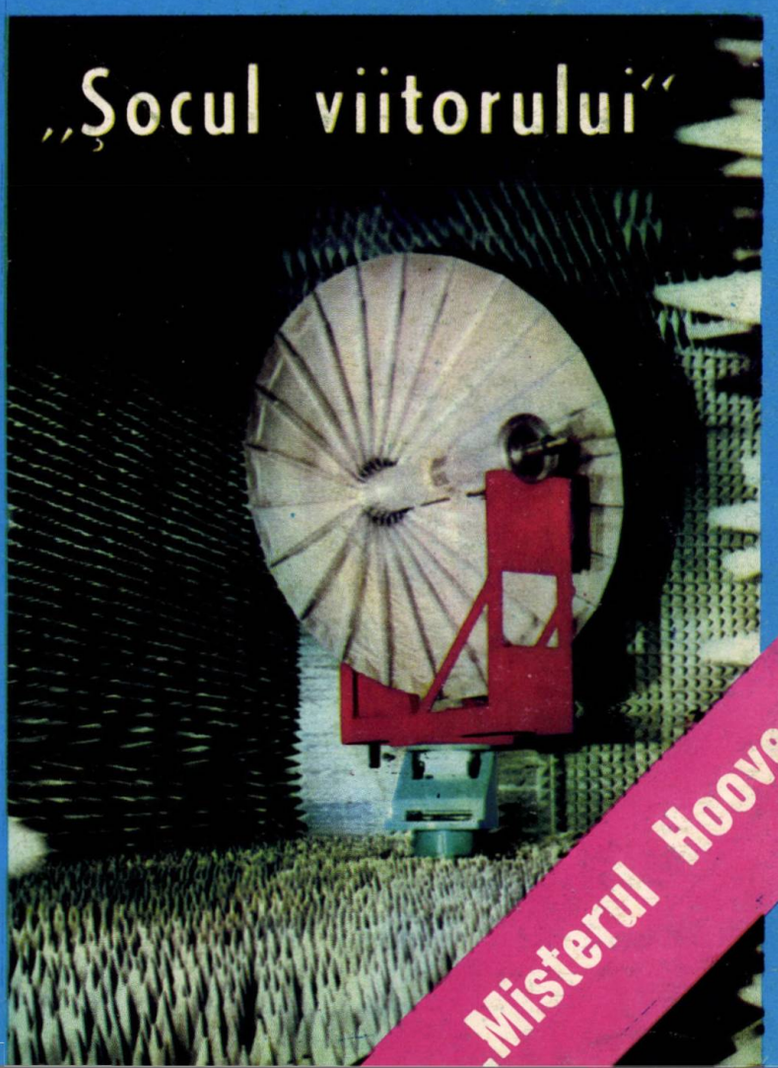

Președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, a primit pe Clodomiro Almeyda, ministrul relațiilor externe al Republicii Chile

Ne vizitează țara o delegație militară a R. P. Polone, condusă de general-broni Wojciech Jaruzelski, membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.M.U.P., ministrul apărării naționale. La sosire, delegația a fost întîmpinată de general de armată Ion Ioniță, membru supleant al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., ministrul forțelor armate.

Membrii delegației Grupului parlamentar de prietenie Austria—România, condusă de dr. Bruno Pittermann, care au fost oaspeții țării noastre, au făcut o vizită la Palatul Marii Adunări Naționale, unde s-au întîlnit cu Ștefan Voitec, președintele M.A.N.

LUMEA

Nr. 22 (396) 27 mai 1971

CABINETUL DE ARTĂ SIBIU

Doi oaspeți la rubrica noastră de interviuri. Clodomiro Almeyda, șeful diplomației chiliene, ne vorbește despre profundele mutații pe care le determină în structurile politice, economice și sociale ale țării sale programul „Unității Populare", despre opțiunile externe ale cabinetului Allende, despre fructuoasele convorbiri avute recent la București cu oficialitățile române (pag. 8). **Actualele obiective economice ale guvernului de la Helsinki și stadiul relațiilor comerciale româno-finlandeze sînt temele interviului acordat revistei noastre de Olavi Mattila, ministrul finlandez al comerțului exterior** (pag. 9).

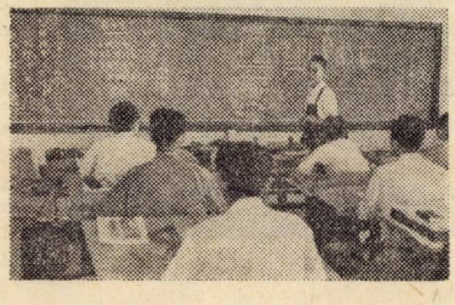

Milenarul Pekin a cunoscut în anii de după eliberare o amplă dezvoltare pe multiple planuri în ritmuri caracteristice socialismului, capitala Republicii Populare Chineze devenind centrul unei intense pulsații industriale. În numeroasele ei uzine și fabrici se fac eforturi rodnice pentru aplicarea tehnologiilor avansate, pentru accelerarea progresului tehnic. Institutele de învățămînt ale Pekinului reprezintă un bogat rezervor de cadre calificate ; numai Universitatea Cinhua cuprinde 11 facultăți, în care se studiază peste 50 de discipline (pag. 14).

Recenta întîlnire Pompidou-Heath a examinat complicatele probleme ale aderării Angliei la Piața comună într-o conjunctură marcată de două particularități: graba premierului britanic de a ajunge la o soluționare pozitivă încă în actualul sezon politic și o disponibilitate sporită pentru negocieri din partea franceză în urma „decepției" provocate de măsurile „anticomunitare" întreprinse la Bonn în legătură cu actuala criză monetară occidentală. „Convergența" de opinii evocată în comunicatul comun nu pare să marcheze totuși sfîrșitul dificultăților pe care le implică intrarea Marii Britanii în clubul „celor șase" (pag. 16).

Cum va fi lumea de mîine ? Întrebarea s-a pus în toate epocile, dar niciodată cu acuitatea cu care e formulată astăzi, în actuala etapă a dezvoltării istorice și a progresului cunoștințelor. Mii de specialiști din numeroase țări se străduiesc să mărească vizibilitatea drumului care se așterne în fața noastră, să scruteze viitorul pe baze științifice. Se dezvoltă o întreagă literatură pe temele „prospectologiei". O carte de cel mai mare răsunet în acest domeniu este „Șocul viitorului", de Alvin Toffler, pe care o prezentăm începînd din acest număr (pag. 21).

ARTICOLE ȘI CORESPONDENȚE

Praga. Congresul Partidului Comunist din Cehoslovacia. Constantin Prisăcaru. **2**

Viena. Tratativele S.A.L.T. 3

Cairo. Noile precizări ale președintelui Sadat. Dumitru Constantin. **4**

Moscova. Dialogul sovieto-canadian. Laurențiu Duță. **5**

Luxemburg. Sesiunea F.M.A.N.U. Prof. dr. doc. Traian Ionașcu, Valeriu Florian. **10**

Necesitatea unor măsuri concrete pe calea dezarmării. Sergiu Verona. **11**

Solidaritate activă cu popoarele Africii. Petre Mateescu. **13**

Pekin. Înnoiri socialiste într-un oraș milenar. Elvira Buzumurga. **14**

Relațiile franco-britanice într-un „ciclu nou" ? Florica Șelmaru. **16**

Orientări scandinave. Ilkka Hakalehto. **19**

DIN SURSE. **7**

INTERVIURI

Clodomiro Almeyda, ministrul relațiilor externe al Republicii Chile. 8

Olavi J. Mattila, ministrul comerțului exterior al Finlandei. 9

MERIDIANE '71

Simboluri tunisiene. Ioan Timofte. **18**

ECONORAMA. **20**

LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE

„Șocul viitorului". Anca Voican. **21**

SERIAL

Sfîrșitul erei Hoover ? (II). Felicia Antip. **24**

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

Le Monde, The Observer, The International Herald Tribune, Le Monde Diplomatique. 27—30

PROFIL

Andreas Zeier Cappelen, ministrul afacerilor externe al Norvegiei. 30

POȘTA REDACȚIEI. **31—32**

CONGRESUL PARTIDULUI COMUNIST DIN CEHOSLOVACIA

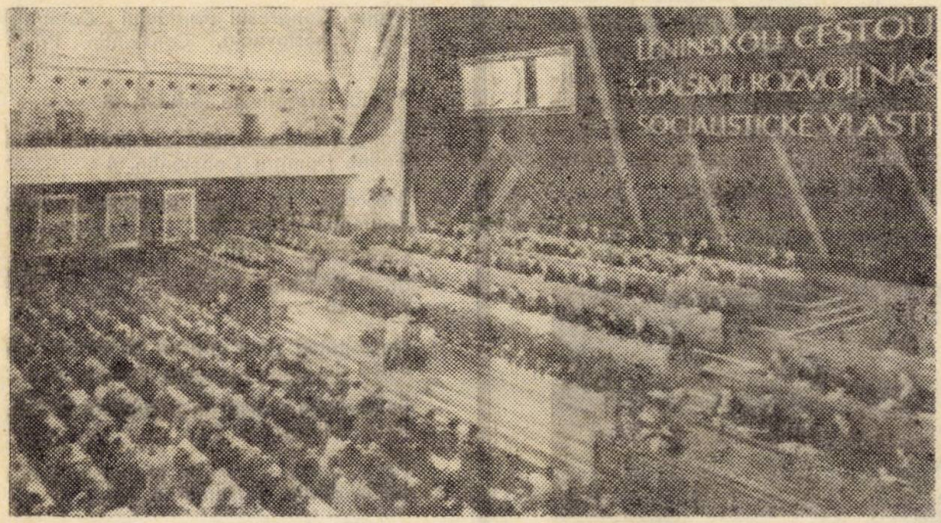

PRAGA
În sala Congresului

Corespondență pentru „Lumea"

Eveniment de seamă în viața Partidului comunist și a poporului cehoslovac, în dezvoltarea construcției socialiste a țării, al XIV-lea Congres al Partidului Comunist din Cehoslovacia și-a început lucrările marți dimineața, în marea sală a Palatului Congreselor. La lucrări iau parte aproape 1 200 de delegați aleși la conferințele regionale și ale orașelor Praga și Bratislava. Participă ca invitați delegații ale partidelor comuniste și muncitorești, ale unor partide socialiste de stînga și democratice, ale unor mișcări de eliberare națională. Alături de conducătorii altor delegații invitate, în Prezidiul Congresului au luat loc conducătorul delegației Partidului Comunist Român, tovarășul Dumitru Popescu, membru al Comitetului Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., și ceilalți membri ai delegației.

Lucrările Congresului au fost deschise de Ludvik Svoboda, membru al Prezidiului C.C. al P.C. din Cehoslovacia, președintele Republicii Socialiste Cehoslovace. Vasil Bilak, membru al Prezidiului, secretar al C.C. al P.C. din Cehoslovacia, a salutat prezența la Congres a delegațiilor străine. Delegații au ales apoi organele de lucru ale Congresului și au adoptat ordinea de zi care cuprinde :

— Raportul privind activitatea partidului și dezvoltarea societății în perioada de după Congresul al XIII-lea, prezentat de Gustav Husak, prim-secretar al C.C. al P.C. din Cehoslovacia ;

— Raportul Comisiei Centrale de Revizie și Control, prezentat de Milos Jakes, președintele Comisiei ;

— Raportul cu privire la principalele direcții ale politicii economice a partidului în perioada 1971—1975, prezentat de Lubomir Strougal, președintele guvernului federal al R. S. Cehoslovace ;

— Alegerea organelor conducătoare ale partidului.

Luînd cuvîntul la primul punct al ordinei de zi, Gustav Husak, prim-secretar al C.C. al P.C. din Cehoslovacia, a subliniat în introducerea raportului faptul că Congresul al XIV-lea „încununează calea revoluționară semicentenară a Partidului Comunist din Cehoslovacia". Sintetizînd istoria partidului și lupta sa, raportorul a arătat că Partidul Comunist din Cehoslovacia s-a format în statul multinațional cehoslovac ca partid internaționalist unic al clasei muncitoare și ca parte a mișcării comuniste internaționale. Internaționalismul său a corespuns unui patriotism real. Toate victoriile sale istorice sînt legate de fidelitatea față de marxism-leninism, de aplicarea sa creatoare în condițiile cehoslovace. Sub conducerea partidului comunist, clasa muncitoare a demonstrat în mod convingător, într-o perioadă istorică scurtă, că socialismul este o orînduire socială incomparabil mai dreaptă, mai democratică și mai progresistă, care asigură omului muncii o viață mai fericită și mai bogată.

Gustav Husak a expus apoi punctul de vedere și aprecierile Comitetului Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia asupra evenimentelor care au avut loc în ultimii ani în Cehoslovacia.

Analizînd în continuare problemele economiei cehoslovace, Gustav Husak a arătat că majoritatea sarcinilor principale ale celui de-al 4-lea plan cincinal au fost realizate, fapt datorită căruia Cehoslovacia se situează printre țările fruntașe pe plan mondial în ce privește producția industrială pe locuitor. Pentru perioada următoare de cinci ani, P.C. din Cehoslovacia este astfel în măsură să elaboreze strategia dezvoltării economice pe termen lung și să formuleze sarcini complexe. Problema constă în a asigura creșterea producției, în special pe seama creșterii productivității muncii. Conținutul principal al politicii economice a Cehoslovaciei trebuie să fie — se arată în raport — sporirea consecventă și multilaterală a eficienței dezvoltării economiei naționale, pe baza folosirii plenare a factorilor intensivi de dezvoltare.

Raportul enumeră apoi principalele sarcini trasate prin Directivele celui de-al 5-lea plan cincinal, printre care întărirea continuă a bazei tehnico-materiale a socialismului și întărirea relațiilor de producție socialiste, creșterea rolului clasei muncitoare în societate, dezvoltarea caracterului de mare producție-marfă a producției cooperatiste agricole.

Raportul enunță în continuare un program al creșterii nivelului de trai în următorii cinci ani, program care prevede, între altele, sporirea cu aproximativ 5 la sută a veniturilor reale ale populației, creșterea salariului mediu, menținerea stabilității prețurilor, îmbunătățirea sistemului pensiilor, preocuparea pentru nivelul deservirii publice, pentru asistența medicală.

În continuare, raportul subliniază că, în programul dezvoltării social-economice a Cehoslovaciei, un loc tot mai important îl va ocupa participarea la diviziunea internațională socialistă a muncii. „Relațiile cu țările socialiste nu împiedică dezvoltarea relațiilor comerciale și tehnico-științifice utile și avantajoase cu țările capitaliste", a spus vorbitorul.

Referindu-se la necesitatea întăririi continue a rolului conducător al partidului, vorbitorul a spus : „Pentru ca partidul să poată în deceniul viitor să conducă eficient, susținut, dezvoltarea continuă a societății, va trebui să acorde mai multă atenție în activitatea sa cunoașterii, analizării mai profunde, cu ajutorul științei marxist-leniniste, a proceselor sociale, să se generalizeze experiența maselor și pe baza aceasta să se ridice la un nivel mai înalt concepția despre activitatea de conducere. Pentru noi — a subliniat Gustav Husak — o problemă de importanță principială este antrenarea la înfăptuirea politicii partidului a păturilor celor mai largi ale oamenilor muncii, întărirea și adîncirea permanentă a unității dintre partid și popor".

În ultima parte a raportului, Gustav Husak s-a referit la sarcinile partidului în domeniul politicii externe. După ce a menționat amploarea relațiilor cehoslovaco-sovietice, vorbitorul a spus : „Relațiile noastre de colaborare cu R. P. Polonă, R. D. Germană, R. P. Ungară, R. P. Bulgaria, Republica Socialistă România și R. P. Mongolă, bazate pe identitatea intereselor și scopurilor socialiste, se dezvoltă, de asemenea, cu succes. Convorbirile recente dintre reprezentanții P.C. din Cehoslovacia și Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia de-

monstrează că există reale premise pentru îmbunătățirea relațiilor reciproce între R. S. Cehoslovacă și R. S. F. Iugoslavia".

În problemele europene, raportul afirmă : „Noi sîntem interesați în dezvoltarea pașnică a Europei, în crearea sistemului efectiv al securității colective. Noi considerăm că, datorită îndelungatei și constructivei inițiative a țărilor socialiste, au fost create condiții favorabile pentru pregătirea multilaterală a conferinței general-europene în problemele securității și colaborării și pentru convocarea acesteia fără condiții prealabile". Apreciind însemnătatea tratatelor dintre U.R.S.S. și R.F.G. și dintre R. P. Polonă și R.F.G., raportul exprimă regretul că Bundestagul nu a ratificat încă aceste documente. Una dintre problemele rămase încă deschise o constituie problema relațiilor dintre Cehoslovacia și R.F.G., apreciindu-se că principala piedică o constituie actuala poziție a R.F.G. în privința acordului de la München.

„La Congresul nostru — se afirmă în partea de încheiere a raportului prezentat de Gustav Husak — vrem să subliniem din nou intenția fermă de a dezvolta, în spiritul politicii leniniste a coexistenței pașnice, relațiile politice, economice și culturale cu toate țările capitaliste, cu condiția ca guvernele lor să respecte voința poporului nostru muncitor de a trăi și de a munci în societatea socialistă".

Marți după amiază a fost prezentat raportul la punctul doi, iar miercuri dimineața raportul la punctul trei al ordinei de zi.

Pe marginea rapoartelor prezentate au luat cuvîntul mai mulți delegați.

Congresul a fost, deasemenea, salutat de conducătorii unor delegații ale partidelor frățești.

În numele Partidului Comunist Român, a luat cuvîntul tovarășul Dumitru Popescu, membru al Comitetului Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., conducătorul delegației române.

Lucrările Congresului continuă.

Constantin PRISĂCARU

Praga, 26 mai

VIENA

TRATATIVELE S.A.L.T.

Laconismul obișnuitelor comunicate ale tratativelor S.A.L.T. desfășurate din noiembrie 1969, în mod succesiv, la Helsinki și Viena, a fost întrerupt de o știre recentă privind înțelegerea intervenită între guvernele U.R.S.S. și S.U.A., înțelegere de natură să marcheze o evoluție importantă în cadrul acestor convorbiri. Într-un fel, este, poate, singurul indiciu concret din acești ani în care tratativele s-au desfășurat în cel mai desăvîrșit secret. Pînă în prezent au avut loc mai multe runde de tratative S.A.L.T. : Helsinki (17 noiembrie — 22 decembrie 1969) o așa-numită fază preliminară ; Viena (16 aprilie — 14 august 1970) prima fază a negocierilor propriu-zise ; Helsinki (2 noiembrie — 18 decembrie) a doua fază de negocieri ; Viena (15 martie — 28 mai 1971) fază pregătitoare a actualului acord.

Înțelegerea — despre care surse de presă afirmă că s-a realizat printr-un contact la cel mai înalt nivel între guvernele interesate — a fost anunțată simultan în cele două capitale. Agenția TASS anunța astfel că „Guvernele Uniunii Sovietice și Statelor Unite, analizînd desfășurarea convorbirilor sovieto-americane cu privire la limitarea armelor strategice, au convenit să-și concentreze eforturile în anul în curs în vederea pregătirii unui acord pentru limitarea desfășurării sistemelor de apărare antirachetă. De asemenea, s-a convenit ca la încheierea acordului privind sistemul de apărare antirachete, să fie stabilite și unele măsuri în domeniul limitării înarmărilor strategice ofensive. Cele două părți pornesc de la înțelegerea că toate acestea vor crea condiții mai favorabile convorbirilor ce vor urma privind limitarea înarmărilor strategice în ansamblu. Aceste tratative vor fi continuate în mod activ. Acest acord este un pas important pentru ieșirea din impasul tratativelor cu privire la armele nucleare. Vor fi necesare totuși tratative intense pentru traducerea acestei înțelegeri în-

→

TRATATIVELE S.A.L.T. - Gerard Smith și Vladimir Semionov, șefii celor două delegații

PARAVAN NOU PENTRU NĂRAVURI VECHI

În Congresul american au loc în aceste zile dezbateri aprinse în legătură cu finanțarea posturilor de radio „Europa Liberă" și „Libertatea", amplasate pe teritoriul R.F. a Germaniei subvenționate de Agenția Centrală de Investigații (C.I.A.) și destinate propagandei ostile țărilor socialiste. Vestigii ale practicilor anacronice ale „războiului rece", activitățile acestor posturi de radio sînt reprobate de cercuri tot mai largi ale opiniei publice internaționale, inclusiv din S.U.A., fiind pe bună dreptate considerate în contradicție flagrantă cu eforturile de înțelegere internațională.

Încercînd un răspuns la numeroasele critici formulate de diverși senatori și de presa americană la adresa activității acestor posturi de radio precum și a rolului jucat de C.I.A. în finanțarea lor, Administrația americană a luat inițiativa creării unui așa-numit „Consiliu american pentru comunicații particulare", organizație semioficială, în sarcina căreia să intre toate emisiunile controlate de S.U.A. în străinătate. Pentru înființarea acestui Consiliu care ar urma să fie finanțat din fonduri publice, s-a introdus simultan în Senat și în Camera Reprezentanților un proiect de lege prin care se solicită alocarea sumei de 30 milioane dolari anual destinate acestor activități.

Dezbaterile din Senat au prilejuit recent, potrivit agenției U.P.I., „un schimb dur de cuvinte" între William Fulbright, președintele Comisiei senatoriale pentru relații externe, și Martin Hillenbrand, asistent al secretarului de stat pentru problemele europene. Acesta din urmă a afirmat că cele două posturi de radio își vor continua emisiunile sub îndrumarea noului organism, fără a reprezenta însă punctul de vedere al Administrației.

„Nu cred că este corect să numiți particular acest consiliu, cînd toată lumea știe că nu este particular. Aceasta înseamnă să continuăm înșelătoria", a replicat Fulbright. „Nu cred că este vorba de un nou sistem, deosebit de cel de pînă acum, ci mai degrabă de un nou paravan care să permită continuarea activității acestor posturi de radio". Fulbright a relevat că „Europa Liberă" și „Radio Libertatea" au contribuit la „menținerea animozităților războiului rece" și poartă „o mare parte de răspundere pentru faptul că nu s-a realizat un progres mai mare în diferite domenii de negocieri ca problema Berlinului (Occidental), armele strategice, reducerea reciprocă a trupelor etc.". Continuarea finanțării acestor posturi „urmărește, a declarat el, perpetuarea războiului rece, în contrast cu afirmația președintelui Nixon că speră într-o eră a negocierilor".

I. PĂTRAȘCU

tr-un acord concret. Președintele Nixon a făcut o declarație radiodifuzată cu un conținut similar.

Știrea a provocat numeroase comentarii din partea presei și experților. Este în general considerată ca o deschidere favorabilă, de natură să acționeze în direcția importantului obiectiv urmărit de întreaga omenire — dezarmarea generală și mai ales cea nucleară, lichidarea armelor și vectorilor acestor arme de exterminare în masă.

Opinia publică internațională urmărește cu atenție tratativele S.A.L.T., sperînd că acestea vor putea duce la progrese pe planul stăvilirii cursei înarmărilor racheto-nucleare, cursă care evoluează în continuare într-o adevărată progresie geometrică. Astfel, secretarul general al O.N.U., U Thant, și-a exprimat satisfacția în legătură cu acest acord. Un comentariu al agenției „United Press" consideră că de acest acord „va beneficia întreaga omenire". Agenția citează declarațiile unor oficialități ale Casei Albe, din care rezultă că progresul convorbirilor S.A.L.T. ar putea afecta „alte domenii de negociere între S.U.A. și Uniunea Sovietică, cum ar fi reduceri reciproce și echitabile de forțe". O serie de senatori americani, printre care senatorii Mansfield, Fulbright, Humphrey, au salutat ideea în sine a unei limitări a armamentelor strategice.

După cum se observă, obiectul acestui acord este deocamdată limitat. E vorba de sfera rachetelor antibalistice sau a așa-ziselor arme strategice defensive, arme a căror construcție impune uriașe fonduri. Acordul nu afectează stocurile și construcția de arme numite „strategice ofensive", domeniu care cuprinde atît rachetele balistice intercontinentale (al căror stoc este apreciat la circa 2 500), cît și construcția noilor tipuri de rachete cu focoase multiple.

În anumite cercuri — mai ales cele militare — înțelegerea a fost primită cu o evidentă insatisfacție. Astfel, un comentator al agenției „Associated Presse", referindu-se la surse ale Pentagonului, nota că litera și spiritul acordului nu va încetini construcția de rachete : „Oficialități ale Departamentului apărării subliniază că nu se va produce o încetinire a construcției sistemului de rachete antibalistice «Safeguard», sau a desfășurării în curs a rachetelor ofensive cu focoase multiple decît în cazul cînd se vor realiza progrese serioase în tratativele cu privire la un acord de control al armamentelor".

Înțelegerea sovieto-americană reprezintă, firește, un prim pas. Ziarul „Guardian" scrie : „Nu este încă un acord, nici măcar o înțelegere de a semna un acord, ci doar o înțelegere de a încerca semnarea unui acord. După toate suspiciunile războiului rece și ale diplomației nucleare, chiar și aceasta reprezintă un avantaj palpabil. A elabora un calendar și o ordine de zi înseamnă a da dovadă de intenții sincere, ceea ce reprezintă primul pas indispensabil". Este indiscutabil, opinia publică internațională așteaptă rezultate precise de pe urma acestor tratative, rezultate care să se înscrie în perspectiva generală a dezarmării nucleare, singurul criteriu eficient și constructiv.

S. V.

CAIRO

NOILE PRECIZĂRI ALE PREȘEDINTELUI SADAT

Știrile provenite din capitala egipteană în ultima săptămînă se referă cu deosebire la cuvîntarea rostită la 20 mai de președintele Anwar Sadat, în cadrul sesiunii speciale a Adunării Naționale.

Discursul lui Anwar Sadat a reprezentat un prim și important prilej de a preciza viitoarele acțiuni politice egiptene, avîndu-se în vedere ultimele evenimente intervenite în viața politică a țării.

„Nu vrem să întîrziem prea mult asupra evenimentelor de săptămîna trecută" (e vorba de intervalul 10—16 mai), spunea președintele Sadat. Timp de cîteva ore am fost puși în primejdia de a devia de la calea trasată de Nasser, dar întregul popor a opus o rezistență acestei devieri și a rectificat-o". După cum a arătat el în fața organului parlamentar, „cercetările au dezvăluit că grupul dizident hotărîse ca o viitoare întrunire a Adunării Naționale să fie o farsă similară ședinței Comitetului Central al Uniunii Socialiste Arabe care avusese loc la 25 aprilie".

Președintele egiptean a făcut apoi o trecere în revistă a căilor pe care s-a angajat R.A.U. după conflictul din iunie 1967, subliniind că, deși au fost înregistrate unele succese în privința reconstruirii forțelor armate și a națiunii arabe, „au existat mai multe greșeli în sistemul politic, menționate de Nasser, dar mersul înainte a continuat". Abordînd unele aspecte ale evoluției de după 1967 a conflictului arabo-israelian, fapt apreciat drept semnificativ de comentatorii politici care au avut în vedere conjunctura în care aceste aspecte au fost analizate, Anwar Sadat s-a referit printre altele la inițiativa sa privind redeschiderea Canalului de Suez „cu condiția ca Israelul să efectueze o retragere parțială în cadrul retragerii prevăzute de rezoluția Consiliului de Securitate". Evocînd în acest context recenta vizită a lui Rogers la Cairo, șeful statului egiptean arăta că atunci cînd secretarul de stat american a sosit în capitala R.A.U., „primul lucru pe care l-a spus a fost : «Nu vreau să mai cer nimic R.A.U. căci ea a făcut totul»". „Noi sîntem gata să deschidem canalul — a declarat în continuare Sadat — dar potrivit condițiilor noastre care sînt într-adevăr o punere la încercare a intențiilor ; dacă există într-adevăr dorința de pace, condițiile noastre sînt acceptabile. Dar, dacă intenția este de a tergiversa și a ocoli problema, atunci este mai bine să umplem Canalul cu nisip".

Menționînd că a dat instrucțiuni referitoare la răspunsul ce urma să fie comunicat S.U.A. după vizita lui Sisco la Cairo, Anwar Sadat a subliniat „cei trei nu", care trebie să constituie esența acestui răspuns : „Nu există soluționare parțială a crizei din Orientul Apropiat prin redeschiderea Canalului ; nu poate fi pus în discuție dreptul egiptenilor de a trece Canalul ; nu va fi acceptată o prelungire la infinit a încetării focului înainte de evacuarea totală de către Israel a teritoriilor arabe ocupate". Aceste delimitări, ca și altele, au fost considerate de presa internațională ca demonstrînd o redefinire a poziției egiptene cît și o exprimare mai categorică a punctului de vedere al R.A.U. în actuala conjunctură internă din țară.

Partea din discursul lui Sadat în care s-a referit la evenimentele intervenite nu demult în viața politică a țării, a fost apreciată în general de presă de „o importanță capitală". Pornind de la premisa că „trebuie luat în considerare tot ce s-a întîmplat în trecut, înainte sau după 1967 și la 14 mai 1971, președintele Sadat arăta : „Noi dorim o societate a libertății, demnității, fraternității și securității pentru toți cetățenii. Pentru a construi această societate tre-

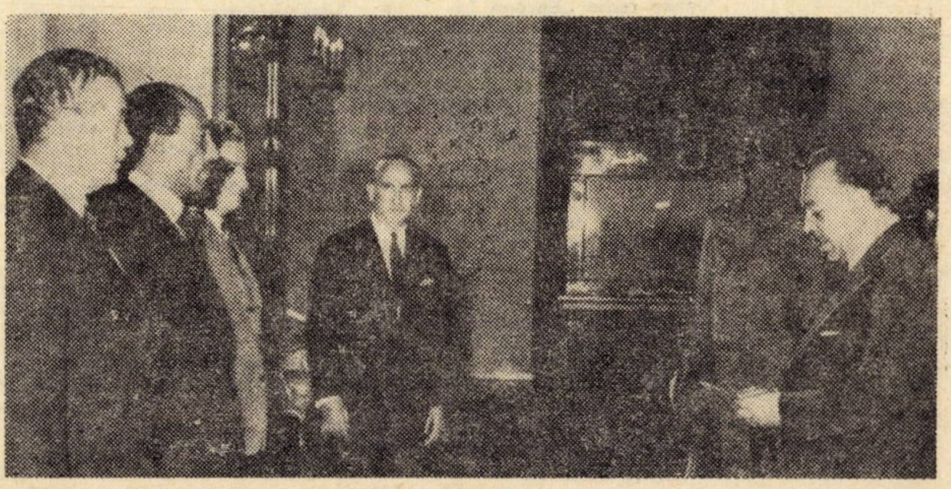

CAIRO

Președintele Sadat la ceremonia depunerii jurămîntului de către membrii noului cabinet

buie să existe o Constituție permanentă — spunea șeful statului egiptean, care a anunțat cu acest prilej că desemnează Adunarea Națională să redacteze o asemenea constituție. Totodată, „ca cetățean al R.A.U." el a prezentat cîteva sugestii, precizînd printre altele : „Deținătorii pozițiilor politice, inclusiv președintele, trebuie să fie reînnoiți în mod regulat. Eu nu îmi voi reînnoi mandatul și doresc ca voi să susțineți aceasta".

Referindu-se la greșelile comise, Sadat arăta că au existat nereguli grave în alegerea membrilor Uniunii Socialiste Arabe, care „trebuie rectificate, acestea fiind constatate încă de Nasser".

Între timp, pe plan intern au fost luate unele măsuri. Astfel Anwar Sadat a promulgat un decret privind reorganizarea totală, de la bază la vîrf, a Uniunii Socialiste Arabe ; o comisie legislativă a fost desemnată să revadă înscrierile membrilor U.S.A., în timp ce Consiliul Poporului (Adunarea Națională) va înlocui Comitetul Central al U.S.A. pînă la realegerea noului Comitet Central. În sfîrșit, un comitet constituțional, format din 50 de membri, va fi instituit pentru a elabora pînă la 23 iulie 1971 o Constituție permanentă a țării.

Dumitru CONSTANTIN

MOSCOVA

DIALOGUL SOVIETO-CANADIAN

Corespondență pentru „Lumea"

Deși la ora cînd revista intră sub tipar vizita în Uniunea Sovietică a primului ministru canadian, Pierre Elliott Trudeau, nu s-a încheiat încă (punctul terminus al călătoriei va fi vizitarea Leningradului la 28 mai), semnificațiile ei sînt de pe acum solid conturate. Este prima vizită în U.R.S.S. a unui șef al guvernului canadian de la stabilirea de relații diplomatice între cele două țări. În același timp, după cum se apreciază de către ambele părți, relațiile sovieto-canadiene au atins un stadiu ce oferă posibilitatea reală a ridicării lor la un nivel nou, mai înalt.

La una din întrevederile avute cu premierul sovietic, Alexei Kosîghin, premierul Trudeau remarca : „Numai în ultimii ani ne-am dat seama că, din punct de vedere geografic, țările noastre sînt vecine", deoarece „de-a lungul istoriei imensele pustiuri arctice au constituit o piedică de netrecut pentru orice fel de transporturi terestre".

În acest sens s-a aflat înscrisă pe agenda convorbirilor oficiale și punctul privind valorificarea economică a vastelor teritorii de care dispun atît Canada cît și U.R.S.S., mai ales a zonelor arctice, bogate în resurse naturale, dezvoltarea mijloacelor de transporturi și comunicații, ocrotirea mediului natural în Arctica. La una din conferințele de presă, premierul Trudeau făcea precizarea că cele două țări pot face un larg schimb de experiență în ce privește transportul gazelor naturale și țițeiului în zonele de tundră, greu accesibile, exprimîndu-și totodată interesul de a cunoaște marile orașe nordice sovietice Norilsk și Murmansk, cu acces direct la Oceanul Înghețat de Nord. Desigur că dezvoltarea transporturilor în aceste zone implică un larg schimb de opinii și experiență între oamenii de știință din cele două țări. După cum s-a anunțat la Moscova, în luna iulie, ministrul canadian pentru problemele indienilor și ale nordului îndepărtat urmează să facă o vizită în Uniunea Sovietică, iar miniștrii transporturilor din cele două țări se vor întîlni fie în U.R.S.S. fie în Canada.

Tratativele purtate în aceste zile la Moscova au abordat de asemenea o largă gamă de probleme privind lărgirea schimburilor economice și comerciale sovieto-canadiene.

Printre problemele privind situația internațională pe care premierul canadian le-a discutat atît în cadrul convorbirilor cu primul ministru sovietic Alexei Kosîghin, cît și în timpul întrevederilor cu Leonid Brejnev, secretar general al C.C. al P.C.U.S. și cu Nikolai Podgornîi, președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., situația din Europa a ocupat unul din locurile centrale. După cum aprecia Alexei Kosîghin la una din întrevederi, atmosfera de pe continentul european este „mai dătătoare de speranțe și mai favorabilă unor schimbări în bine". El își exprima înțelegerea față de „interesul manifestat în Canada în legătură cu problema Conferinței general-europene" și dorința „de a conta pe colaborarea Canadei în activizarea pregătirii și asigurării succesului acestei Conferințe".

Vorbind în fața ziariștilor la Moscova, primul ministrul al Canadei a insistat asupra dorinței guvernului său de a-și diversifica relațiile cu alte țări, de a promova o politică externă independentă. „Este esențial ca țara mea, Canada, să aibă un punct de vedere propriu asupra evenimentelor europene și mondiale", a spus el. Trudeau a anunțat, totodată, că președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., A. N. Kosîghin, a acceptat invitația de a face o vizită la Ottawa, la o dată ce urmează a fi stabilită.

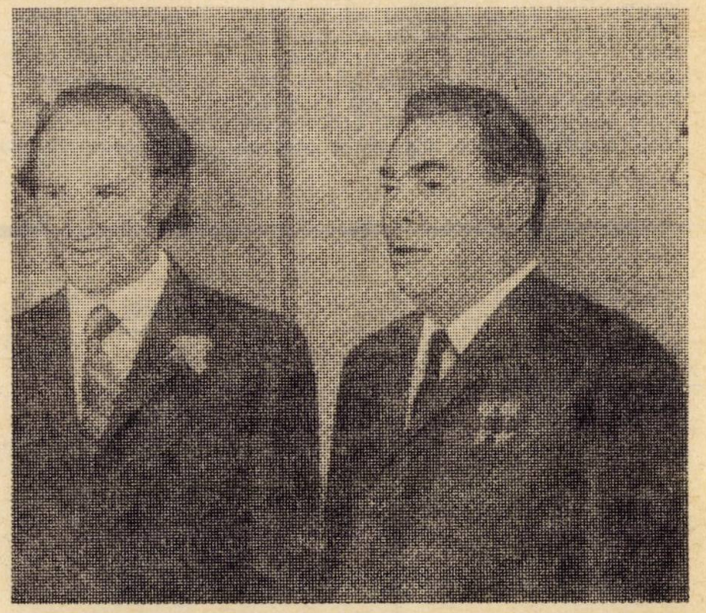

Leonid Brejnev și Pierre Elliott Trudeau

„Etapa Moscova" a vizitei s-a soldat, printre altele, cu semnarea „protocolului privind consultările sovieto-canadiene". Documentul, care a stîrnit un viu interes în rîndurile presei, este alcătuit din cinci puncte. În preambul este subliniată năzuința reciprocă spre „îmbunătățirea și continua dezvoltare a relațiilor dintre cele două țări prin contacte la nivel înalt, prin extinderea legăturilor și schimburilor în domeniile economiei și comerțului științei, tehnicii, culturii și valorificării nordului". Asemenea consultări se vor referi la „probleme cu caracter politic, economic și cultural, probleme privind mediul înconjurător și alte chestiuni privind relațiile dintre cele două țări, probleme internaționale, inclusiv situațiile de natură să provoace încordări în diferite regiuni ale lumii, în scopul contribuirii la destindere, la dezvolta-

→

rea colaborării și întărirea securității". Se specifică faptul că prevederile protocolului „nu lezează angajamentele asumate anterior de părți față de terțe țări și nu sînt îndreptate împotriva vreuneia din acestea". Printre altele, se mai prevede că „miniștrii afacerilor externe sau reprezentanții lor se vor întîlni de cîte ori va fi necesar, iar, în principiu, nu mai puțin de o dată pe an".

În primul său comentariu public, pe marginea acestui document, premierul Trudeau a declarat : „Ne-am exprimat reciproc intenția de a nu face doar schimburi simbolice. Dimpotrivă, vor avea loc convorbiri de o reală importanță, întîlniri regulate". Prima întîlnire a miniștrilor de externe în cadrul acestui protocol va avea loc chiar în cursul acestui an.

Premierul canadian și-a continuat turneul prin Uniunea Sovietică, pe itinerarul : Moscova — Kiev — Taşkent (cu vizitarea Samarkandului) — Norilsk — Murmansk — Leningrad. Potrivit declarațiilor oficiale, primele popasuri — Kiev, Taşkent și Samarkand — au oferit oaspeților numeroase premise ale viitoarei colaborări economice și culturale dintre Canada și Uniunea Sovietică. Nu încape îndoială că „vecinele Canadei" — Norilsk și Murmansk, precum și Leningradul vor întregi programul preconizatei colaborări.

Apreciind vizita primului ministru al Canadei, Pierre Elliott Trudeau, președintele Consiliului de Miniștri, A. N. Kosîghin, arăta : „Desigur că, în virtutea apartenenței lor la sisteme sociale și grupări de state deosebite, Uniunea Sovietică și Canada își au particularitățile și deosebirile lor în abordarea uneia sau alteia din problemele lumii contemporane. Nu vrem nici să diminuăm, nici să supraapreciem aceste deosebiri. Uniunea Sovietică pornește nu numai de la posibilitatea ci și de la necesitatea ca relațiile dintre statele cu orînduiri sociale deosebite să fie întemeiate pe baza principiului coexistenței pașnice. Iar acest principiu presupune, după cum se știe, dezvoltarea colaborării reciproce dintre state în domeniile economiei, tehnicii, științei, culturii ș.a.m.d., în condiții de pace". „Guvernul sovietic acordă o mare însemnătate relațiilor cu Canada și năzuiește spre continua lor dezvoltare, spre extinderea colaborării sovieto-canadiene pe planuri bilaterale și internaționale. Ne ghidăm în aceasta, nu după considerente de conjunctură, ci după interesele de lungă durată, dictate de necesitatea unirii eforturilor statelor pentru asigurarea păcii și securității internaționale".

„Este important — spunea la rîndul său primul ministru, Elliott Trudeau, ca nimeni dintre noi să nu uite un aspect al relațiilor noastre, acela că, deși concepțiile noastre nu coincid întotdeauna în toate problemele, aceasta are un caracter nu atît de reținere, cît de impulsionare, deoarece numai studiind cu atenție dezacordurile noastre le putem înlătura". „Cunoașterea spațiilor și distanțelor ne permite, după părerea mea, să privim dincolo de divergențele și sistemele noastre sociale și politice și să căutăm activ acele avantaje ce pot fi obținute într-o lume care va reduce încordarea, iar energia omului va fi consacrată în întregime realizării unor țeluri pozitive".

Laurențiu DUȚĂ

Moscova, 25 mai

Album de familie

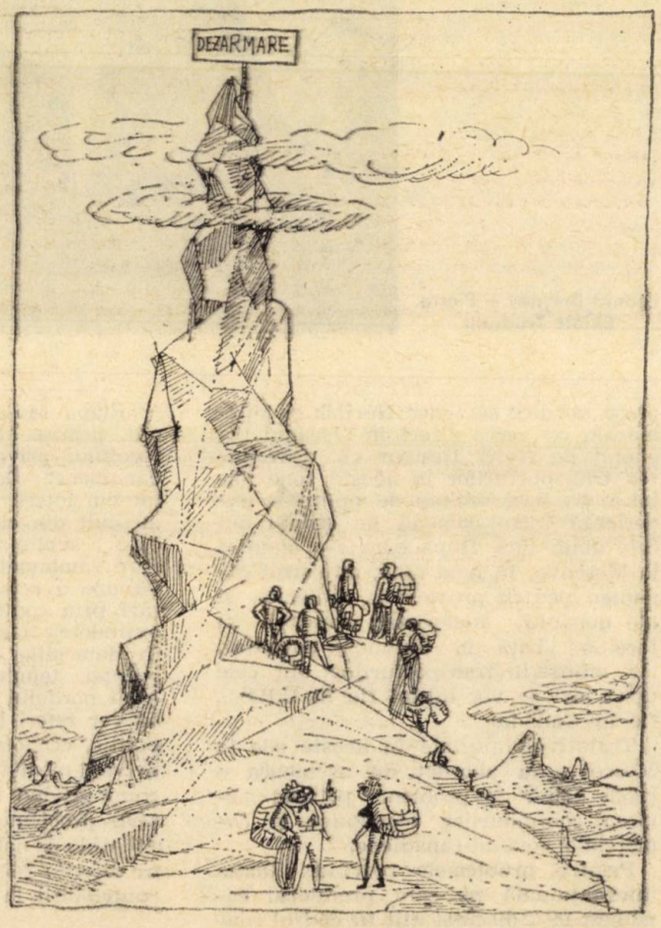

— E un urcuș anevoios...

— Și totuși nu există munte de neescaladat...

Desen de CIK DAMADIAN

DETECTOR

La ora cînd vine șeicul...

Sub crusta friptă de soare a insulei Bahrein mustește în cantități apreciabile petrolul. Înainte de a afla proporțiile acestor rezerve petroliere, comercianții zburau fără să clipească deasupra insulei, de la Bagdad la Caraci și vice-versa. Companiile aeriene nu își însemnaseră încă pe hărți o escală, chiar și modestă, în acest ungher de lume. Asta — o vreme. Apoi, un deosebit interes a început să bîntuie printre oamenii de afaceri cu simpatii petroliere. Bahrein a devenit o escală deosebit de frecventată; un ditamai aeroport s-a născut cît ai bate din palme, un șir de hoteluri au crescut rapid pe verticală, au urmat barurile, night-cluburile, magazinele cu suveniruri și multe altele...

— „Bahreinul se distrează" afirmă pliantele turistice. S-ar părea că, sub palmierii scuturați grațios de cîte o adiere, populația cîntă și dansează fără altă grijă decît de a nu înălța praful străzilor încă nepavate. Dar, în afara isteților oameni de afaceri care urmăresc, fie și în tranzit, „pulsul" subsolurilor insulei, localnicii nu prea au motive să jubileze pentru norocul pe care-l... calcă. Peste hotelurile și limuzinele de ultimă modă, o atmosferă feudală planează cu strășnicie. Stăpînul insulei, șeicul Isa Bin Soulman el-Khalifa, își ține supușii departe de tentații, limitîndu-le părintește veniturile. În schimb le oferă, gratuit, săptămînal și invariabil vinerea, o oarecare mulțumire sufletească.

Vineri, ora 16. Pe faleză apare un jeep. Din jeep țîșnesc cîțiva oameni de casă solizi dar agili, care derulează un lung și somptuos covor persan. Cînd un capăt al covorului atinge tribuna hipodromului de lîngă plajă, la celălalt capăt s-a și oprit o enormă limuzină din care coboară un bărbat mititel, bărbos și înfășurat, complicat, în mătăsuri. Este măria sa în persoană : șeicul Isa Bin Soulman el-Khalifa, venit să asiste la obișnuita cursă de cai, toți ai domniei sale, toți pur sînge, toți virtuali cîștigători.

În timpul cursei, șeicul și anturajul beau ceai, flecăresc și își fac vînt cu evantaiele. Nimeni nu se interesează ce număr iese învingător. Toți caii fiind ai șeicului, el-Khalifa primește respectuase felicitări în fiecare vineri între orele 16—18. Pariurile sînt interzise. Publicul, cu picioarele goale, n-ar avea cu ce paria...

Așadar, dacă vreți, „Bahreinul se distrează". O dată pe săptămînă. Vineri...

Radu BUDEANU

DIN SURSE...

Bianual

O viitoare întîlnire Willy Brandt — Georges Pompidou urmează să aibă loc între 5 și 6 iulie — anunță agenția „France Presse". Precedenta lor întîlnire a avut loc la 25 și 26 ianuarie (Paris), conform tratatului de cooperare din 1963 care prevede două consultări anuale la acest nivel.

Gallup

Pentru prima dată, un sondaj Gallup conferă mai multe șanse de a fi desemnat candidat în alegerile prezidențiale din 1972 senatorului Edward Kennedy (a obținut 29 la sută din voturile celor 553 de „subiecți" interogați), în raport cu senatorul Muskie (21 la sută). Totuși, Edward Kennedy a declarat că nu are intenția să solicite investitura Partidului democrat pentru scrutinul din 1972.

Primar

Consiliul municipal din Gladbeck (landul Renania de Nord-Westfalia) l-a ales primar pe social-democratul Norbert Aust, în vîrstă de 29 de ani. Aust devine astfel — scrie „Süddeutsche Zeitung" — cel mai tînăr primar din Republica Federală a Germaniei.

Cifre

Deputații noștri nu se pot plînge că nu au de lucru — scrie săptămînalul italian „Epoca", publicînd un raport furnizat de Camera deputaților asupra activității parlamentare italiene în decursul celor aproape trei ani ai celei de-a V-a legislaturi. Astfel, deputații au ținut la Montecitorio (sediul Parlamentului) 434 de ședințe totalizînd 2 046 ore, iar comisiile specializate s-au întrunit de 1 636 ori. Au fost prezentate 650 proiecte de lege inițiate de guvern : 118 au fost aprobate; 171 se află în curs de examinare. Au mai fost studiate 2 655 proiecte de lege inițiate de Parlament.

Mănuși

Scotland Yard-ul — anunță „Paris Match" — ar fi pus la punct un procedeu de identificare a amprentelor lăsate de mănuși. Se pare că, la fel ca amprentele digitale, cele lăsate de mănuși nu seamănă niciodată între ele.

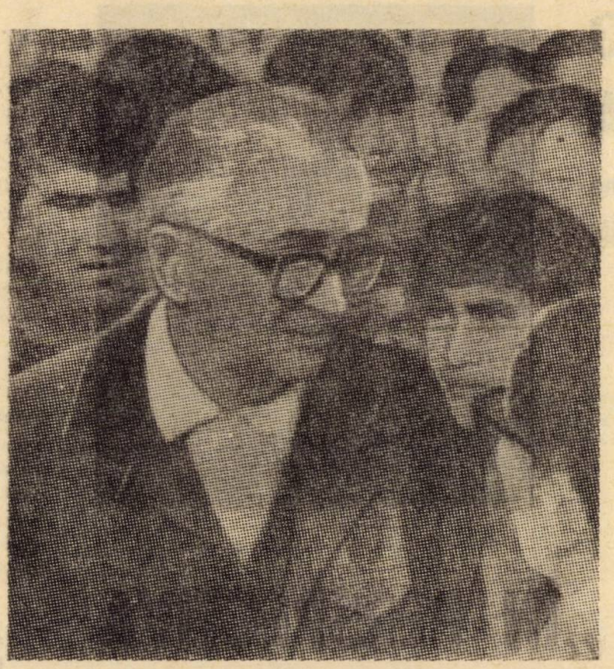

TATĂL LUI „CHE" GUEVARA...

...Ernesto Guevara Linch a vizitat de curînd capitala chiliană, fiind obiectul unor puternice manifestații de simpatie din partea populației. Împreună cu președintele Allende, oaspetele a fost duminică 16 mai pe șantiere pe care s-a lucrat în cadrul „Zilei naționale a muncii voluntare"

Premieră

În Franța, „republicanii independenți" se pregătesc de congres. Urmează să aibă loc în toamnă și va fi — scrie presa franceză — primul congres al partidului. Creată în 1966, formațiunea lui Giscard d'Estaing și Michel Poniatowski are particularitatea de a nu-și fi reunit membrii niciodată pînă acum și de a nu fi recurs niciodată la alegeri pentru a-și desemna liderii.

„Tu-144"

Avionul supersonic sovietic „Tu-144", care poate parcurge distanța Moscova-Paris în numai o oră și jumătate, a sosit la 25 mai în capitala Franței pentru a fi prezentat la „Salonul aeronautic" de pe aeroportul Le Bourget. Aparatul este pilotat — anunță agenția „T.A.S.S." — de pilotul de încercare E. Elian, căruia i s-a conferit recent titlul de „Erou al Uniunii Sovietice".

Vizită

Walter Scheel, șeful diplomației vest-germane, urmează să viziteze Israelul în primele zile ale lunii iulie — s-a anunțat la Ministerul israelian al afacerilor externe.

Dezmințire

„În momentul de față președintele Nixon nu intenționează să voiajeze în străinătate — a declarat la Washington John King, purtător de cuvînt al Departamentului de Stat. „Toate informațiile în această privință — a subliniat el — sînt simple speculații". Lansate de presa americană, speculațiile (se vorbea de o călătorie europeană cu principală escală Londra) fuseseră alimentate mai ales de faptul că, în ultimele opt luni, președintele Richard Nixon n-a părăsit Statele Unite.

Invitație

În cursul unei recente întrevederi pe care a acordat-o ambasadorului francez în Turcia, invitat de acesta să facă o vizită oficială în Franța, premierul Nihat Erim a acceptat — transmit din Ankara agențiile de presă. Data vizitei n-a fost încă fixată.

Virgulă

Aflat la volan și comițînd o infracțiune de circulație, tînărul englez Peter Gatcum — scrie „The Guardian" — a fost suspectat de beție de către polițiști. Luîndu-i-se o probă de sînge, analiza avea să revele o cantitate de 245 miligrame de alcool pe decilitrul de sînge. La contra-expertiză s-a constatat însă că de fapt era vorba de numai 24,5 miligrame : în laboratoarele poliției, un adversar al decimalizării scăpase o virgulă...

Spațiu

„100 000 de savanți, ingineri și tehnicieni americani specializați în probleme spațiale sînt șomeri". (Din „Paris Match").

„Bonrizalia" ?

La Manila — scrie „Le Figaro" — experți în drept constituțional sînt în căutarea unei noi denumiri pentru Filipine ; cea actuală — dată cu 400 de ani în urmă după numele regelui Spaniei, Filip al II-lea — e considerată „importată" și „colonială". Problema noii denumiri a insulelor urmează a fi soluționată la 1 iunie, cu prilejul întrunirii Convenției constituționale. Printre numele sugerate figurează „Bonrizalia" (de la Bonifacio și Rial — eroi filipinezi), „Lasolimania" (de la Lapulapu și Soliman — alți eroi naționali), „Perlangan" (de la „Perlas" — perle) sau „Silangan" (est).

Telefonul

În urma unui telefon anonim, la 30 aprilie poliția din Stockholm intra în alertă: premierul Olof Palme era amenințat cu moartea. Avertizate, serviciile telefonice au început să caute postul de unde se făcuse comunicarea: două ore mai tîrziu aveau să descopere că aceasta provenise de la domiciliul unui comisar de poliție. Se pare că el telefonase într-adevăr la comisariat, dar șapte minute mai tîrziu. Administrația telefoanelor avea să declare însă că ea nu comite erori. O anchetă — anunță agențiile de presă — a fost deschisă: așteptîndu-se rezultatul, comisarul de poliție a fost eliberat din funcție. De altfel, ceruse un concediu în urma depresiunii nervoase consecutive incidentului.

Rubrică realizată de Rodica DUMITRESCU

CLODOMIRO ALMEYDA

ministrul relațiilor externe al Republicii Chile

„ÎN PERSPECTIVA CĂII SPRE SOCIALISM"

Apreciată ca o contribuție importantă la dezvoltarea relațiilor de prietenie româno-chiliene, vizita oficială pe care ministrul relațiilor externe al Republicii Chile, Clodomiro Almeyda, a făcut-o în țara noastră la invitația ministrului afacerilor externe al României, Corneliu Mănescu, a prilejuit manifestarea dorinței comune a celor două guverne de a se întreprinde noi pași în direcția intensificării, pe toate planurile, a relațiilor bilaterale. Așa cum consemnează comunicatul dat la sfîrșitul vizitei, convorbirile s-au desfășurat într-o atmosferă cordială și au condus la o deplină înțelegere, cele două părți exprimîndu-și dorința de a continua și extinde consultările și contactele reciproce, pentru a contribui la dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare dintre România și Chile, în interesul ambelor popoare, al păcii și cooperării internaționale. Într-unul din puținele momente libere ale unui program bogat în convorbiri și întrevederi, ministrul chilian ne-a primit cu amabilitate, dispus să satisfacă interesul nostru față de politica guvernului chilian al cărui mesager este.

— Ce ați dori, ce v-ar interesa să vă spun ? Aveți unele preferințe ?

— Foarte multe. Dv. cu ce ați începe ?

— Aș începe vorbindu-vă despre Chile ca stat pe harta lumii. Trăim într-o comunitate în care nimeni nu-și dorește izolarea. De aceea, de o mare semnificație politică pentru Chile, deși nu strict politică, a fost decizia Conferinței mondiale a comerțului și dezvoltării de a alege Santiago ca sediu al importantei reuniuni U.N.C.T.A.D. din 1972. Este extrem de grăitor că, printr-o majoritate covîrșitoare, Chile a obținut ca lucrările să se desfășoare în capitala sa. S-au dovedit deci nefundamentate presupunerile că țara noastră se află izolată printre vecinii săi continentali, ca și speranțele că propaganda intenționată de a deforma realitatea noastră ar putea da naștere unui conflict cu celelalte țări. S-au depus mari eforturi pentru a evita onoarea care ni se făcea, victoria politică. Dar am învins, cu rezultatele de care v-am vorbit, și ne obligăm să ne pregătim ca anul viitor să organizăm totul în condiții optime. Vrem să fim la înălțime, căci este o demonstrație a simpatiei față de realitatea chiliană. Ea se caracterizează prin ascensiunea la putere, pe cale democratică, a forțelor populare și revoluționare de orientare marxistă.

— Cum ați defini mai larg acest proces ?

— Spre sfîrșitul anului trecut s-a produs în Chile o cotitură politică de o importanță excepțională. În alegerile prezidențiale, candidatul forțelor populare și al partidelor socialist, comunist, radical și altele mai mici a obținut o victorie unică. Aceasta a făcut ca puterea politică în Chile să treacă în mîinile coaliției forțelor progresiste, democratice, care și-au propus să construiască socialismul în țara noastră și să transforme radical structurile social-economice. Ar fi greșit să se înțeleagă că orientarea a fost accidentală — din contră, ea apare ca rezultatul deceniilor de luptă ale poporului chilian, în care s-au realizat unitatea politică, legătura cu masele, ridicarea conștiinței lor și elaborarea unui program comun, pe care sîntem în curs să-l realizăm. Astfel, ne aflăm în plin proces de recuperare a bogățiilor noastre naționale, pe baza naționalizării principalelor monopoluri străine și locale, a băncilor și a marilor întreprinderi industriale. Realizăm și, concomitent, lărgim reforma agrară, redistribuim venitul național, promovăm creșterea productivității în industrie. Scopul final este crearea economiei planificate în vederea construirii bazei societății socialiste. Sînt obiective de mare anvergură, care se realizează în Chile în condiții politice excepționale. Ascensiunea la putere s-a produs printr-un proces democratic în cursul căruia forțele populare s-au impus pe calea voturilor, dobîndind suficientă tărie în toate domeniile pentru a deveni dominante.

— Vorbeați de condițiile specifice de afirmare a procesului revoluționar chilian. Cum vor determina ele în viitor acest curs ?

— În perspectiva căii spre socialism, ținem cont de respectarea tradițiilor noastre democratice, întrucît sîntem adepții unei modalități proprii, fără precedent în istoria continentului. Chile se află situată în extremul sud al Americii Latine, zonă în care influența imperialismului este decisivă sub diverse forme, susținută și de clasele dominante din țările noastre. Ne-am propus să frînăm acest fenomen, astfel încît imperialismul să nu ne sufoce prin blocadă financiară, economică sau politică. Vrem să construim socialismul în această parte a lumii, iar în această luptă ne orientăm după principiile neintervenției, respectului reciproc, autodeterminării, egalității între țări mari și mici, cooperării în avantajul păcii mondiale. Fundamentală pentru Chile este întărirea prieteniei cu țările socialiste. Ne unește aceeași inspirație politică. Dorim să cooperăm pe baza beneficiului reciproc, sporind schimburile comerciale, colaborarea în industrie, concertînd eforturile noastre în sprijinirea forțelor progresiste în lume și consolidarea păcii.

— În ce măsură evenimentele din Chile și orientarea guvernului constituie factori semnificativi și în același timp determinanți pe continentul Americii Latine ?

— În ultimii ani s-a produs o schimbare a raportului de forțe în America Latină, favorabilă în general forțelor progresului. Într-o serie de țări au venit la putere guverne progresiste, în altele se desfășoară o intensă luptă socială care menține în defensivă guvernele reacționare. Succesul nostru are o mare influență. Chile nu dorește să intervină în politica altor țări, sîntem pentru respectarea principiului nonintervenției, dar victoria stîngii are o determinantă influență. Ea vine în sprijinul gu-

vernelor de stînga din Bolivia și Peru, ca și a proceselor spre progres și democrație din Uruguay și Argentina, influențează asupra procesului politic din Venezuela, care sprijină politica noastră. În vizita mea în Columbia, în ciuda deosebirilor de opinii, am putut constata sprijinul acordat punctelor de vedere chiliene în ceea ce privește America Latină. La fel, la recenta reuniune C.E.P.A.L. de la Santiago, deschisă prin cuvîntarea președintelui Allende, unde au fost din nou expuse cît se poate de clar obiectivele politico-economice ale țării noastre, s-a putut constata că diferite țări, care au adoptat o poziție progresistă, își coordonează forțele pentru a promova, în cadrul C.E.P.A.L., o politică în serviciul intereselor naționale ale popoarelor de pe continent. Aceasta se remarcase încă de la reuniunea Comisiei speciale de coordonare latino-americană (C.E.C.L.A.) de la Viña del Mar. Se mai vorbește și se va mai vorbi mult de Consensul semnat atunci de guvernele latino-americane. Este o poziție evidentă și în cadrul O.S.A., pe care o considerăm o organizație lipsită de caracter progresist, dar din care nu ne-am retras pentru a nu favoriza o izolare a noastră, izolare care ar constitui însăși dorința celor ostili nouă. Preferăm să formulăm de la tribuna organizației aceste critici la adresa sistemului interamerican.

— Una din primele măsuri pe plan extern ale guvernului chilian a fost restabilirea relațiilor cu Cuba.

— Da, a fost într-adevăr notorie coincidența de intenții. Relațiile s-au restabilit la puține zile de la instalarea guvernului, ceea ce a corespuns unei aspirații a celor două popoare, fiind un gest menit să repare tratamentul nejust aplicat Cubei prin excluderea ei din O.S.A. Am multiplicat aceste relații prin contacte directe. O misiune comercială cubană a semnat la Santiago un acord comercial de la care așteptăm multe rezultate. Avem siguranța reușitei, cu atît mai mult cu cît chiar înainte existau între noi schimburi comerciale, de exemplu de produse agricole.

— Periplul dv. prin țări socialiste din Europa este în curs. Care sînt în esență obiectivele și cum se concretizează ele în cazul României ?

— Călătoria în opt țări socialiste europene urmărește să definească domeniile de cooperare și interes reciproc. Sîntem pe deplin satisfăcuți de ceea ce am realizat în Ungaria și România — primele două escale — de felul cum se materializează intențiile noastre. Sîntem profund impresionați de spiritul de prietenie și înțelegere manifestat de guvernul român față de guvernul revoluționar chilian. Primirea de către președintele țării dv. Nicolae Ceaușescu, ne-a onorat în mod deosebit, constituind un excelent prilej pentru un larg și interesant schimb de păreri ; celelalte contacte și convorbiri cu oficialități române ne-au dat posibilitatea realizării unui larg tur de orizont asupra unor probleme de interes mai general și a abordării concrete a unor aspecte particulare ținînd de relațiile bilaterale dintre țara dv. și Chile. Caracterul fructuos al convorbirilor este ilustrat deopotrivă de hotărîrile noastre comune, cît și de perspectivele îmbogățite pe care cooperarea dintre țările noastre le dobîndește. În acest sens, am stabilit lista articolelor și produselor care vor face obiectul schimburilor noastre, posibilitățile de ajutor tehnologic pe care Chile le solicită și România le poate oferi, domeniile de dezvoltare industrială în care se pot face schimburi de experiență, respectiv minier și chimic. Cît privește cel de-al doilea aspect, peste 2—3 săptămîni va sosi o misiune de experți și tehnicieni care va transforma totul în fapte, desăvîrșind ceea ce am început noi. N-aș vrea să încheie fără a spune că un element în mod excepțional favorabil dezvoltării relațiilor româno-chiliene constă în patrimoniul lingvistic și cultural comun. Aceasta facilitează promovarea relațiilor culturale, prietenia. Nu ne simțim străini unii față de alții și, oricît de departe sîntem geografic, ne apropie recunoașterea originii comune latine, bază de la care pornim și care nu există cu alte țări.

Anca VOICAN

OLAVI MATTILA

ministrul comerțului exterior al Finlandei

FINLANDA ȘI COMERȚUL INTERNAȚIONAL

La invitația ministrului comerțului exterior al României, Cornel Burtică, a făcut o vizită în țara noastră ministrul comerțului exterior al Finlandei, Olavi J. Mattila. În cadrul vizitei, oaspetele a fost primit de președintele Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer, și a avut convorbiri cu omologul său român în probleme privind dezvoltarea colaborării economice dintre cele două țări.

Olavi Mattila a răspuns cu amabilitate cîtorva întrebări adresate de redacția noastră.

— Care sînt, domnule ministru, actualele obiective fundamentale ale politicii economice a guvernului finlandez?

— Obiectivul politicii noastre economice este de a menține ritmul cel mai înalt de creștere în cadrul unui echilibru general al economiei. Pentru a reduce disparitățile de venituri și a garanta o creștere economică stabilă, guvernul a creat un sistem general de politică a veniturilor, care cuprinde, de asemenea, măsuri de control asupra prețurilor. Pregătirea unei reforme fiscale generale, examinarea posibilităților de dezvoltare în continuare a democrației în industrie și elaborarea unei politici regionale constituie de asemenea elemente esențiale în programul economic al guvernului.

— V-am ruga să ne vorbiți despre direcțiile de dezvoltare a comerțului exterior finlandez.

— Punctele de plecare sînt politica noastră de neutralitate și orientarea noastră economică deschisă. Vrem să dezvoltăm comerțul nostru exterior în toate direcțiile și, ca atare, să contribuim activ la înlăturarea obstacolelor rămase în calea comerțului.

Deoarece Europa reprezintă aproximativ 90 la sută din comerțul exterior finlandez, perspectivele de dezvoltare de pe acest continent sînt de importanță hotărîtoare pentru noi. În Europa occidentală, care reprezintă 65 la sută din comerțul nostru exterior, obiectivul nostru este de a ne menține poziția competitivă în eventualitatea unor schimbări pe piață.

Comerțul cu țările socialiste joacă în Finlanda un rol mai mare decît în multe alte țări cu economii de piață. El reprezintă aproximativ o șesime din volumul comerțului nostru exterior și se bazează pe acorduri bilaterale pe termen lung și pe protocoale comerciale anuale. Pentru a dezvolta în continuare comerțul și celelalte relații economice cu țările socialiste, Finlanda a încheiat totodată acorduri de co-

→

laborare științifică, tehnică și economică. Aceste acorduri, precum și colaborarea crescîndă și contactele tot mai numeroase, constituie o dovadă a interesului viu manifestat de țara mea pentru promovarea colaborării economice dintre Finlanda și țările socialiste. Perspectivele acestei activități sînt promițătoare.

Colaborarea economică sub diferitele ei forme apropie popoarele unele de altele și pregătește calea pentru întărirea păcii și stabilității. De aceea, Finlanda, în ce o privește, se străduiește să promoveze dezvoltarea relațiilor economice în toate forurile, în special în Comunitatea Economică Europeană.

— Cum apreciați dezvoltarea relațiilor economice româno-finlandeze ?

— Relațiile economice dintre Finlanda și România s-au dezvoltat favorabil în ultimii ani. Schimburile de mărfuri au înregistrat continuu o tendință ascendentă : potrivit estimațiilor noastre, în 1965 valoarea lor a fost de aproximativ 5,4 milioane dolari, iar în 1970 a atins 13,6 milioane dolari. Anul trecut, valoarea importurilor finlandeze din România a depășit cu aproximativ 3 milioane dolari cea a exporturilor noastre în țara dv. Exporturile noastre în România constau în special din produse ale industriei lemnului, precum și mașini și utilaj tehnic. În importurile noastre din România, petrolul ocupă în mod tradițional o poziție dominantă ; totuși, anul trecut, partea produselor industriale și agricole a crescut considerabil. Sîntem de părere că această evoluție este încurajatoare.

Finlanda a urmărit să înlesnească accesul produselor românești pe piața finlandeză. Începînd din 1966, s-au luat măsuri pentru liberalizarea importului în Finlanda la diferite mărfuri. În cadrul Acordului comercial pe termen lung pe care l-am semnat în 1970, ne-am declarat de asemenea dispuși să examinăm în mod favorabil măsuri urmărind diversificarea schimbului de mărfuri dintre țările noastre.

Ca o expresie a dorinței reciproce de a promova relațiile economice finlandezo-române, aș dori să menționez Acordul de cooperare economică și tehnică semnat în 1969. Pe baza acestui acord, ambele țări urmăresc să încurajeze și să dezvolte colaborarea dintre organizații, asociații și întreprinderi din toate sectoarele vieții economice, în special din industrie, agricultură și comerț. În domeniul industriei lemnului, colaborarea a și înregistrat progrese bune ; fără îndoială că, cu timpul, se vor obține rezultate la fel de bune și în alte sectoare.

— Am dori, în context, să vă referiți la vizita dv. în România.

— Cu acest prilej, am avut onoarea de a-l întîlni pe primul ministru român, Ion Gheorghe Maurer, și de a avea discuții foarte fructuoase cu colegul meu, ministrul comerțului exterior al României, Cornel Burtică. În cursul discuțiilor, s-a remarcat de ambele părți că există încă multe posibilități nefolosite pentru dezvoltarea în continuare a schimburilor comerciale și cooperării economice dintre cele două țări. Am constatat că, în acest sens, comisia mixtă guvernamentală poate juca un rol deosebit de important, fiind necesar, deci, să se depună în cadrul acestei comisii o muncă intensă. Comisia oferă un cadru potrivit pentru discuții, pentru angajarea contactelor dintre diferite firme și întreaga ei activitate trebuie dezvoltată. Cu ocazia vizitei s-a procedat la un schimb de scrisori constituind anexe la Acordul de cooperare economică și tehnică dintre România și Finlanda, care vor fi de natură să promoveze relațiile economice dintre cele două țări. Așadar, există posibilități largi pentru dezvoltarea, în viitor, a cooperării reciproce, dar pentru aceasta sînt necesare tot mai multe contacte la toate nivelurile. În acest sens, în Finlanda, este așteptată cu deosebit interes vizita președintelui român Nicolae Ceaușescu, la sfîrșitul lunii iunie.

Vizitez pentru prima dată România. Păstrez impresii foarte frumoase, iar în planul obiectivelor acestei vizite am realizat o experiență foarte pozitivă.

LUXEMBURG

SESIUNEA F.M.A.N.U.

Între 10 și 15 mai 1971 s-au desfășurat la Luxemburg lucrările celei de a XXIII-a Adunări plenare a Federației Mondiale a Asociațiilor pentru Națiunile Unite (F.M.A.N.U.), la care au luat parte delegații ale asociațiilor pentru Națiunile Unite din 53 de țări, precum și observatori din partea O.N.U., a unor instituții specializate și din partea altor organizații internaționale neguvernamentale. La lucrări a participat și o delegație a Asociației pentru Națiunile Unite din România, compusă din semnatarii acestui articol.

Cea de a XXIII-a Adunare plenară de la Luxemburg a fost menită să marcheze într-un cadru festiv jubileul Federației (creeată în urmă cu 25 de ani), constituind, în același timp, atît un prilej de analiză retrospectivă cît și un moment de reflecție asupra căilor de creștere a eficienței acțiunilor viitoare ale organizației.

Pe ordinea de zi a Adunării plenare de la Luxemburg au figurat probleme importante : rolul Națiunilor Unite și al F.M.A.N.U. în menținerea și consolidarea păcii internaționale, contribuția Federației și asociațiilor naționale afiliate la „Anul internațional pentru combaterea rasismului și discrimării rasiale", lichidarea colonialismului, mediul de viață al omului, educarea tineretului, al doilea „Deceniu al dezvoltării".

Printre rezoluțiile adoptate se cuvin subliniate cele privind întărirea securității internaționale, convocarea conferinței generale de cooperare și securitate europeană, necesitatea înfăptuirii depline a principiului universalității O.N.U. și a organizațiilor internaționale, eliminarea colonialismului și a discriminării rasiale, mediul de viață al omului, al doilea „Deceniu al dezvoltării". Aceste documente preconizează acțiuni și măsuri concrete din partea Federației și a asociațiilor naționale afiliate.

Un element semnificativ pentru afirmarea contribuției organizațiilor internaționale neguvernamentale la rezolvarea pașnică a diferendelor internaționale l-a constituit adoptarea unei rezoluții privind reglementarea conflictului din Orientul Apropiat pe baza și în spiritul rezoluției Consiliului de Securitate din 22 noiembrie 1967, rezoluție pentru care s-au pronunțat toate delegațiile inclusiv cele din țările aflate direct în conflict.

Concluziile Adunării plenare jubiliare au scos în evidență faptul că F.M.A.N.U. s-a dovedit a fi, de-a lungul existenței sale, un factor important de mobilizare a unor mase largi la dezbaterea principalelor probleme ale lumii contemporane, la promovarea păcii destinderii și cooperării internaționale.

În același timp, s-a pus accentul pe necesitatea sporirii eficienței activității F.M.A.N.U., realizabilă, în primul rînd, prin înfăptuirea universalității organizației și desfășurarea unor acțiuni de masă menite să răspîndească acțiunile O.N.U. și să contribuie la influențarea guvernelor de a respecta și aplica hotărîrile și rezoluțiile Organizației Națiunilor Unite.

Un alt element semnificativ pentru orientarea activității Federației în următorii ani îl constituie accentul care s-a pus pe atragerea tineretului la acțiunile F.M.A.N.U. și pe necesitatea educării sale în spiritul principiilor Cartei și a promovării cooperării și înțelegerii între popoare.

Delegația Asociației pentru Națiunile Unite din România și-a adus contribuția sa, atît prin cuvîntarea ținută asupra raportului secretarului general al F.M.A.N.U., cît și prin intervenții la discutarea și redactarea definitivă a proiectelor de rezoluție în cele mai importante probleme înscrise pe ordinea de zi a Adunării plenare. Menționăm în această privință cele două amendamente propuse de delegația noastră și admise de adunarea plenară — dintre care unul cerînd, spre a se cosacra caracterul universal al O.N.U., restabilirea drepturilor legitime la O.N.U. ale R.P. Chineze, și celălalt sugerînd modalitatea de procedură și unificare a celor trei proiecte aflate în discuție la problema soluționării conflictului în Orientul Apropiat.

În același timp, în intervențiile delegației noastre, s-a subliniat ideea ca F.M.A.N.U. să se preocupe nu numai de securitatea și cooperarea internațională, dar și de cea europeană, militînd pentru a se elabora un proiect de rezoluție special destinat convocării unei conferințe pentru securitate și cooperare europeană, ceea ce s-a și adoptat de Adunarea plenară a Federației.

Prof. dr. doc. Traian IONAȘCU,
Valeriu FLORIAN

NECESITATEA UNOR MĂSURI CONCRETE PE CALEA DEZARMĂRII

În actualitatea diplomatică a acestei a doua jumătăți a lunii mai s-a impus o temă deosebit de importantă pentru destinderea și cooperarea în Europa și în lume. Este vorba de vechea, dar mereu prezenta problemă a reducerii forțelor militare și a altor măsuri de dezarmare în Europa. Concretizînd starea de spirit predominantă a opiniei publice, favorabilă realizării dezarmării generale, statornicirii securității și încrederii depline pe continentul nostru, acest dosar important se află în atenția generală.

Experiența politico-diplomatică demonstrează că problema dezarmării se menține ca una din problemele centrale ale relațiilor internaționale contemporane, concentrînd atenția atît a cercurilor politice cît și a opiniei publice internaționale. Fenomenul este întru totul explicabil, ținînd seama de influența extrem de nocivă pe care cursa înarmărilor o are asupra evoluției social-economice și politice a întregii umanități. Cresc în adevărate proporții geometrice stocurile de arme, sporind — în aceleași proporții — amenințarea la adresa civilizației umane. Dezarmarea nu reprezintă în felul acesta o simplă sau oarecare alternativă, ci un imperativ, o condiție sine qua non a îndepărtării factorilor generatori de tensiune, a politicii de forță cu toate consecințele sale.

Pe acest fundal pe de o parte se extinde în permanență cercul adepților dezarmării, se lărgește sfera acțiunilor îndreptate în această direcție ; pe de altă parte, inițiativele vizînd măsuri eficiente de dezarmare găsesc sprijin și aprobare în opinia publică.

Declarațiile făcute recent de către Leonid Brejnev, secretarul general al C.C. al P.C.U.S., asupra începerii de tratative diplomatice în problema reducerii forțelor militare și a unor măsuri de dezarmare, au readus, într-adevăr problema, pe primul plan al preocupărilor. S-a reafirmat astfel una din propunerile cuprinse în Raportul de activitate prezentat celui de-al XXIV-lea Congres al P.C.U.S. și anume : „Sîntem pentru lichidarea bazelor militare străine. Ne pronunțăm pentru reducerea forțelor armate și a armamentelor în regiunile în care concentrarea de forțe militare este deosebit de periculoasă, înainte de toate în Europa Centrală". Luînd cuvîntul la recepția oferită în onoarea premierului canadian Trudeau, premierul sovietic Alexei Kosîghin, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. declara : „Dacă Occidentul dorește în mod real să facă pași concreți în această direcție, vom face tot ce este posibil pentru a se ajunge la un acord".

Propunerea menționată mai sus a trezit un larg interes, consemnat de altfel în reacțiile oficiale sau de presă din țările interesate. Purtătorul de cuvînt al guvernului R.F.G., Conrad Ahlers a declarat că propunerea de a se duce tratative pentru reducerea mutuală a trupelor staționate în Estul și în Vestul Europei a fost primită „cu interes și cu o mare atenție" de guvernul federal. Purtătorul de cuvînt al Secretariatului de Stat pentru Afacerile Externe al R.S.F. Iugoslavia, exprimînd aprobarea față de această propunere, sublinia : „Ne-am pronunțat întotdeauna și am sprijinit toate inițiativele care duc la reducerea armamentului și forțelor armate din Europa. Considerăm o asemenea reducere drept o parte componentă esențială a unui proces mai larg de destindere a încordării, de deschidere a adevăratului proces de dezarmare și făurire a colaborării, precum și a unor relații sigure și egale în drepturi pe continentul nostru". În Franța, ziarul „Les Echos" consideră că țările occidentale trebuie să dea un răspuns pozitiv la această propunere, iar „Le Monde" scrie că este de dorit începerea unei negocieri asupra problemei reducerii forțelor în Europa, care a determinat în anii postbelici atîtea propuneri și discuții. Secretarul de stat William Rogers a afirmat că „S.U.A. sînt foarte decise să negocieze cu Uniunea Sovietică o reducere reciprocă a forțelor din Europa". Purtătorul de cuvînt al Departamentului de Stat, a adus unele clarificări în ce privește poziția Statelor Unite afirmînd hotărîrea Administrației „de a discuta despre reducerea mutuală și echilibrată a forțelor în orice formă. Acesta — a spus el — este un element esențial al politicii președintelui Nixon de trecere de la era confruntării la era tratativelor". Și la N.A.T.O., secretarul general Manlio Brosio declara într-un interviu recent : „Aceste tratative se prezintă acum într-o lumină oarecum favorabilă. Există acum o șansă ca să începem tratative. Noi nu ar trebui să ne asumăm răspunderea de a le compromite". Și astfel, problema ar urma să figureze pe agenda sesiunii de la Lisabona (3—4 iunie a.c.) a Consiliului N.A.T.O.

Sîntem deci martori ai unui **interes general** cu care opinia publică europeană — și nu numai europeană — consideră perspectiva unor negocieri pentru reducerea forțelor militare și altor măsuri de dezarmare în Europa. Această atitudine rezidă în caracterul esențial pe care-l poate avea realizarea unor măsuri precise pe planul dezarmării, fiind bine cunoscut caracterul profund dăunător pe care o are continua și nestăvilita cursă a înarmărilor asupra intereselor vitale ale tuturor popoarelor. Între dezarmare și aspirațiile cercurilor celor mai largi ale opiniei publice există o corelație din cele mai firești.

Desigur, în această direcție acționează și experiența istorică. În fond, problema ca atare a reducerii forțelor militare își are originea încă în anii ce au urmat terminării ultimului război mondial. Se știe că una din primele rezoluții adoptate de Adunarea Generală a O.N.U. se referea la principiile directoare ale reglementării și reducerii armamentelor, în baza căreia Adunarea Generală recunoștea **necesitatea reglementării și reducerii armamentelor și forțelor armate.** Cîte alte documente internaționale n-au fost oare consacrate aceleiași probleme, specificînd de multe ori în mod expres primordialitatea unui astfel de proces în Europa ?

Din păcate, în Europa au continuat să rămînă trupe străine staționate pe teritoriile altor țări, continentul nostru a fost împînzit cu baze militare, au sporit armatele naționale. Așa se explică că la 26 de ani după cel de-al doilea război mondial, numai în Germania occidentală se află aproximativ 385 000 de soldați străini (datele sînt pe aprilie 1970) ; 215 000 soldați americani ; 60 000 soldați englezi ; 60 000 soldați francezi ; 30 000 soldați belgieni ; 9 000 — olandezi și 6 000 canadieni. În întreaga Europă occidentală se află 310 000 soldați americani (la care se adaugă 200 000 oameni, personal auxiliar).

O asemenea situație prezintă grave implicații de ordin atît politic, cît și economic. Este binecunoscută problema spinoasă a cheltuielilor țărilor N.A.T.O. pentru întreținerea trupelor americane. Sub presiunea unor cercuri militare, statele N.A.T.O. au hotărît să-și sporească — la ultima sesiune a

→

N.A.T.O. — cheltuielile lor militare cu aproximativ un miliard de dolari în ciuda faptului că „țările N.A.T.O. — scria «United States News and World Report» — ar trebui să facă orice pentru reducerea cheltuielilor de apărare".

Procesul este ușor de înțeles. Pentru toate popoarele cursa înarmărilor constituie o grea povară. Cheltuielile militare, care în expresie valorică reprezintă circa 200 miliarde dolari, sînt egale cu 7 la sută din volumul brut al producției mondiale. Ele sînt echivalente cu venitul anual total produs de un miliard de oameni locuind în America Latină, Asia de Sud și Orientul Apropiat. Ele sînt cu 40 la sută mai mari decît cheltuielile pe plan mondial pentru educație și de peste trei ori mai mari decît cheltuielile mondiale pentru sănătatea publică.

La toate acestea trebuie adăugat faptul că nu este cu putință ca intensificarea înarmărilor să nu se resimtă asupra condițiilor de viață generale ale oamenilor. Nici o țară nu poate face excepție în această privință.

O foarte recentă manifestare a acestei realități o prezintă dezbaterile din Senatul american asupra așa-numitului amendament Mansfield, dezbateri survenite în criza pe care a parcurs-o și o parcurge dolarul. Amintim că în baza amendamentului, depus de cunoscutul senator american, lider al majorității democrate din Senat, se cerea reducerea pînă la sfîrșitul acestui an cu 50 la sută a efectivului trupelor americane staționate în Europa occidentală. Senatorul american aducea în sprijinul amendamentului său argumente atît de ordin economic — cheltuieli de circa 14 miliarde dolari anual — cît și politice : lipsa de sens a prezenței militare americane în Europa la peste un sfert de secol de la terminarea războiului. Au fost depuse, de asemenea, și alte amendamente în același sens cu diferite variații privind doar termenele și etapele retragerii.

Amendamentul Mansfield a fost respins de către Senat. Era de altfel greu de presupus că lucrurile vor lua o altă turnură, ținînd seama de artileria grea aruncată în luptă de Administrație împotriva acestui amendament. Dar valoarea sa nu diminuează din această cauză. Rolul său de avertisment asupra stării de spirit existente chiar în cercuri politice influente — este evident. Faptul în sine al prezentării unui asemenea amendament și importantul sprijin de care s-a bucurat este esențial pentru a distinge și circumscrie tendințele din viața politică americană și anume tendințe antirăzboinice, favorabile destinderii și cooperării pașnice.

Propunerea senatorului Mansfield, prin însăși formularea sa a determinat un serios moment de reflecție în cadrul opiniei publice americane. Ziarul „New York Times" scria : „Este ușor să împărtășești îngrijorarea senatorului Mansfield, constatînd că America continuă să aibă 300 000 soldați în Europa după 26 de ani de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial".

Văzută din Europa problema are un aspect cu mult mai acut deoarece aici, cu deosebire, se află trupele unor state străine, aci este amplasată rețeaua de baze militare, Europa fiind considerată drept principalul teritoriu al unei eventuale înfruntări militare. Pornind de la aceasta, curba cheltuielilor militare are un aspect permanent ascendent. Rezultatul ? Această povară se răsfrînge direct asupra randamentului eforturilor popoarelor spre progres și civilizație, asupra condițiilor generale de viață. Cu toată risipa de fonduri și mijloace pentru arme, cu toată prezența unor uriașe contingente militare, **securitatea popoarelor nu numai că nu este întărită ci dimpotrivă ea se vede simțitor diminuată pe măsură ce cursa înarmărilor dobîndește dimensiuni și forme noi,** antrenînd grave primejdii pentru om și valorile lui fundamentale, rod al creației și străduințelor sale multimilenare.

După cum era de așteptat, starea de spirit favorabilă reducerii forțelor armate, adoptării unor noi inițiative pe planul dezarmării a declanșat împotrivirea unor cercuri militare extremiste, promotoare ale politicii de forță. Generalul Westmoreland, șeful Statului major al armatei S.U.A., al cărui nume este strîns legat de agresiunea americană în Vietnam, opunîndu-se reducerii trupelor americane declara chiar că : „Există un nivel dincolo de care armata nu poate fi redusă...". Se fac în prezent încercări de a se exercita presiuni asupra țărilor europene membre în N.A.T.O., ca acestea să-și sporească efectivele lor militare. Ministrul apărării al Statelor Unite, Melvin Laird, declara că la întrunirea de la Lisabona se va încerca de a se obține din partea aliaților atlantici „o mai mare participare la apărarea Europei". Din surse americane rezultă că există un plan în această direcție care ar prevedea printre altele, o participare financiară crescîndă pe termen lung, consolidarea bazelor militare aeriene din Europa occidentală etc.

În ciuda unor atari poziții însă, problema unor acțiuni concrete în vederea reducerii forțelor armate și armamentelor, îndeosebi în Europa, se află la ordinea zilei, ea stîrnind un larg ecou. Problema prezintă un interes deosebit pentru toate țările europene, deoarece se înțelege că progrese în această direcție ar contribui în mod serios la diminuarea riscurilor de război, la promovarea încrederii între state, la crearea unui climat favorabil pentru realizarea altor pași spre destindere, spre lichidarea concomitentă a grupărilor militare și crearea unui sistem general de securitate în Europa, la întărirea păcii și securității generale.

După cum se știe, România a acordat și acordă un loc important în ansamblul politicii sale externe acestei probleme internaționale, pronunțîndu-se cu toată fermitatea pentru înfăptuirea dezarmării generale, cauză comună a tuturor popoarelor. Împreună cu celelalte țări socialiste, cu alte țări iubitoare de pace, România a manifestat consecvent inițiativă pe planul dezarmării. Atitudinea sa de înaltă responsabilitate față de acest deziderat major concretizată în diferite propuneri de cea mai mare importanță cum ar fi de pildă propunerile prezentate la 5 martie 1970 de către țara noastră la Conferința de la Geneva, au în vedere înfăptuirea dezarmării generale și în primul rînd a celei nucleare, măsuri parțiale pe planul dezarmării cum ar fi lichidarea bazelor militare existente pe teritoriile altor state, retragerea trupelor străine în limitele teritoriilor naționale, reducerea bugetelor militare, măsuri de natură să favorizeze desființarea blocurilor militare și alte acțiuni majore pe planul dezarmării generale.

Lista inițiativelor adoptate de România pe planul dezarmării este foarte vastă. Putem menționa — printre cele mai recente — propunerile privind instituirea unui „Deceniu al dezarmării", sau elaborarea importantului studiu, asupra consecințelor social-economice ale cursei înarmărilor.

Politica țării noastre acționează cu toată hotărîrea pentru înfăptuirea dezarmării generale, pornind de la interesele vitale ale poporului nostru, de la interesele păcii generale.

Este firesc sentimentul de insatisfacție cu care rămîn popoarele lumii confruntînd sarcinile și realizările pe planul dezarmării. În această balanță discuțiile prevalează asupra rezultatelor. Or, este evident că a sosit timpul să se treacă de la vorbe la fapte, la acțiuni concrete atît de necesare pentru soluționarea dezarmării. **„Este timpul, după părerea noastră** — declara tovarășul Nicolae Ceaușescu — **să se treacă de la discuții generale despre dezarmare la măsuri concrete... Popoarele care suportă pe umerii lor povara uriașelor cheltuieli militare, care, într-o nouă conflagrație mondială, ar trebui să dea un inimaginabil tribut de sînge, cer să se acționeze cu toată fermitatea în direcția dezarmării, pînă nu e prea tîrziu".**

Evoluția internațională actuală este favorabilă unor noi acțiuni pe planul dezarmării, aprofundării eforturilor în cadrul tratativelor de dezarmare. Dezarmarea — în favoarea căreia se pronunță energic ca o opțiune fără echivoc toate popoarele lumii — nu reprezintă o problemă în sine. A devenit axiomatic raportul direct stabilit între dezarmare și securitatea popoarelor, orice progres pe calea dezarmării, măsuri efective în acest sens putînd determina consolidarea și aprofundarea climatului de încredere și cooperare între țări, stimularea operei de destindere și colaborare, întărirea relațiilor pașnice între state, instaurării unei atmosfere reale de securitate internațională. Este de aceea la fel de clar că adoptarea unor măsuri de dezarmare în Europa, unde sînt acumulate mari potențiale militare, înseamnă tot atîtea măsuri în direcția securității europene. De aceea, orice inițiative favorabile cauzei dezarmării trebuie să fie privite și examinate cu toată atenția, promovîndu-se implicit cauza majoră a dezarmării generale.

Sergiu VERONA

SOLIDARITATE ACTIVĂ CU POPOARELE AFRICII

În urma hotărîrii conferinței extraordinare de la Addis Abeba din 1963 a șefilor de state și guverne din țările continentului, în fiecare an, la 25 mai, în țările africane se sărbătorește „Ziua eliberării Africii". Cu acest prilej, popoarele africane își reafirmă hotărîrea lor de a acționa în direcția dezvoltării multilaterale și independente a țărilor lor, pentru realizarea aspirațiilor lor de pace și progres.

Ziua de 25 mai constituie, de asemenea, pentru România, pentru celelalte țări socialiste ca și pentru forțele progresiste din lumea întreagă, un prilej de a-și manifesta sprijinul față de lupta pentru independență a popoarelor africane, deplina lor solidaritate cu eforturile și năzuințele tinerelor state din Africa.

Datorită profundelor schimbări petrecute în urma celui de-al doilea război mondial, mișcarea de eliberare națională pe continentul african a înregistrat o puternică creștere, determinînd prăbușirea imperiilor coloniale și formarea a 41 de tinere state independente. „Noile state apărute în perioada postbelică — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat, în expunerea prezentată la adunarea solemnă din Capitală cu prilejul aniversării semicentenarului P.C.R. — își afirmă tot mai energic hotărîrea de a-și apăra independența cucerită prin luptă, de a găsi căi de dezvoltare democratică, socialistă, care să le permită valorificarea în folosul propriu a bogățiilor naționale, înfăptuirea aspirațiilor de bunăstare a poporului".

După obținerea independenței de stat, țările africane au fost confruntate cu o serie de dificultăți pe plan economic, social și cultural, a căror rezolvare stringentă presupune lichidarea înapoierii moștenite de la colonialism, consolidarea independenței economice și făurirea unei economii naționale, capabile să asigure ridicarea condițiilor de trai materiale și spirituale ale popoarelor africane.

Guvernele statelor africane au depus și depun în continuare eforturi susținute pentru valorificarea bogățiilor naturale și utilizarea cît mai deplină a resurselor umane, prin dezvoltarea industriei prelucrătoare de materii prime minerale și agricole și diversificarea culturilor, pentru asigurarea necesităților populației din surse interne.

În calea amplului și complexului proces care a cuprins continentul african sînt încă multe greutăți, datorate în cea mai mare parte politicii cercurilor imperialiste care, în încercarea lor de a stăvili procesul de consolidare a independenței și suveranității naționale și pentru a perpetua în forme noi raporturile de subordonare a popoarelor africane, recurg la presiuni economice, politice și militare, organizează comploturi și acțiuni de sabotaj etc.

Pe plan extern, statele africane se manifestă ca un factor activ în promovarea ideilor păcii și libertății. În acest sens este de menționat activitatea desfășurată de statele africane pe plan continental, în cadrul Organizației Unității Africane, la O.N.U. și în alte organisme ale comunității internaționale contemporane.

O preocupare constantă a politicii externe a partidului și guvernului român o constituie extinderea continuă a relațiilor politice, economice, tehnico-științifice și culturale cu țările în curs de dezvoltare. În acest context, de o atenție deosebită se bucură în țara noastră dezvoltarea relațiilor prietenești cu statele continentului african. Solidaritatea poporului român cu aspirațiile de libertate, emancipare și prosperitate ale popoarelor din Africa s-a materializat în decursul anilor printr-un sprijin activ, politic și moral al eforturilor acestor popoare, îndreptate spre lichidarea colonialismului și a ultimelor lui vestigii, spre zădărnicirea uneltirilor imperialiste, spre dezvoltarea economică nestingherită a statelor africane care și-au cucerit recent independența. La Organizația Națiunilor Unite, ca și la alte reuniuni internaționale, delegațiile României socialiste au sprijinit adoptarea unor măsuri eficiente împotriva colonialismului și neocolonialismului, au sprijinit constant acțiunile inițiate de către statele libere ale Africii, acțiuni vizînd înlăturarea exploatării și asupririi străine.

Climatul de încredere și respect reciproc existent între România și țările din Africa a facilitat sporirea continuă a colaborării economice, politice și culturale dintre țările noastre. Nivelul relațiilor politico-diplomatice ale statului nostru cu statele din Africa este demonstrat de faptul că România întreține astăzi relații diplomatice la nivel de ambasadă cu treizeci de țări de pe acest continent. În ultimii ani, între țara noastră și numeroase țări africane s-a desfășurat un schimb tot mai intens de delegații conduse de șefi de stat sau de guvern, de miniștri ai afacerilor externe sau de alți membri ai guvernelor. Aceste vizite au oferit prilejul unor dialoguri utile și fructuoase, atît în probleme bilaterale cît și în probleme internaționale. Convorbirile ocazionate de aceste vizite au evidențiat și identificat numeroase posibilități concrete de cooperare în diferite domenii de activitate.

O excelentă dovadă a creșterii interesului reciproc în dezvoltarea unei cooperări și colaborări multilaterale o constituie lărgirea continuă a cadrului juridic de desfășurare a raporturilor româno-africane. Astăzi, peste 60 de acorduri și înțelegeri sînt în vigoare și reglementează relațiile României cu țările de pe continentul african. Relațiile comerciale ale țării noastre cu statele africane au sporit în volum și și-au diversificat structura an de an, avînd astăzi un volum de circa 4 ori mai mare decît în urmă cu zece ani. Ele dețin o pondere tot mai importantă în schimburile economice ale României cu statele în curs de dezvoltare. Sporiri importante au înregistrat schimburile comerciale cu țările arabe de pe continent — R.A.U., Algeria, Sudan, Tunisia, Maroc — precum și cu Nigeria, Ghana, Republica Populară Congo, Republica Democratică Congo, Guineea, Zambia, Tanzania, Kenya etc.

Un număr tot mai mare de specialiști români participă la elaborarea și traducerea în viață a unor proiecte de dezvoltare economică și tehnico-științifică, contribuie la punerea în valoare a unor importante resurse naturale din țările africane. Este de menționat în acest sens conlucrarea fructuoasă a petroliștilor români cu cei algerieni la explorări petroliere, participarea unor specialiști din țara noastră la realizarea unor construcții edilitare în Libia, la organizarea unor unități agricole moderne în Tunisia și Maroc. Se află în stadii avansate construcția, pe bază de documentație și utilaje românești, a unor fabrici de produse sodice și a unor mine de fosfați în R.A.U. și Tunisia. În ultimii ani, România a încheiat cu Guineea, Tanzania, Zambia, Kenya, Nigeria, R.P. Congo, R.D. Congo, Republica Africa Centrală, Ruanda Burundi, acorduri de cooperare economică și tehnică prevăzînd acțiuni concrete de prospectare și exploatare a unor resurse miniere, precum și în domeniile industrial, hidroenergetic, agroalimentar și construcțiilor civile. Muncitori și tehnicieni din țări ale Africii și-au desăvîrșit calificarea și specializarea în țara noastră. Un rol important în extinderea relațiilor economice cu țările Africii îl are participarea țării noastre, cu pavilioane specializate sau generale, la tîrgurile și expozițiile internaționale de la Cairo, Accra, Tripoli, Casablanca, Nairobi, Alger etc.

Se dezvoltă continuu schimburile de valori cultural-artistice, care aduc o contribuție substanțială la o mai bună cunoaștere reciprocă. Pe baza acordurilor de colaborare culturală existente între România și țări ca R.A.U. Ghana, Maroc, Tunisia, Algeria, Sudan, Guineea, Republica Africa Centrală, Somalia, au loc schimburi tot mai intense de expoziții, ansambluri artistice, oameni de cultură și artă, oameni de știință. În institutele românești de învățămînt superior studiază, ca bursieri ai statului român, peste 400 de tineri din țările Africii, care se pregătesc să devină cadre de valoare, capabile să contribuie la progresul social, economic și științific al țărilor lor.

O conlucrare rodnică există între delegațiile Republicii Socialiste România și cele ale statelor din Africa la sesiunile O.N.U., ca și în alte organizații internaționale. România a acordat sprijinul său unor inițiative ale țărilor din Africa, bucurîndu-se la rîndul ei de sprijinul delegațiilor africane în promovarea unor inițiative ale sale.

Pe deplin solidar cu eforturile popoarelor din Africa îndreptate spre lichidarea colonialismului și a consecințelor lui, poporul român sprijină cu simpatie lupta legitimă de eliberare națională a popoarelor din Mozambic, Angola, Namibia, Guineea-Bissau și din alte teritorii aflate încă sub jugul colonial. În repetate rînduri, la O.N.U. și în alte ocazii, România a condamnat politica de apartheid a cercurilor rasiste diriguitoare din Republica Sud-Africană. Manifestîndu-și solidaritatea cu poporul zimbabwe, guvernul român, prin Declarația sa din 12 martie 1970, a condamnat proclamarea ilegală și abuzivă de către cercurile rasiste de la Salisbury a așa-numitei Republici Rhodesia și a declarat că nu o recunoaște.

Principiile așezate la temelia relațiilor României cu țările din Africa, dorința reciprocă de extindere și diversificare a acestor relații, atmosfera de încredere și respect statornicită între noi fac ca perspectivele raporturilor de prietenie și colaborare dintre poporul român și popoarele Africii să fie deosebit de favorabile.

Petre MATEESCU

ÎNNOIRI SOCIALISTE ÎNTR-UN ORAŞ MILENAR

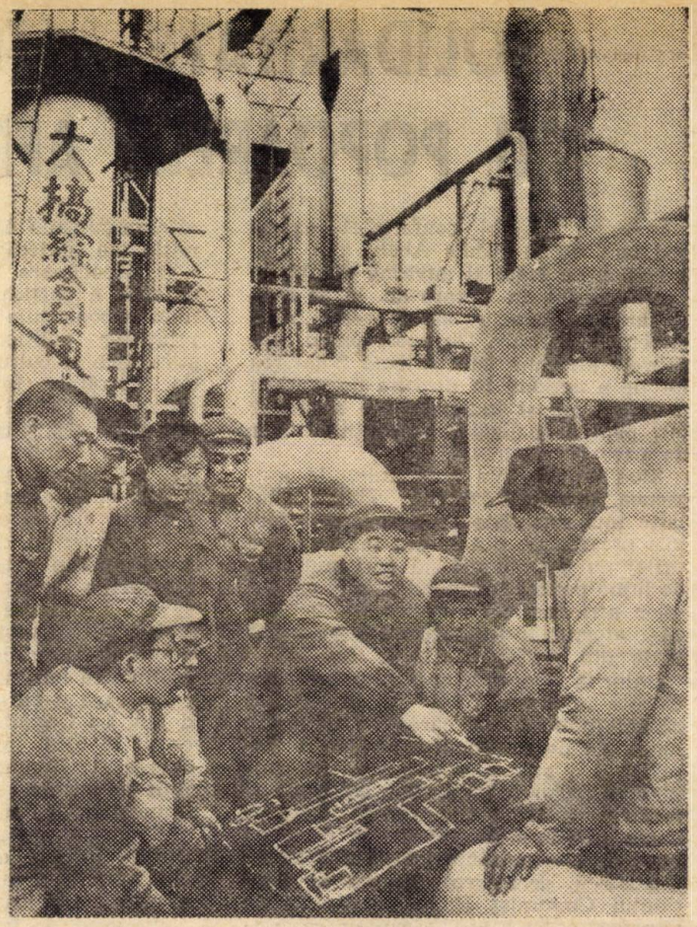

LA COMBINATUL COCSO-CHIMIC
Se studiază un nou procedeu tehnologic

Cu fiecare primăvară, Pekinul devine tot mai frumos. Printre aleile de pomi ce se leagănă molcom în adierea vîntului, se ridică siluetele noilor construcţii. Numeroase blocuri zvelte şi-au primit în ultimii ani locatarii — oameni ai muncii de cele mai diverse profesii. Tot mai multe furnale şi coşuri se profilează la orizontul oraşului. Parcuri vaste şi înverzite şi-au deschis porţile pentru populaţia capitalei.

În cei aproape 22 de ani de la eliberare, pe harta oraşului au apărut şi s-au dezvoltat numeroase fabrici constructoare de maşini, combinate metalurgice, uzine chimice, întreprinderi de produse electronice, întreprinderi textile etc.

Uzina Şâcinşa de pildă, deşi are o istorie de circa 50 de ani, a cunoscut o adevărată dezvoltare abia în anii de după eliberare, devenînd un combinat metalurgic cu o mare pondere în viaţa industrială a capitalei. Pînă în anul 1949, adică timp de 30 de ani, uzina realizase 280 mii tone oţel. Numai în primii trei ani de după eliberare, producţia a crescut de 3,4 ori faţă de cea realizată în primele trei decenii. Spiritul inovator, tenacitatea şi abnegaţia muncitorilor, stimulate de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Chinez, au făcut ca înfăţişarea combinatului să se schimbe sensibil. Un exemplu edificator : în anul 1969, în numai 9 luni a fost construit un bluming pentru care ar fi fost necesari în trecut 4—5 ani. Deviza oţelarilor combinatului : „Statul are nevoie de mai mult oţel ; noi îl vom da, oricîte eforturi ar cere aceasta". Şi într-adevăr, în numai 40 de zile au dat în funcţiune două convertizoare cu o capacitate de 30 tone fiecare. Acestora li s-au alăturat un furnal şi o nouă cocserie. Astăzi Şâcinşa este un combinat metalurgic complex, modern utilat. La fiecare 30 de minute şerpuiesc şarjele de oţel pe benzile transportoare spre secţiile de prelucrare.

Cei 40 000 de salariaţi ai combinatului, muncind neobosit, dau ţării 800 000 tone oţel anual. Sarcinile în perioada actualului cincinal au fost sporite, prevăzîndu-se dublarea producţiei anuale către sfîrşitul cincinalului.

Acolo unde odinioară se întindeau terenuri virane năpădite de buruieni, s-a ridicat în numai opt luni combinatul cocso-chimic din Pekin. Dat în funcţiune către sfîrşitul anului 1959, combinatul a cunoscut în decursul anilor o largă dezvoltare. El produce acum peste un milion patru sute de mii tone de cocs anual. Cocsul obţinut aici, şi apreciat pentru calitatea sa superioară, aprovizionează peste 2 000 de întreprinderi ale ţării. Pe baza unor studii şi cercetări s-au obţinut însemnate produse chimice din gazele de cocs. Pentru a evita poluarea aerului şi pentru a se da totodată o utilizare practică gazului de cocserie, acesta e captat şi folosit pentru peste 300 000 de apartamente şi peste 30 de întreprinderi ale capitalei.

La fel ca marile combinate mai sus-menţionate, şi celelalte uzine şi fabrici ale Pekinului, ca de pildă cele de radio şi textile, de produse farmaceutice etc., cu o producţie care sporeşte continuu, îşi aduc contribuţia la dezvoltarea economică a ţării.

De la începutul anului 1970, în întreaga ţară a fost iniţiată o largă mişcare populară pentru dezvoltarea unei industrii electronice. La Pekin, ca şi la Şanhai, Tientzin şi în alte oraşe s-au desfăşurat campanii de masă pentru fabricarea de cuptoare pentru producerea monocristalelor şi a materialelor silicoase, obţinîndu-se în acest domeniu mari succese.

În procesul de intensă dezvoltare a industriei electronice s-a acordat pretutindeni o atenţie deosebită experienţei obţinute de marile uzine electronice existente. Astfel, muncitorii Fabricii de tuburi electronice din Pekin au lucrat în cooperare cu alte unităţi, invitînd lucrătorii să înveţe din realizările lor, trimiţînd la rîndul lor, în diferite uzine noi, muncitori cu experienţă, ajutînd întreprinderile mici să-şi însuşească noi procese tehnologice şi să producă noi utilaje. O fabrică de utilaj cu semiconductori din raionul Sicen al oraşului Pekin a produs cu succes, în mod experimental, un cuptor de difuzie tranzistorizat cu rectificator de control siliconic. Cuptoarele de producere a mono-cristalelor fabricate la Pekin, Şanhai, Sensi şi în alte locuri au atins un înalt nivel tehnic.

Utilizarea unor asemenea rectificatori a accelerat procesul tehnic şi în alte ramuri industriale (construcţia de maşini-unelte, industria hîrtiei etc.), precum şi în domeniul transporturilor.

La Pekin, ca şi la Şanhai, la Nankin sau Uhan — repere fundamentale ale industriei din marea ţară prietenă — te întîmpină acelaşi entuziasm creator care animă întregul front al construcţiei socialiste, aceeaşi dorinţă nestrămutată a oamenilor muncii, care, însufleţiţi şi conduşi de Partidul Comunist Chinez, urmînd îndemnurile preşedintelui Mao Tzedun, luptă pentru dezvoltarea şi propăşirea econo-

mică a patriei. În capitala Republicii Populare Chineze, ca și în celelalte centre industriale ale țării, o trăsătură esențială comună o constituie talentul și hărnicia creatoare a colectivelor marilor întreprinderi, preocuparea lor pentru promovarea în procesul de producție a tot ce e nou, pentru introducerea tehnicii avansate și sporirea pe toate căile a producției și productivității muncii. Uzina de motoare electrice grele din Pekin, de pildă, se mîndrește cu succesele obținute de cei 5 000 de membri ai colectivului ei care au creat o serie de dispozitive și mașini de un înalt randament ce permit o mai bună desfășurare a tehnologiei de fabricație și, în același timp, însemnate economii de fonduri.

cestui an de început al celui de al patrulea cincinal, nivelul cel mai înalt din istoria orașului. Producția minereului de fier reprezintă astăzi 23 la sută din întreaga producție a țării, cea de fontă — 24 la sută, cea de oțel — 28 la sută. O creștere însemnată a producției au înregistrat și celelalte ramuri industriale, în special cea a cărbunelui și a produselor petroliere.

■

Pînă în anul 1949, aproape jumătate din copiii de vîrstă școlară erau privați de posibilitatea de a învăța. Tinerilor din Pekinul de astăzi le sînt deschise porțile tuturor școlilor și universităților.

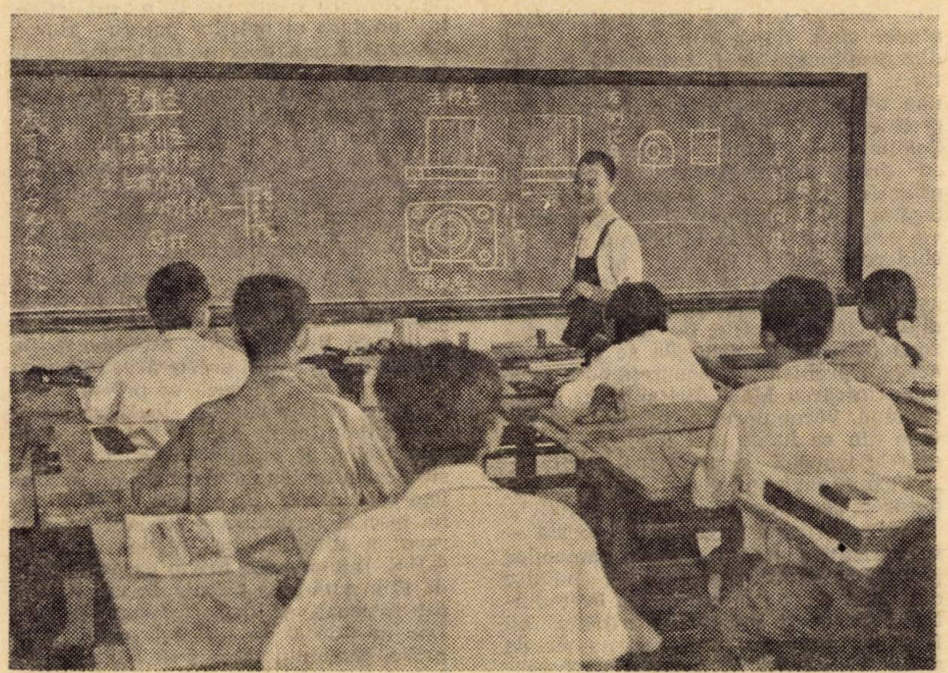

UNIVERSITATEA CINHUA
O oră de desen industrial

Realizări de seamă sînt obținute în uzinele capitalei și ca urmare a mișcării de masă pentru diversificarea producției și folosirea complexă a materialelor în condițiile specializării într-un anumit domeniu. O deosebită atenție se acordă în acest cadru folosirii complexe a materiilor prime, precum și utilizării integrale a reziduurilor rezultate din procesul de producție — gazele, apa, deșeurile, acizii, energia termică etc. Au fost create astfel numeroase resurse noi pentru sporirea avuției naționale.

Așa arată Pekinul industrial de azi, oraș care odinioară dispunea doar de cîteva ateliere de reparat și pe care locuitorii săi l-au transformat într-un puternic centru economic al Republicii Populare Chineze. Valoarea globală a producției industriale a Pekinului a atins, în primele luni ale a-

Îndreptîndu-te spre nord-estul orașului, spre suburbii, te întîmpină aleile parcului în care se află Universitatea Cinhua. Este una din numeroasele institute de învățămînt superior ale capitalei. Cele 11 facultăți, cu peste 50 de specialități. Am vizitat de curînd universitatea și i-am văzut pe studenți în sălile de curs, în laboratoare, în fața microscoapelor, mînuind mașini electronice de calcul, participînd la lecții practice în secțiile de mașini-unelte de mare precizie sau în jurul mașinii de șlefuit cu comandă-program. Îmbinînd lecțiile teoretice cu practica, studenții și profesorii de la Facultatea de autocamioane au construit cîteva mașini moderne, pe care le folosesc în cadrul universității. Tot ca o expresie a îmbinării teoriei cu practica, Facultatea de îmbunătățiri funciare și unelte agricole posedă terenuri experimentale în provincia Kiangsi, pe malul Fluviului Galben.

Universitatea Cinhua se întinde pe o suprafață de 200 hectare. Ea este îngrijită de către studenți în timpul lor liber. Tot ei au hotărît să-și cultive orezul și legumele necesare hranei. Se poate spune că cei care învață și beneficiază aici de condiții moderne de studiu, pentru care statul a investit sume importante, se gospodăresc totodată singuri ; ei au preluat în grija lor laboratoarele și sălile de curs, inițiativă patriotică le care participă tineretul universitar din China.

■

Nu departe de Pekin, întîlnești rîul Yungtin, afluent al fluviului Haiho. De-a lungul istoriei, Haiho și afluenții săi prezentau un pericol pentru viața locuitorilor și pentru agricultura din luncile sale. Ori de cîte ori se pornea o ploaie torențială, apele înspumate se vărsau vijelios în Haiho cu zeci mii metri cubi pe secundă, în timp ce gura fluviului nu putea vărsa decît o mie metri cubi pe secundă. În perioada inundațiilor, rîurile revărsate deveneau o vastă întindere de apă. Istoria a înregistrat în 580 de ani, între 1368—1948, 387 de inundații.

„Fluviul Haiho trebuie să fie pus sub control permanent" — chemarea lansată de președintele Mao la 17 noiembrie 1963, cînd a avut loc una din cele mai mari inundații din istoria fluviului — a mobilizat milioanele de locuitori din această zonă. De la poalele munților Taihan pînă la golful Pohai, de la Marele Zid și pînă la rîurile Cian și Wei, în fiecare comună și brigadă de producție au fost realizate numeroase proiecte de îmbunătățiri funciare pentru îmblînzirea fluviului și a afluenților săi. În 7 ani, în provincia Hopei au fost săpate 19 canale, cu o lungime totală de 1 600 km, și 14 diguri cu o lungime de 1 400 km. Aceste lucrări au înlăturat spectrul inundațiilor pe o suprafață de peste 3,3 milioane hectare. A fost atins totodată în această provincie obiectivul de a iriga un mu (1 mu = 0,15 ha) pe cap de locuitor. În lunile de iarnă ale anului trecut, suburbiile Pekinului au cunoscut o animație deosebită : peste o sută de mii de țărani și militari au lucrat zi și noapte pentru adîncirea și lărgirea cursului mijlociu și inferior a patru afluenți ai fluviului Haiho. Entuziasmul de masă, marele număr al constructorilor au dus la realizarea înainte de termen a acestui proiect, punîndu-se capăt pentru totdeauna inundațiilor în cîmpia nordică a provinciei și în suburbiile Pekinului.

Din primăvară și pînă în toamnă, culturile de orez, grîu și zarzavat sînt scăldate de căldura soarelui și irigate de apa binefăcătoare a rîurilor, puse pentru totdeauna sub controlul omului.

Elvira BUZUMURGA

Pekin, 24 mai

RELAȚIILE FRANCO — BRITANICE ÎNTR-UN „CICLU NOU"?

În ajunul reuniunii din 10 mai a miniștrilor de externe ai „celor șase" și a întîlnirii lor din 11 mai cu reprezentantul Marii Britanii, un comunicat dat publicității la Paris și la Londra anunța că în 20 și 21 mai premierul britanic va fi oaspetele președintelui Republicii franceze. Tot atunci, în Franța se celebra a 542-a aniversare a unuia din marile momente ale războiului de o sută de ani : eliberarea de către Ioana d'Arc a orașului Orléans, asediat de englezi. Nici o intenție malițioasă nu pusese la cale potriveala calendaristică. Dacă nu ar fi fost această coincidență, putea foarte bine să fie alta. De aproape un mileniu — de la debarcarea normanzilor pe insulă în 1066 pînă la debarcarea aliată pe coasta normandă în 1944 — biografia celor două țări se împletește într-o intimitate istorică jalonată și de războaie și de alianțe. Mai cu seamă războaie pînă în veacul trecut, alianțe de atunci încoace, totul într-un climat care asociază, în proporții variabile după împrejurări, atracția mutuală, concurența multilaterală și o persistentă susceptibilitate reciprocă.

Făcînd aluzie la aceste antecedente și la contenciosul actual al relațiilor dintre cele două țări — în prim plan, problemele legate de intrarea Marii Britanii în Piața comună — președintele Pompidou spunea într-un interviu solicitat de B.B.C. și difuzat în cadrul emisiunii „Panorama", una din cele mai urmărite ale televiziunii britanice : „Timp de secole ne-am bătut și apoi, la un moment dat, a intervenit ceea ce s-a numit Antanta Cordială. Antanta Cordială avea ceva aproape pasional, ceva sentimental, pentru două motive : mai întîi pentru că succeda unui lung șir de bătălii și de războaie, iar atunci cînd te împaci nu te poți împăca decît într-o atmosferă de afecțiune ; apoi pentru că aveam un inamic comun, în orice caz un adversar posibil, care era Germania lui Wilhelm al II-lea. Astăzi nu mai avem acest trecut de conflicte și nu avem un adversar comun ; deci lucrurile sînt în același timp mai ușoare și mai calme". În același timp, premierul britanic, acordînd o întrevedere săptămînalului parizian „L'Express", imprima convorbirii un ton de cordialitate afectuoasă la adresa Franței și de încredere în apropiata întîlnire cu președintele ei.

PRUDENȚĂ ȘI DISCREȚIE

În aceste declarații — și în toate cele care, la diferite niveluri, oficial sau oficios, au fost făcute de la anunțarea întîlnirii pînă la realizarea ei și după aceea — cele două părți au evitat cu grijă tot ceea ce ar fi putut da impresia că se caută un acord bilateral : „bilateralismul" este privit cu suspiciune la C.E.E. și de către fiecare membru în parte atunci cînd nu este el unul dintre cei implicați. Cu atît mai explicabilă era prudența în cazul de față, cînd întrevederile de lucru s-au desfășurat „între patru ochi", mai exact în prezența doar a doi interpreți, însuși premierul Chaban-Delmas (care joi l-a primit separat pe omologul său britanic) participînd numai la convorbirile de vineri dimineață.

Asupra conținutului discuțiilor s-a păstrat discreția cea mai desăvîrșită. Chiar atunci cînd, după întîlnirea de vineri dimineață care ar fi urmat să fie ultima, s-a anunțat că va mai avea loc una după amiază, înainte de plecarea premierului britanic, nu s-a spus de ce. Comunicatul final vorbește despre „o mare convergență" în ceea ce privește rolul și perspectivele de lărgire a comunității economice vest-europene (adică în primul rînd includerea Marii Britanii în C.E.E.), despre „o deplină identitate de vederi" asupra „funcționării și evoluției comunității". Mai departe, pe măsură ce din zona principiilor generale se trece în aceea a problemelor concrete pe care le pune intrarea Marii Britanii în Piața comună, vocabularul comunicatului devine din ce în ce mai modest : președintele francez și premierul britanic „au examinat", „au vorbit, de asemenea, despre", „consideră de dorit și posibil"...

O convergență, incontestabil există — semnificativă pentru gîndirea oamenilor politici și sentimentele opiniei publice din două mari țări europene. Președintele francez și premierul britanic au fost de acord că, dacă un număr de state se asociază în vederea unor scopuri pe care consideră necesar să le urmărească în comun, ele trebuie în mod obligatoriu să-și păstreze identitatea națională. De altminteri este lucru cunoscut că refuzul inițial al Marii Britanii de a intra în Piața comună, rezervele succesive ale Franței față de diferite măsuri preconizate la Bruxelles, au avut ca motor voința de a-și menține întregi independența și suveranitatea. Dar un număr de alte probleme, printre care aceea deosebit de importantă a dublului caracter (național și internațional) al lirei sterline, continuă să rămînă deschise. De unde prudența formulărilor din comunicat în aceste domenii. De unde însă tendința de a dilata, de a globaliza succesul ?

Fără îndoială, din două izvoare. Pe de o parte, din faptul că doi sau mai mulți interlocutori pot rosti aceleași cuvinte, aceleași împerecheri de cuvinte, dîndu-le fiecare alt înțeles și știind că le dau fiecare alt înțeles, dar potrivindu-le astfel încît să întrunească semnăturile considerate necesare într-un anumit moment : însăși istoria comunității economice vest-europene este o bogată succesiune de asemenea acorduri. Pe de altă parte, a mai existat o convergență : în ceea ce privește utilitatea unei întîlniri franco-britanice investită cu solemnitatea marilor evenimente. Motivările erau însă unele pentru Marea Britanie, altele pentru Franța.

DEMERS BRITANIC ȘI SOLICITUDINE FRANCEZĂ

Ale Marii Britanii, care a avut inițiativa recentei întîlniri de la Paris, sînt de două categorii. Unele, de natură general-istorică : dispariția unui imperiu, înlocuirea lui cu Commonwealth-ul, manifestarea în sînul acestuia — în orice caz, la o bună parte dintre membri — a unor tendințe centrifuge care fac un loc tot mai larg relațiilor comerciale cu alte țări. Situația este evocată cu atît mai sugestiv în „Paris Match" cu cît autorul articolului, Raymond Cartier, poartă el însuși nostalgia unui imperiu spulberat și condeiul său virulent vibrează încă de ecoul vechilor rivalități coloniale : „Marele poet Winston Churchill, scrie el, spunea superb că între Europa și largul mărilor Marea Britanie va alege totdeauna largul mărilor... Dar Edward Heath știe că nu mai există un larg al mărilor pentru Marea Britanie. Există doar un loc important și onorabil la vatra europenilor". Totuși, această evoluție a raporturilor din interiorul Commonwealth-ului, care nu a început ieri și nu se încheie mîine, nu ar justifica singură demersul guvernului britanic pe lîngă președintele Republicii Franceze. Aici intervine a doua categorie de motivări, cele de ordin intern — care sînt presante.

Că opinia publică din Marea Britanie continuă să fie ostilă intrării în Piața comună, se știe. Contribuie la aceasta și teama că linia mereu ascendentă a prețurilor va suferi accelerări suplimentare în special în ceea ce privește alimentele, și întrebări în legătură cu eventuale influențe care ar putea modifica un mod de viață tradițional, și sensibilitatea națională alarmată de formulele comunitare. Un sondaj de săptămîna trecută înregistra o „ușoară ameliorare" a atitudinii britanicilor față de C.E.E. Într-adevăr, foarte ușoară. Față de 17 la sută luna trecută, 20 la sută din cei întrebați se declară acum pentru. Dar față de 63 la sută adversari în aprilie, procentul scade doar la 62 la sută în mai : ceilalți 2 la sută cîștigați provin din rîndurile nehotărîților (erau 20 la sută, sînt 18 la sută). În ritmul acesta — chiar presupunînd că deplasările se vor produce constant în același sens — e greu de imaginat că orientarea opiniei publice se va transforma pînă la toamnă în proporțiile dorite de „pro-europeni". Or, la toamnă au loc congresele anuale — al sindicatelor, al partidului laburist, al partidului conservator — care vor reflecta starea de spirit a populației. Judecînd după faptul că un număr de deputați, vreo cincizeci, ai propriului său partid au și făcut cunoscut că vor vota împotriva adeziunii la C.E.E. (e drept că o sută de deputați laburiști, printre care cîțiva membri ai „cabinetului-fantomă", au semnat un manifest în favoarea adeziunii), premierul Heath se grăbește. Pentru ca în toamnă, cînd vor avea loc congresele, intrarea în C.E.E. să fie fapt împlinit (chiar dacă tocmelile vor trebui continuate în interiorul comunității : vechii membri nu se tocmesc între ei de atîția ani ?). Conservatorii „pro-europeni" își propun deci — și propun interlocutorilor lor de pe continent — ca negocierile

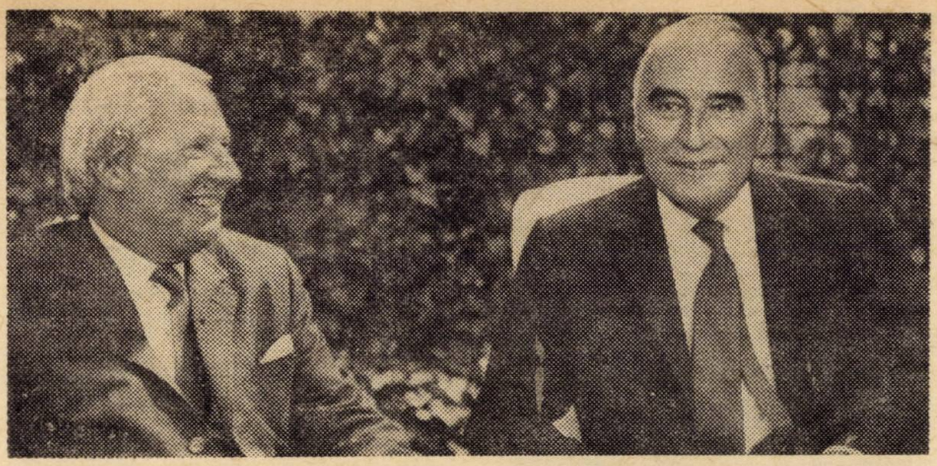

O „convergență" cu motivări diferite...

să fie încheiate cu succes pînă la sfîrșitul verii. De aici, demersul guvernului britanic pe lîngă palatul Elysée.

La Paris demersul a fost primit nu numai „cu plăcere", cum au spus formulările protocolare, dar cu un brusc și foarte real interes. De fapt, în presa britanică se desfășura de cîteva săptămîni o adevărată campanie în favoarea unor convorbiri Pompidou — Heath, dar cercurile oficiale franceze se arătau mai degrabă reticente. Invocînd principalele probleme nerezolvate în negocierile de la Bruxelles, aceste cercuri preferau ca întîlnirea între președintele francez și premierul britanic să aibă loc abia în vară, pentru ca între timp „experții să mai netezească terenul". Ce a determinat schimbarea de atitudine și răspunsul pozitiv al Franței, promptitudinea cu care data reuniunii a fost inserată în puținele zile disponibile înaintea călătoriei prezidențiale în Belgia, solicitudinea pentru cererea premierului britanic ca întrevederile să aibă loc „între patru ochi" ? După cîte se pare, rolul hotărîtor l-a jucat experiența recentei crize monetare, inclusiv dezamăgirea pricinuită de hotărîrea R.F.G. cu privire la „cursul flotant" al mărcii.

De la întrevederea de Gaulle — Adenauer care, în septembrie 1958, marca începutul politicii de „reconciliere", raporturile dintre Paris și Bonn s-au proclamat totdeauna oficial „raporturi privilegiate". În ciuda incidentelor de parcurs, benigne sau grave, efemere sau persistente, ele s-au menținut, jalonate de ritualul întîlnirilor periodice printre care cele bianuale la nivel înalt. Opțiunea R.F.G. în materie de politică monetară a afectat însă politica monetară a Franței, preocupare prioritară pentru autoritățile de la Paris. A căror iritare se traduce printr-un interes sporit pentru cooperarea cu Marea Britanie. „Un argument tehnic l-a încurajat (în acest sens) pe președintele Pompidou, notează «Le Nouvel Observateur». De-a lungul întregii crize, Banca Franței și Banca Angliei au avut o atitudine asemănătoare, călăuzită de interese comune : menținerea parităților francului și lirei sterline, ostilitate față de schimburile flotante, hotărîrea de a nu suspenda activitatea bursieră în timpul «zilelor negre»". Dată fiind experiența de financiar a președintelui, un asemenea argument nu e lipsit de greutate. Și dacă nu este prima oară cînd Franța este ispitită să folosească „un joc de basculă" între aliatul de peste Rin și cel de peste Canalul Mînecii, de data aceasta momentul pare deosebit de propice : guvernul Heath, cum arătam mai sus, consideră necesar să rezolve pînă la sfîrșitul verii problema intrării Marii Britanii în C.E.E.

CAPĂTUL DIFICULTĂȚILOR ?

După încheierea întîlnirii Pompidou — Heath, nu purtători de cuvînt ci președintele francez și premierul britanic în persoană au acordat împreună ziariștilor, privați de informații în tot timpul convorbirilor, o conferință de presă. Din declarațiile președintelui Pompidou ziariștii au reținut cu deosebire o frază : „Ar fi acum nerezonabil să se creadă că nu se va ajunge la un acord între Marea Britanie și C.E.E. în cursul negocierilor din iunie". Iar din declarațiile premierului Heath : „Calea este deschisă pentru a găsi soluții". Satisfacția „pro-europenilor" britanici s-a oglindit imediat în articolele și titlurile unor ziare. „The Times" rescria chiar pentru ultima sa ediție editorialul consacrat convorbirilor de la Paris : faptul, excepțional în sine, era subliniat și de tonul exuberant, cu totul neobișnuit în stilul acestui ziar, al noii versiuni. Alte ziare se arătau mai rezervate, evocînd „grelele negocieri în perspectivă", iar „Daily Express" consemna într-un titlu „O victorie a diplomației franceze asupra intereselor britanice". Presa franceză se arăta în ansamblul ei precaută, de la „L'Humanité", care scria că „puntea peste Canalul Mînecii este încă fragilă și minată", pînă la „Le Figaro" : „Dl. Edward Heath nu trebuie să-și facă iluzii și de altminteri nu-și face : englezul mijlociu va fi cu atît mai dispus să accepte pledoaria politică ce-i va fi prezentată cu cît aceasta va fi însoțită de asigurarea că prețul de plătit nu va fi prea ridicat. Or, asupra acestui punct nici un angajament nu a fost, și de altfel nu putea fi, luat la Paris". În acest timp, semnalează agenția „France Presse", „presa vest-germană amintește că Bonnul a dorit totdeauna lărgirea C.E.E., dar subliniază necesitatea ca guvernul federal să-și facă auzit glasul și să nu rămînă pasiv față de formarea unor noi constelații în Europa". În acest spirit, „Frankfurter Rundschau", de pildă, consideră necesar ca întîlnirea Pompidou — Heath să fie urmată de o reuniune la nivel înalt a tuturor statelor implicate în negocieri. Ca din întîmplare, în aceeași zi cercurile informate de la Bonn aminteau că președintele Pompidou și cancelarul Brandt se vor întîlni în iulie în capitala federală, în cadrul convorbirilor prevăzute de tratatul de prietenie franco — vest-german.

Neașteptată și, în parte prin aceasta chiar, spectaculoasă, reuniunea Pompidou — Heath nu pare să marcheze capătul dificultăților direct sau indirect legate de intrarea Marii Britanii în C.E.E. Ci începutul unui ciclu nou.

Florica ȘELMARU

PREȘEDINTELE POMPIDOU ÎN BELGIA

În programul vizitei de trei zile pe care președintele Republicii Franceze a făcut-o săptămîna aceasta în Belgia, convorbirile politice nu au ocupat decît o oră și cincisprezece minute. Ceea ce — chiar fără a compara cu lungile ore pe care le-au totalizat întîlnirile Pompidou-Heath de săptămîna trecută — demonstrează că nu există între Belgia și Franța probleme care să constituie obiectul unor negocieri dificile. În cursul celor trei zile — în care a vizitat, afară de Bruxelles, marele port flamand Anvers și importantul oraș wallon Liége — președintele francez a rostit totuși șase discursuri politice, a căror tematică, în afară de prietenia dintre cele două popoare, a fost inspirată de problemele europene.

Această a patra călătorie în străinătate și prima într-o țară vest-europeană pe care președintele Pompidou o face de la începutul mandatului său — precedentele au fost în Statele Unite, în Uniunea Sovietică, în țări ale Africii — se definește pe planul unor relații cordiale. Cu atît mai mult cu cît singurele controverse care se ivesc din cînd în cînd între cele două țări privesc modalitățile de construire a unei autostrăzi sau unei conducte petroliere : „neînțelegeri gospodărești între vecini", le caracterizează un săptămînal parizian. În plus, în cadrul organismelor C.E.E., în care Franța asumă de multă vreme rolul partenerului dificil, atunci cînd atmosfera atinge un anumit nivel de încordare reprezentantul belgian este de cele mai multe ori cel care intervine conciliator.

O oarecare neliniște există în unele cercuri oficiale, și la Bruxelles și la Paris : ca nu cumva prezența oaspetelui francez să stimuleze intempestiv o anumită efervescență wallonă. Încă înainte de a pleca în călătorie, președintele Pompidou a căutat să prevină orice manifestări inoportune și a folosit prilejul interviului pe care l-a acordat importantului cotidian bruxellez „Le Soir", pentru a sublinia că privește Belgia și pe belgieni ca un tot : Belgia, a spus el, „are caracteristicile ei" și „este departe de a fi uniformă", iar belgienii „au temperamente diverse, dar sînt toți harnici și perseverenți ca francezii noștri din nord, cîteodată impetuoși și expansivi ca meridionalii noștri". Încheind : „Aceste caractere totodată asemănătoare și opuse dau Belgiei fizionomia ei proprie și originalitatea ei".

Fl. Ș.

SIMBOLURI TUNISIENE

În miez de noapte, cînd turboreactorul „Tunis-Air"-ului coboară lin din înaltul cerului mediteranean, aterizînd pe pista betonată a aeroportului „Tunis-Carthage", abia delimitezi conturul dantelat al ţărmului şi vegetaţia luxuriantă. Briza sărată a mării, evantaiele palmierilor şi uşoara unduire a bogatelor tufe de oleandri roşii si albi le simţi, totuşi, în respiraţia aerului umed şi uşor parfumat. Oricît de plăcute ar fi aceste ceasuri ale nopţii, oricîtă răcoare binefăcătoare ar aduce ele peste pămîntul biciuit de soarele de peste zi, lipsa luminii nu-ţi permite descoperirea bogatului univers al paletei coloristice a sudului, ascunzîndu-l în umbre de mister. Abia dimineaţa, cînd astrul zilei tronează pe cerul strălucitor, cînd conturul caselor de un alb-violet se profilează pe verdele compact, abundent al arbuştilor din jur, cînd străzile sînt asaltate de zgomotul cotidian, de coloritul viu al veşmintelor, cînd, de la ultimul etaj al hotelului „Tunis-Hilton", ridicat pe una din colinele oraşului, panorama capitalei ţi se oferă privirii, mărginite undeva de ţărmul apelor linişţite, de ultimele ramificaţii ale Altlasului, abia atunci imaginile reţinute din prospectele turistice îşi găsesc în sfîrşit concretizarea în ceea ce ochii înregistrează cu fiecare clipire.

Am parcurs la 1 iunie anul trecut — zi în care poporul tunisian sărbătoreşte Ziua Victoriei — marile bulevarde ale capitalei îmbrăcate în minunate covoare orientale, cu mii de flori în vase pictate în felurite arabescuri. O mulţime imensă îşi manifesta prin dans şi cîntec bucuria succeselor înregistrate în cei 15 ani care trecuseră de cînd Tunisia a păşit pe drumul dezvoltării de sine stătătoare. Am străbătut, într-un alai sărbătoresc, care nu a contenit pînă tîrziu în noapte, bulevardele Khaireddine Pacha, Mohammend V, Burghiba, Cartagina, Piaţa Republicii. Pretutindeni remarci peisajul înnoitor. Un spital, o şcoală, un cartier universitar, o casă de cultură a tineretului, o uzină, o termocentrală electrică, din nou o şcoală, un spital. Cu fiecare şantier se demolează structuri învechite din conştiinţa şi viaţa de zi cu zi a oamenilor. Ignoranţa şi mizeria, analfabetismul şi şomajul pierd teren de la o etapă la alta. Prefacerile aducătoare de progres şi civilizaţie sînt vizibile în toate regiunile ţării, în toate domeniile de activitate.

Am străbătut un traseu incluzînd Cartagina şi Sidi Bou Said, Menzel — Burghiba şi Bizerta, Nabeul şi Hammamet, El Djem şi Kairuan Mahdia, Monastir şi Sousse. Un itinerar cuprinzînd întinse livezi de portocali şi lămîi, lanuri de cereale în pîrg, plantaţii de măslini şi palmieri, pe fundalul cărora se creionau în goana maşinii coşurile înalte ale noilor fabrici, furnale descărcîndu-şi şarjele incandescente de oţel. Sute de kilometri spre sudul însetat, acolo unde oamenii îşi căutau în grabă adăpost în umbra petelor de verdeaţă, acolo unde beduinii, strigîndu-şi turmele de cămile, tulburau liniştea aspră, încinsă a deşertului.

Tunisia cuprinde în perimetrul său milenii de istorie. La Cartagina, ruinele cetăţii-port de odinioară trimite vizitatorul în urmă cu trei mii de ani. Zidurile înnegrite de scurgerea timpului, coloanele de marmură şlefuită cu migală de mîini anonime, frînturile de statui, declanşînd admiraţia contemporanilor, mozaicurile ale căror culori vii par desprinse din florile împrejurimilor, ancore purtînd pecetea făurarilor din marile porturi antice ale Mediteranei stau mărturie a ceea ce a fost

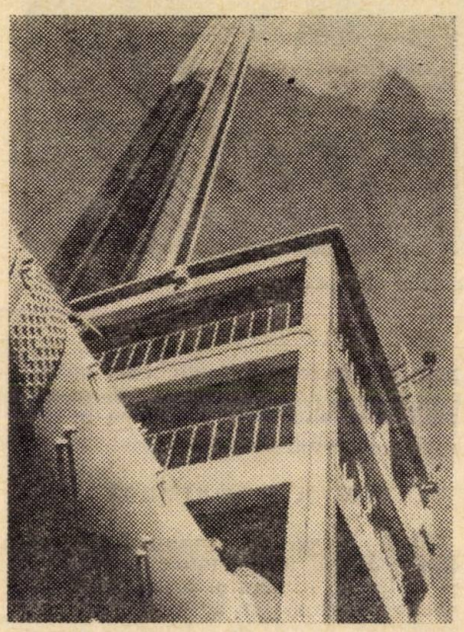

Siluete industriale

cîndva cetatea cartagineză, a cărei populaţie ajunsese în timpul apogeului său la 800 000 de suflete. Cartagina avea să fie arsă pînă în temelii de romanii invidioşi de concurenţa punilor. 600 de ani a durat ocupaţia Romei, care şi-a lăsat puternic urmele pe pămîntul frămîntat al Tunisiei. Coliseul de la El Djem — care sfidează şi astăzi deşertul — este o dovadă a nivelului de civilizaţie atins în acea perioadă. La fel ca apeductele de la periferia Tunisului care, cu intermitenţe, străbat sute de kilometri, pierzîndu-se undeva pe linia orizontului. Alte monumente, alte lecţii de istorie. Perioada celor 9 secole de istorie arabă. Marile moschei ale Kairuanului, adevărate bijuterii ale artei islamice. Apoi protectoratele turc şi francez, ultimul instalat în 1881.

Calendare săpate în piatră, consemnînd împotrivirea faţă de ocupanţii străini. De la răscoala lui Jugurtha, din timpul romanilor, pînă la evenimentele din anii 1950, care au precedat accesul Tunisiei la independenţă, este o perioadă îndelungată de bătălii şi sacrificii pe care le-a făcut poporul acestei ţări pentru cucerirea drepturilor de care beneficiază astăzi.

În trecerea istoriei, Tunisia şi-a adus recoltele sale de monumente succesive, la fel ca un cîmp fertil în scurgerea anotimpurilor. Un nou anotimp a debutat o dată cu obţinerea independenţei, deschizîndu-şi pretutindeni şantierele sale care vor lăsa anilor ce vin alte monumente — uzine şi baraje, şcoli şi facultăţi, cîmpuri roditoare — semne contemporane ale voinţei acestui popor de a înfăptui noi realizări pe drumul prosperităţii.

Agricultura — ne-au spus oficialităţile de la Tunis — constituie ramura predominantă a economiei. 70 la sută din populaţia ţării trăieşte în mediul rural. Mecanizarea agriculturii, extinderea irigaţiilor, folosirea pe scară tot mai largă a îngrăşămintelor, combaterea eroziunii solului sînt tot atîtea preocupări permanente ale specialiştilor tunisieni. În vederea ridicării randamentului producţiei agricole au fost adoptate o serie de măsuri vizînd pregătirea cadrelor pentru agricultură, creşterea volumului de investiţii necesare construirii unor noi baraje, crearea de noi staţii-pilot agricole. Faptul că Tunisia nu are încă posibilităţi largi de investiţii pentru a-şi asigura o industrie dezvoltată, capabilă să absoarbă surplusul forţei sale de muncă şi să valorifice superior însemnatele sale bogăţii ale subsolului, face ca agricultura să deţină şi în continuare primatul. Creşterea producţiei agricole va permite satisfacerea necesităţilor sporite de hrană ale populaţiei, renunţarea la importuri, crearea unor disponibilităţi suplimentare prin exportarea cărora va intra în ţară un volum mai mare de devize necesar relansării unor ambiţioase proiecte industriale. La Ministerul Economiei am aflat că, deşi agricultura va continua să deţină pentru încă o perioadă ponderea cea mai mare în cadrul produsului naţional brut, ritmul industrializării va fi accelerat în anii următori, existînd convingerea că numai în acest mod va fi asigurată dezvoltarea independentă a ţării, ridicarea nivelului general de civilizaţie al poporului. Primii paşi pe acest drum dificil au şi fost întreprinşi.

De pe şoseaua uşor ondulată, de la Mateus spre Bizerta, în apropierea lacului Ichkut, mari construcţii industriale predomină împrejurimile. Coşurile înalte, zgomotul transportului feroviar uzinal vestesc intrarea în perimetrul centrului siderurgic „al Fuladh" din Menzel-Burghiba. Inaugurarea a avut loc cu şase ani în urmă, la 13 noiembrie 1965, cînd primul furnal înalt şi-a descărcat prima şarjă. Rapiditatea cu care a fost dată în exploatare uzina — prima pe atunci din ţările maghrebiene — a dovedit gradul de urgenţă şi necesitatea unor asemenea întreprinderi. După 30 de luni de la începerea lucrărilor au intrat în funcţiune cele dintîi capacităţi productive. În anul 1966, 300 000 tone de minereu de fier s-au metamorfozat în 100 000 tone oţel, care aveau să satisfacă în totalitate consumul local, de atunci, în laminate de oţel. În ultimii ani s-au ridicat noi instalaţii metalurgice, hale spaţioase. O mare parte a produselor de la uzina din Menzel-Burghiba se îndreaptă spre Bizerta, la Atelierele mecanice Sahel, unde se finisează. Pentru anii următori se are în vedere diversificarea gamei de produse din „metalurgia neagră", astfel ca într-un timp cît mai scurt să fie reduse importurile la o seamă de profile. Un mare rol îl are, în acest sens, industria oraşului Bizerta, unul din marile centre urbane ale ţării. Acest oraş-port, unde pot ancora nave de mare tonaj, a cunoscut în ultimul deceniu o dezvoltare continuă. Cuptoarele fabricii de ciment, moderna rafinărie cu o capacitate anuală de prelucrare de circa 1,5 milioane

tone secțiile întreprinderii de biciclete, unitatea pentru articole de menaj și sanitare, sînt concludente în acest sens. De altfel, industria Bizertei, împreună cu centrul siderurgic de la Menzel-Burghiba, situat în apropiere, dețin o pondere însemnată în totalul producției industriale globale a Tunisiei.

Cunoscută pe plan industrial pînă nu de mult doar ca o țară minieră, în special datorită bogatelor sale zăcăminte de fosfați, minereuri de fier, zinc și plumb, „Oaza albă" — cum mai e denumită Tunisia de către amatorii de turism — se pregătește pentru era industrială, în care cea mai mare parte a materiilor prime, astăzi exportate, vor fi prelucrate în propriile-i retorte industriale.

Uzinele de la Menzel-Burghiba, proiectele de viitor privind Bizerta, barajele hidraulice ridicate la Grombalia, Kef, sînt jaloane, de început, ale startului industrial al Tunisiei.

Ne-am despărțit de Tunisia într-o seară, cînd soarele mîngîia cu razele-i crepusculare apele Mediteranei, martor tăcut al vechii și noii istorii a acestei țări. Ne-am luat rămas bun de la acești oameni pricepuți și harnici, care în tot timpul călătoriei au găsit cuvinte de prețuire și încredere față de poporul român. Ne-am despărțit de prietenii tunisieni cu convingerea că tot ce s-a înfăptuit în ultima perioadă constituie o bază pentru viitoarele realizări.

Ioan TIMOFTE

ORIENTĂRI SCANDINAVE

Articol scris pentru „Lumea" de Jikka Hakalehto

secretar general al Asociației „Paasikivi"

Nordul Europei, continentul nostru și întreaga lume sînt astăzi cu totul diferite de ceea ce erau cu trei decenii în urmă. După al doilea război mondial, poziția Europei în politica mondială și în viața internațională în general s-a modificat. Continentul nostru a devenit o parte — mai curînd mică — a lumii și nu-și mai poate defini situația numai în raport cu el, ci trebuie să țină seama de realitatea mondială.

În perioda anilor '30, gîndirea politică în țările nordice era dominată de concepția că aceste țări își pot asigura situația fără a lua atitudine față de problemele de securitate pe care și le punea restul Europei. În conformitate cu această concepție, țările nordice erau de părere că trebuie să se mențină în afara planurilor și proiectelor de asigurare a păcii în Europa. Politica de neutralitate practicată în acea epocă de țările nordice considera ca o virtute pasivitatea — care închidea ochii în fața situației din ce în ce mai încordate din Europa — și făcea din neutralitate un scop în sine. Prin aceasta, neutralitatea și-a văzut diminuate și conținutul și scopul. Încercările guvernelor nordice de a ține zona lor în afara conflictelor internaționale erau sincere și oneste, dar această tendință nu corespundea evaluării reale a poziției geopolitice și strategice a Nordului și a concluziilor ce trebuiau desprinse din această situație. Așa se face că, la izbucnirea celui de-al doilea război mondial, popoarele din regiune au fost trezite fără menajamente la realitate.

După cel de-al doilea război mondial, țările nordice au ajuns din motive diferite la soluții diferite ale politicii lor externe și de securitate. Finlanda și Suedia s-au angajat într-o politică de neutralitate, în timp ce Danemarca și Norvegia au renunțat la ea și au intrat în N.A.T.O.

În condițiile de astăzi, cînd chiar un conflict îndepărtat poate atrage în vîrtejul unei conflagrații și țările neutre, politica de neutralitate trebuie să acționeze în direcția destinderii internaționale și pentru consolidarea premiselor necesare păcii. În caz contrar, această politică s-ar izola din nou de realitate, ar redeveni un scop în sine și s-ar îndepărta de propriile sale obiective. De aceea se spune că o țară nu poate fi neutră în problema războiului și a păcii, ci trebuie să fie angajată permanent în lupta pentru pace, împotriva războiului. Pentru ca esența ei pașnică să poată fi încununată de succes, politica de neutralitate trebuie desfășurată consecvent și onest, iar ceilalți să acorde țării care o practică toată încrederea în voința și capacitatea sa de a continua această orientare. Neutralitatea nu este îndreptată împotriva cuiva, dar este utilă tuturor celor ce și-au fixat ca obiectiv asigurarea și menținerea păcii.

J. K. Paasikivi (centenarul nașterii sale a fost celebrat la sfîrșitul anului trecut în Finlanda și în țările învecinate prin importante festivități) a ocupat în istoria finlandeză un loc de cinste tocmai datorită faptului că a creat bazele unei noi politici externe finlandeze, politică privind în primul rînd relațiile dintre Finlanda și Uniunea Sovietică, dar care servește totodată intereselor tuturor țărilor nordice.

Tratatul de prietenie, colaborare și ajutor încheiat între Finlanda și Uniunea Sovietică în 1948 poate fi considerat ca o expresie a ideii ce stă la baza politicii externe a lui Paasikivi. Acest tratat a creat condiții optime dezvoltării relațiilor finlandezo-sovietice, este în folosul ambelor state și, în același timp, creează o premisă firească politicii de neutralitate a Finlandei.

Hotărîrea Danemarcei și Norvegiei, luată acum mai bine de 20 de ani, de a se alătura Organizației Tratatului Atlanticului de Nord, și hotărîrea lor ulterioară de a se menține în această alianță, se bazează pe o anumită concepție a acestor țări privind politica externă. Trebuie însă să amintim că o caracteristică specială a apartenenței la alianța atlantică a Danemarcei și Norvegiei este refuzul acestor țări de a accepta depozitarea pe teritoriile lor, în timp de pace, a armelor nucleare. Politica diferențiată în materie de securitate pentru care au optat țările nordice a dus astfel la crearea unei entități aparte, care, lipsită fiind de factorii ce definesc în mod obișnuit o alianță, se prezintă în același timp ca o alianță. Un element hotărîtor al legăturii comune dintre țările noastre este dorința expresă de a rămîne în afara încordării internaționale și de a dezvolta o colaborare pe planul politicii externe care să servească tendința de pace a tuturor țărilor nordice. Este semnificativ în această ordine de idei, printre altele, faptul că inițiativa finlandeză de a se oragniza o conferință de securitate europeană la Helsinki se bucură de sprijinul tuturor țărilor din regiune. Această inițiativă a fost de altfel evocată într-un referat elaborat în septembrie 1969, la conferința miniștrilor de externe ai țărilor nordice, de la Reykjavik.

Adevărul este că Nordul reprezintă o regiune în care o schimbare esențială a poziției sau politicii unui stat are efecte și asupra celorlalte. Ceea ce nu înseamnă că putem accepta teoria „echilibrului nordic", potrivit căreia relațiile între statele din Nord formează un mecanism ce funcționează de la sine și care, automat, ar fi în măsură să oprească încercările de schimbare a „stării de echilibru". Adevărul este că acest „mecanism al echilibrului" în țările nordice funcționează în vederea menținerii situației actuale, cu condiția ca statele respective să-și poată afirma opțiunile în materie de politică externă.

Din acest punct de vedere este foarte logic ca Finlanda, ținînd seama de interesele sale și ale întregului Nord, să considere foarte importantă eliminarea oricărei incertitudini în situația politică internațională a regiunii. De pe această poziție trebuie privite ideile prezentate de președintele Kekkonen în legătură cu securitatea și consolidarea păcii în Nord, precum și inițiativele în acest sens, cum ar fi planul din anul 1963 pentru denuclearizarea Nordului, și ideile expuse în 1965, ca și consultările finlandezo-norvegiene în vederea încheierii unui tratat privind regiunea de graniță dintre cele două țări. În legătură cu acest proiect, punctul de plecare al poziției finlandeze este formulat în declarația președintelui Kekkonen și anume că „Finlanda se obligă, din proprie voință și în baza tratatului, să nu atace nici un stat și să nu permită nici unui alt stat să înceapă un atac de pe teritoriul finlandez". Președintele Kekkonen a afirmat că un asemenea tratat corespunde atît intereselor norvegiene cît și finlandeze, el fiind în măsură să atenueze, pe teritoriul calotei polare, starea de încordare din timpul unor eventuale crize internaționale și să înlesnească Norvegiei și Finlandei șansa de a-și asigura intangibilitatea teritorială în cazul unor eventuale conflicte între terțe țări. E de sperat ca proiectul unui astfel de tratat să fie mai ușor de realizat în actualul climat european.

În încheierea acestor considerațiuni putem afirma că astăzi deși țările nordice au o serie de orientări politice diferite, uneori aparent chiar antagonice, ele sînt mult mai apropiate una de alta decît au fost vreodată în trecut, ceea ce, în ultimă instanță, constituie un fenomen pozitiv.

„Zgîrie-mări"

Pentru a ilustra cît mai sugestiv dimensiunile gigantice (și într-o permanentă creștere) ale tancurilor petroliere, revista „The Economist" a imaginat schița comparativă (reprodusă alăturat) și bizara denumire : „Zgîrie-mări". Pe coverta unui singur asemenea „zgîrie-mări" de 370 000 tone pot fi amenajate 63 de terenuri de tenis. Invocîndu-se, în primul rînd, considerente de rentabilitate, se vizează construirea unor supertancuri de 700 000 și chiar un milion de tone. Alte considerente sînt, însă, împotrivă : în condițiile actualelor amenajări, porturile nu sînt în măsură să primească asemenea giganți ; unele pasaje marine (naturale sau artificiale) nu permit trecerea acestora ; riscurile poluării apelor mărilor în cazul eșuării unor astfel de giganți sînt imense etc. Calculele arată că și în cazul compartimentării rezervoarelor (în sensul reducerii dimensiunilor și sporirii numărului lor) din cadrul tancurilor petroliere — soluție preconizată a fi adoptată deocamdată — riscurile de poluare nu se diminuează decît într-o proporție scăzută. În aceste condiții, cel puțin pentru moment (pînă la găsirea soluțiilor tehnice adecvate), „cursa spre gigantism" trece printr-o fază de acalmie.

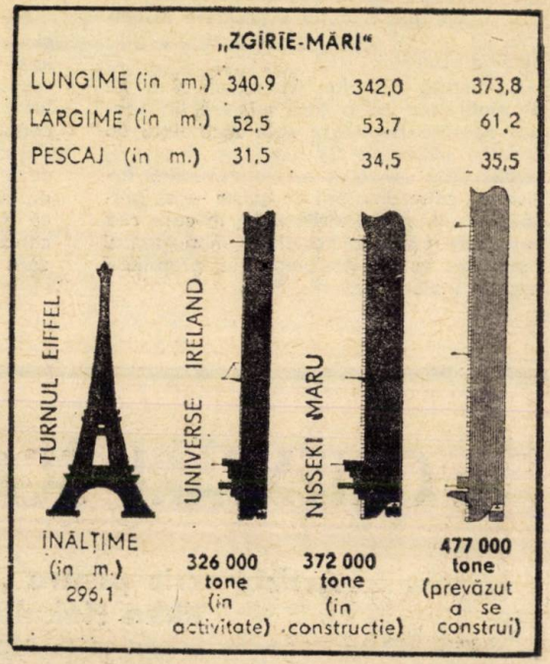

S.A.D.

În Uniunea Sovietică se extinde folosirea sistemelor automate bazate pe metodele și mijloacele economico-matematice moderne ale tehnicii de calcul, precum și pe mecanizarea lucrărilor de evidență. Veriga centrală o reprezintă crearea unui sistem automatizat de dirijare (S.A.D.) a ramurii construcției de aparate, aplicat mai întîi la nivelul întregii ramuri și introdus apoi în cadrul întreprinderilor acesteia. Calculele arată că introducerea „S.A.D." în întreprinderi permite ridicarea productivității muncii cu 5—10 la sută și reducerea costurilor de producție cu 4—6 la sută. Ramura construcției de aparate constituie principala bază tehnică pentru automatizarea dirijării ramurilor industrialie, a întreprinderilor, a transporturilor, baza pentru automatizarea producției industriale și agricole. Se elaborează aproximativ 100 de sisteme automate de dirijare pentru întreprinderile a 32 de ministere și departamente.

„Philips" : climat defavorabil

La 1 iunie este așteptată demisia lui F. I. Philips din funcția de președinte al vestitei companii olandeze cu același nume. Observatorii de specialitate par înclinați să pună această demisie în legătură cu rezultatele obținute de compania „Philips" anul trecut, rezultate pe care însuși vicepreședintele Consiliului de direcție, Van der Puten, le-a considerat „foarte decepționante". Beneficiile nete au scăzut — de la 528 milioane florini, în 1969, la 446 milioane, în 1970 — fapt cu atît mai îngrijorător cu cît a avut loc în condițiile creșterii cifrei de afaceri cu 16 la sută (de la 13 023 la 15 070 milioane florini). Creșterea producției — rezultat al dezvoltării sectoarelor radio, TV în culori, magnetofoane, video-record-uri — a avut loc, potrivit aprecierilor lui Van der Puten, într-un „climat defavorabil" care nu a permis companiei să-și realizeze beneficiile prevăzute. Principala componentă a „climatului defavorabil" este considerată restrîngerea sensibilă a debușeelor pe piața americană a „circuitelor integrate", care, pe de o parte, a influențat rezultatele filialei din S.U.A. „North American Philips", și, pe de altă parte, a determinat invadarea masivă a piețelor vest-europene cu produsele americane respective, îngreunînd desfacerea produselor similare ale firmei „Philips" pe aceste piețe ; 20 000 de muncitori urmează a părăsi fabricile companiei, iar pentru 1971 cifrei de afaceri i s-a fixat o creștere limitată.

„Dosarul-acțiune"

Un bancher american a propus următoarea soluție pentru a îndepărta pericolul ce planează asupra dolarului datorită permanentului deficit al balanței de plăți americane : instituționalizarea „dolarului-acțiune". Însăși economia americană ar urma să constituie garanția directă a dolarilor, luînd în acest sens locul aurului (în prezent rezervele de aur ale S.U.A. se cifrează la puțin peste 10 miliarde dolari, în timp ce se apreciază că valoarea dolarilor care circulă în străinătate și care, deci, teoretic poate fi solicitată spre convertire sistemului de rezerve al S.U.A., se ridică la peste 50 miliarde). Băncile americane ar urma să ofere deținătorilor străini de dolari acțiuni ale principalelor firme americane care au filiale în străinătate. Promotorul acestei idei evocă și avantajele pe care „dolarul-acțiune" le va avea pentru actualii deținători de dolari din străinătate : în locul aurului (care nu aduce nici un beneficiu), aceștia ar primi acțiuni ale unor firme americane, ceea ce ar însemna o participare la dividendele acestora; astfel, ei ar putea redeveni indirect chiar proprietarii firmelor proprii, acaparate, în cursul deceniilor anterioare, de către companiile americane. Nu sînt evocate, însă, și dezavantajele : o legare strînsă a deținătorilor de dolari — și, deci, prin reflex, a economiilor altor țări — de economia americană și, implicit, „sensibilizarea" directă a acestora față de fluctuațiile și avatarurile economiei americane.

Rubrică realizată de Ilie ȘERBĂNESCU